

adam mac tauroth

GÉP SZERINT A VILÁG

amorf regény

Ajánlom ez a könyvet a Nyolcaknak, akik hisznek ebben az igazságban

"...Csak itt-ott vannak könnybújó fiúk, akik a jövő problémáin tündönek... Ki fogja, s mi fogja figyelmeztetni a magyar ifjúságot arra, micsoda veszély lebeg felette... hogy a pusztulás, a megsemmisülés, a halál fenyegeti... Ilyen változást csak tömegpszichózis idézhet elő... Azt pedig csak a korszellem változása hozhatja... A korszellem az száguldozva járja be a világot: egyszerre az egész földgömbön ugyanazok az eszmék divatosak és uralkodók az elméken... El fog jutni hozzánk is... A magyarságnak mindig az volt a sorsa, hogy utánpótolja a mulasztottakat, s akkor jobban és szebben csinálja meg a maga feladatát... mint a jobbágyfelszabadításnál... Akkor pedig minden egyéniség fel fogja áldozni saját magát a kollektív létezésért."

Móricz Zsigmond: Forró mezők

"Aki jelentős módon meg akarja változtatni a világot, abban legyen színészi képesség, őszinte hajlandóság mások véérének ontására, és tartson készenlétben egy kézenfekvő új vallást, amelyet a vérontást rendszerint követő megbánás és elszörnyedés rövid időszakában bevezethet."

"A földi vezetés valamennyi kudarca onnan ered, hogy a vezető az említett három dolog közül legalább egynek a híjával van."

Kurt Vonnegut: A Titán szirénjei

*Egyre gyorsabban futnak az atléták
egyre nagyobbak a káposzták
egyre nő a tejhozam
a tudomány határtalan*

lehet, hogy ebből egyszer nagy baj lesz

Republic együttes

ELŐZETESEN

A végletek embere vagyok.

Nem szabad csodálkoznunk ezen. Abban a korban születtem, amikor az ősök bűnei, legyenek azok bármennyire szörnyűek, jócskán eltörpülnek a mieink mellett. Tíz évvel ezelőtt a II. Világháború milliós áldozatait valóban áldozatoknak véltem, akiket az emberfaj néhány eszelős tagja ölt meg néhány gyanúsán egyszerű elmélet elterjesztésével; ma már egy egészen új szempontból figyelem a történelmet, és azt kell látnom, hogy annak a rengeteg halottnak a megléte jót tett velünk, és azok az örültek, bár nem is tudtak róla, talán egy sokkal magasabb rendű cél érdekeit szolgálták a sajátjaik helyett.

Abban a korban élek, amelyben emberek halnak éhen az utcán, fedél és egyetlen falat étel híján; — a televízióban pedig olyan híreket mutatnak, amelyekben földrengésben összeomlott épületek alatt egy macska életének megmentéséért küzd harminc ember. Vajon miért van ez így?

Ez az a kor, ahol mindent szabad. Hatmilliárd ember; — a sokszínűségnek eme tárházában mindenféle örültnek van helye. A világ egyszerűbben túlszűfolt és túlbonyolított lett.

Hatmilliárdan szorongunk a Földön, demokratikusnak kikiáltott, ám valójában feudális társadalmakba rendeződve, ahol, akárcsak a középkorban, ismét nyíltan különbséget tesznek a szegény és a gazdag között. Vannak olyanok, akik bármit megtehetnek, és vannak olyanok, akik semmit sem; — s a törvények ismét a gazdagokat védik. És ezekben az időkben szegényletes dolog szegénynek lenni.

S ami még szegényletesebb: miközben a bolygó urainak kiáltjuk ki magunkat, fogalmunk sincs róla, hogy egyáltalában nem igaz az, hogy mi tartjuk itt kézben a dolgokat. Az ember a maga igényei szerint formálja át a természetet; — ám az a szó, hogy átfurmál, voltaképpen annyit tesz: elpusztítani az eredetét.

Kicsit olyan ez, mint amikor a cirkuszban a nagymacskák látszólag engedelmesen ugrándoznak az oroszlánidomár utasításai szerint. A parányi ember, lám, legyőzte a csúcsragadozót. De azt már nem vesszük észre, hogy a csúcsragadozónak levágták a körmeit, kitörték a tépőfogait, és az ételébe annyi nyugtatót kevertek, hogy az álom és az ébrenlét határán táncol.

Küszöbön áll a második évezred. A fordulótól mindenki mást és mást vár. Én semmit sem várok. Hitem szerint ez a világ, amelyet az emberi faj alkotott meg, kiirtva a régit és ezt a szörnyűséget ültetve a helyére, pusztulásra ítéltetett. Van egy olyan dolog ugyanis ezen az aprócska bolygón, amelyről hajlamosak vagyunk megfeledkezni; ezt úgy hívják: ökológia. Mint mindennek, az ökológiának is vannak törvényei, s mint minden törvény, ez is bizonyos szankciókat helyez kilátásba a renitens fajok számára.

Mi, emberek, halálra vagyunk ítélve. Saját magunk felett törtünk pálcát, és már nincs helye a fellebbezésnek.

Én, a végletek embere pedig álmodni szoktam. Egy másik világról, amelyben mégiscsak van egy utolsó esély.

A végletek embere számára mostanában csupán kétféle világ létezik.

Az egyik az a fajta, amelyet néha remekül ábrázolnak egy-egy krimiben vagy elvontnak mondott művészfilmben: a kíméletlen, lélekölő erőszak, a mindenféle érzelmektől mentes emberek világa; ahol egyetlen dolog mozgat mindent: a pénz. Az az életérzés, amikor a képek mögött végig ott lebeg a ki nem mondott, visszavonhatatlanul ősi elv, a gyengék elhullásának és az erősek életben maradásának tétele. Ez a világ a negatív előjelű az értékrendemben.

A másik világ az előzőnél jóval szelídebb. A virágzó földek és mezők, dús lombú erdők, tiszta vízű folyók, magas, hóval borított csúcsú hegyormok világa. Ezeken az ősi tisztaságú helyeken

egyszerű gondolkodású, nemes lelkű, igaz emberek élnek. Ez a világ pozitív arca. Sajnos azonban egyre kevesebb maradt belőle, s annak a kevésnek a határai is folyamatosan zsugorodnak.

Mindkét világ létezésére találunk példát, ha alaposabban körülnézünk ezen a bolygón. Bár a Föld még elkerülhetetlenül a pusztulás felé tart, és csak mostanában gondolunk arra, hogy lassacskán ideje lenne regenerálódnia, még mindig megadja azt a lehetőséget nekünk, embereknek, hogy ki-ki megtalálja azt a közeget, ahol jól érzi magát, s ahol rátalálhat a harmóniára.

Én még csak most kezdem felfedezni azt a módszert, ahogy elérhetem ezt a harmóniát. Mert bár néhány sorral feljebb merészen kijelentettem magamról, hogy a végletek embere vagyok, azt is ki kell nyilatkoznom, hogy a szélsőségekben is ugyanúgy benne van a tökéletesen nyugalmas élet lehetősége, mint a középútban. A szélsőségekre hajló, kicsapongó életet élő ember is ugyanúgy megtalálhatja Istent, mint egy némasági fogadalmat tett szerzetes.

Erről fog szólni ez a könyv.

A könyv címe, noha megehetősen érdekesen hangzik, nem rejt semmiféle titkot. John Irvingnek van egy regénye, a *Garp szerint a világ*, — nagyon tudom ajánlani minden olyan embernek, aki a saját útját keresi. A címbeli *Garp* szó nagyon hasonlít a *Gép*-re; a Gép pedig a barlangászoktól kapott becenevem, a Mászógép rövidítése. Hogy honnan ez a név, azt majd később elmesélem; most azonban még nincs itt az ideje.

Amorf regény — áll a főcím alatt. Ez a történet valóban amorf, hiszen a bizonytalanság bizonyosságából született, mégpedig a lehető legegyszerűbb írói taktikával: papírra vetése közben szinte sohasem tudtam, hogy mi lesz a következő szó. Nem állíthatom — és nem is akarom állítani —, hogy próféciaként beválna; hiszen senki sem tudhatja előre, mi lesz, mi fog történni a következő percben; — hát még az elkövetkezendő években. Ám az az egy biztos, hogy azok a dolgok, amelyeket mostanában művelünk ezzel a bolygóval, már nem állják meg sokáig a helyüket. Valamiféle változásnak kell bekövetkeznie, amely újabb lendületet ad fajunknak, hogy ezt a hipnotikus-realisztikus-kapkodó életvitelt elhagyhassuk végre és a Föld fellélegezhessen. A világ társadalmi rendjei — demokráciák, szocializmusok, diktatúrák — mára mind-mind bebizonyították számunkra, hogy teljességgel működésképtelenek. A réges-régi álom, amely arról szól, hogy minden és mindenki egyenlő — felfújtt luftballon, amely folyton kipukkad.

A történetben abszurd és lehetetlennek tűnő események játszódnak le. Ezek a történések az emberiség mai mentalitásával összekapcsolva elképzelhetetlenek. Amíg mindenki mindenhol csak a maga hasznát nézi, addig semmi esélyünk a túlélésre. A világ a végsőkéig van fokozva minden téren; az embernek, ahogy szemlélődik, akaratlanul is a túlfeszített húr problémája jut az eszébe.

Nem akarom belekeverni Hitler és Nieche nézeteit, hiszen nem hiszek a felsőbbrendű ember létezésében. Pontosabban nem úgy hiszek benne, ahogyan azt ők elképzelték. Úgy vélem, az emberek megítélését nem a rasszokba való besorolásuknál, hanem a viselkedési normáiknál kell elkezdni. Nem az számít, hogy az adott illető néger, hindu, osztyák vagy sémita, hanem az, hogy megfelelő mértékű lojalítás van-e benne a többiek iránt.

Nézeteim szerint az emberi faj alaptermészetéhez tartozik, hogy egy bizonyos egyedlétszám fölött képtelen olyan közösséget létrehozni, amely zavartalanul működhetne. Fogalmam sincs, hol van ez a határ, amely alatt még együtt tudnánk élni másokkal; az azonban bizonyos, hogy a hatmilliárd ember jóval e határérték fölött van. És sajnos ez az érték már nem csak a saját fajunk belügye, hanem az egész bolygóé; hiszen azért lehetünk ilyen sokan, mert lelkiismeretfurdalás nélkül elvettük a többi fajtól az életteret, sőt, ahol kellett, ki is irtottuk őket. A természetes ökoszisztémák helyére mesterségeseket építettünk, amelyek azonban egyre zavarosabban és nehezebben működnek. Be kellene látnunk végre, hogy valahol valamit nagyon elrontottunk.

Ez a történet egy lehetséges alternatívát kínál arra az esetre, ha végre ráébrednénk a változtatás szükségességére. Persze nem vállalom semmi felelősséget a leírtak iránt, mert nem útmutatásnak, és nem Bibliának szántam; én csak azt próbáltam meg elmondani, hogy hová vezethet mindez, ha így folytatjuk tovább ezt az őrült rohanást.

És mindenekfelett: ott van még egy lényeges probléma, Isten létének és szándékainak kérdése. Vallások és tudósok kutatják, hogy mi az igazság, hogy miért van mindez, és mi a végcél. Egy biztos: míg meg nem halunk, csak a találgatás és a hit marad.

Ebben a könyvben, akárcsak az ezt megelőző írásaimban, nyoma sincs semmiféle hagyományos vett tartalmi és erkölcsi felépítésnek. Igyekeztem mindent pontosan, szépítés nélkül úgy leírni, ahogy azt gondolom; ebben Mijamoto Muszasi, a híres kardforgató és zen-író elve vezérelt. "*Nem teszek semmi olyat, amit később megbánnék*", mondta Muszasi, amikor elkezdte első könyvét.

Ha neki sikerült, talán nekem is menni fog.

Nézzük csak...

AZ EGYFORMA EMBEREK

Pauci sunt quos dignos itrare puto

A Népművelő Testület jelmondata

Nincs két egyforma ember.

Ezt a fenti tételt szinte mindenki ismeri, és mindenki egyet is ért vele. Önmagában vizsgálva ezt a mondatot azt kell mondanom, hogy tökéletesen igaz. Az emberek különböznek egymástól. Különböző a kinézetük, a hajviseletük, a kezük formája, a szemük színe, a gondolataik. Más és más dolgokért rajonganak, más és más dolgokat utasítanak vissza.

Ám van itt egy olyan nézőpont is, amely viszont már egészen új színezetet kölcsönöz a fenti kijelentésnek.

Az embereknek típusai vannak.

Nagyon nehéz meghatározni ezeket a típusokat.

Az emberek úgy próbálkoznak meg ezzel, hogy kiragadják az adott személy legfeltűnőbb, legjellegzetesebb tulajdonságát, és ezáltal mutatják be őt a többieknek. Az emocionális tartalom ilyenkor másodlagossá válhat. "Olyan kis sűrű ember", mondják. "Olyan hordóhasú", "nagyhangú", "életerős", "mitugrász", "ideges típus"; — felsorolni ezeket a jelzőket lehetetlen. Azonban ha egy ilyen kifejezést hallunk, lelki szemeink előtt azonnal megjelenik az illető képe; hiszen sok hozzá hasonlót láttunk már, és így könnyen elképzelhetjük magunknak, milyen emberről van is szó tulajdonképpen.

Ebben a könyvben szerepelni fog egy új típus. Sok tagjának az a legfeltűnőbb, legjellegzetesebb tulajdonsága, hogy egy ideje úgy érzik, csupa epilógusból áll az életük. Hitük szerint már nem sok meglepetés érheti őket az életben.

Odakint, a természetben járva gyakran össze lehet futni ezekkel az emberekkel. A társadalom szemében sokuk embergyűlölőnek tűnik, hiszen minden szabadidejét az erdőben tölti, ahol nincs tömeg, nincs zsvaj, nincsenek autók, forgalmi dugók, közlekedési lámpák. Az erdő jelenti számukra a nyugalmat és a szabadságot. Itt bármit megtehetnek, amit csak akarnak, anélkül, hogy bárki is beleszólna a dolgukba.

Ez az az embertípus, amely titkon abban reménykedik, hogy egyszer a városok légkörét is az erdei légkörhöz hasonlatossá teheti.

Nem azokra gondolok, akik valamilyen sportcélal érkeznek a fák közé, és testüket-lelküket a végsőkig hajszolva valamiféle elképesztő eredményre törnek. Az eredményeknek ugyanis csak a többi ember között van létjogosultságuk. Azokról beszélek, akik a társadalom szabályai elől menekülnek a zöldre.

Odabent pedig, a városban, a nyüzsgésben ez az embertípus mogorván figyel a többieket. Mogorvaságát gyakran udvariasság és tolerancia álarca mögé rejti. Ám valójában lelke legmélyén semmi más nem érdekli, csak az, hogy a szürke hétköznappal együtt járó többi ember minden hátrányát elviselve hétvégén ismét megpihenhessen a fák között.

Mert odakint lenni — az maga a megváltás.

Néha én is fogom magam, és elmegyek az erdőbe, egyedül, társ nélkül, és bolyongok a fák alatt, gondolkodom és írogatok egy füzetbe. Néha emberekkel találkozom, néha senkivel. Nem történik semmi, és mégis, minden megtörténik. Gondolatok népesítik be az árnyas fák alját, s

kedvük szerint megszólítják az arra járó, vagy ellenkezőleg, elnémulnak, ha valaki a közelükbe ér. Csak rajtuk, a pillanatnyi hangulatukon múlik, hogy befogadják-e az embert vagy sem; hogy beszélgetnek vele vagy csak talányokat tárnak elé. Ha süt a nap, szótlanabbak, ha esik és borult az ég, beszédesebbek. Meghívás nélkül költöznek be az ember sátrába, bebújnak mellé a hálózsákba és itallal kínálják, amit nem is ők hoztak. Néha jókedvűek; de sokkal gyakoribb az, hogy szomorúak és kedvetlenségükbe belerángatják a környezetüket is. Ilyenkor több italt követelnek.

Másnap reggelre azután eltűnnek valahova, és az újonnan érkezett társaik kinevetik az embert és gyalázkodnak a tegnapi történetekért. Az meg szégyenkezik, és igyekszik erősebbnek és tisztábbnak mutatni magát, mint amilyen valójában. Ez működik is egy darabig, egészen addig, míg rá nem un a színészkedésre az ember, és megint el nem vonul valahová az erdőbe; s kezdődik minden előlről.

És a gondolatok ott lesnek az emberre a fák alatt. Várnak.

Régebben sokat ittam, amikor így egyedül mentem ki a szabadba. Azokkal a társaimmal egyetemben, akiknek a létezését csak sejtettem, de nem tudtam, azon gondolkodtunk ilyenkor: miért van ez így? Mi az oka ennek az egészesnek? A kor szellemére a legjellemzőbb népbetegség a depresszió volt; ki így, ki úgy élte meg.

S ahogy ezeken a kérdéseken rágódtam, szépen-lassan, lépésről-lépésre eljutottam a túlnépesedett világ gondolatáig. S akkor egyszerre csak megértettem mindent.

Sokáig hittem, hogy csak én tudom, hogy csak én jöttem rá a valódi okra. Ám a kilencvenes évek vége felé hirtelen beszédtem a gondolat: meglepő helyeken, meglepő emberek szájából hallottam vissza saját elméleteim különféle formákba öntött változatait. Némely fórumon már nyíltan hangoztatták a veszély meglétét, amely hirtelen a lehető legfenyegetőbbé vált ezeknek az embereknek a szemében. Társaim akadtak, akikkel ugyanazon a véleményen voltunk; és már nem voltam egyedül.

Ám hiába tudtuk, hogy mi lenne a megoldás: a társadalom nagyobbik része még mindig nem fogta fel, mi van készülődésben ezen a bolygón. Az emberek nagy része még mindig megragadt a mindennapi élet egyre gyötrőbb problémáinál. Még mindig azt hitték, hogy a lakásgondok, az alacsony bérek, a faji megkülönböztetés megszüntetésének esélyével mindent egy csapásra meg lehet oldani. Akárcsak az orvosok, akik a betegségek tüneteit kezelik, s nem a valódi kiváltó okot, ezek az emberek látták ugyan a következményeket, a látszatokat; de nem merték vagy talán nem tudták felismerni azt az egyetlen közös gyököt, amely ezeket a tüneteket produkálta.

Nem látták, hogy a lakásgondokat az okozza, hogy túl sokan vagyunk. Nem vették észre, hogy a faji problémákat is a helyhiány okozza. Nem értették meg, hogy a bűnözés nagy része a túlnépesedésből eredő feszültségek gyermeke.

Semmit nem láttak.

Pedig nem kellett sok mindent tenni ahhoz, hogy felnyíljon a szemünk.

Elég volt leülni a tévé elé, s megnézni egy hírműsort. Elég volt végiglapozni egy napisajtót. A hírek kétféle típusúak voltak. Az egyik típus halálról, katasztrófákról, gyilkosságokról, jogsértésekről, áremelésekről szólt. A másikban olyan hírek szerepeltek, amelyek izzadságszagot árasztva igyekeztek elfeledtetni az emberekkel az első típus negatívumait. Nevetségesnél nevetségesebb eseményekről tudósítottak. Ám ha mindkét típust figyelembe vettük egy olyan átfogó szemléletmód segítségével, amely lehetővé tette, hogy észrevegyük, milyen rendszer szerint egészítik ki egymást, akkor egyszerre csak ott állt előttünk a teljes valóság. A valóság pedig egyféle rendszernek tűnő káosz volt, amelyben a kapkodás, a hibás döntések sorozata, valamint a bürokratikus figyelemelterelő hazugságok áthatolhatatlannak tűnő pókhálója egy olyan világot tárt elénk, amely nagy bajban van.

A Föld olyannak tűnt a szemünkben, mint egy hajó, amelyik éppen süllyed.

Nekünk, akiknek hitévé vált a túlnépesedés elmélete, csak a remény maradt, hogy egyszer majd a közeljövőben olyan emberek is rájönnek erre, akiknek hatalom van a kezében, és tenni is akarnak majd a fenyegető veszély ellen. Addig is csak a várakozás maradt; és hogy ne örüljünk

bele ebbe a várakozásba, elkezdünk felkészülni arra az esetre, ha a civilizáció összeomlik és csak magunkra számíthatunk.

S örömmel tapasztaltuk, hogy nem vagyunk olyan kevesen, mint gondoltuk. Akikkel találkoztunk e felkészülés során, néha maguk sem tudták megmagyarázni, miért haladnak ezen az úton; de valamennyien úgy érezték, hogy nem véletlenül lettek rá az ösvényre. Ezeket az embereket, ha a sors úgy hozta, felvilágosítottuk nézeteink tartalmáról. Volt, aki bolondnak tartott, volt, aki csatlakozott hozzánk.

A kilencvenes évek vége felé azután ez az egész ügy új színezetet kapott. Egyes ismerőseink erős vallási színezetet adtak a dolognak azzal, hogy jósokra, prófétákra, valamint a Bibliára hivatkozva magyarázták meg előérzetünket. Valamiféle végső összecsapás képe kezdett kibontakozni lelki szemeink előtt. Persze kételkedtünk is, hiszen kétely nélkül sosem lehet megtalálni az igazat. Igazából tudtuk az okot, tisztában voltunk azzal, hogy valamiféle változásnak kell bekövetkeznie; de fogalmunk sem volt arról, hogy mi lesz az és mikor következik majd be. Csak abban voltunk biztosak, hogy a részesei leszünk ennek a folyamatnak, és feladatunk lesz benne.

Egyesek a Sátán eljövételét emlegették. Mások ökológiai katasztrófát jósoltak. Mi csendesen figyeltük az eseményeket, és gyűjtögettük az adatokat. Találgattunk, latolgattuk az esélyeket. Hitünk szerint mindkét verzióknak jelentős esélye volt. Ám nyíltan nem vállaltuk fel egyiket sem, méghozzá azért nem, mert a változás szükségességének tényén kívül nem akartuk elkötelezni magunkat egyik irányvonal mellett sem. Elhatároztuk, hogy inkább kívárujuk az eseményt, és addig is nem utasítunk el egyetlen információt és felkészülési lehetőséget sem. A türelem lett a legfőbb fegyverünk.

Nem volt könnyű dolgunk. Az emberi tulajdonságok egyik legerősebbike a kíváncsiság és a tenniakarás. A kíváncsiság kapkodást szül, a tenniakarás hibás döntéseket. Szerettük volna mindkettőt elkerülni, pusztán azért, mert tudtuk, éreztük, hogy a bekövetkezendő változás során e két hiba elkövetése végzetessé válhat. S valamennyien úgy éreztük, hogy a megszerzett tudás jogán életben kell maradnunk, hogy tudásunkat átörökítsük a következő rend túlélőinek; bármilyen legyen is az majd. Egyik társam véleménye szerint harcos papok voltunk, akik, ha kell, fegyverrel védik majd meg hitüket és társaikat az ellenségtől, legyez az a Sátán vagy az ökoszisztéma.

És közben figyeltünk.

A könyvek, filmek világában kutattunk információ és társak után. Az ezredforduló közeledtével a téma valóságosabbnak és szélesebb körben elterjedtnek tűnt, mint régebben; ennek a ténynek csak örülni tudtunk. Ám sem a filmek hatása, sem a könyvekben leírt hittételek nem hozták meg a kívánt változást. Tovább várakoztunk.

És akkor, amikor a várakozás már szinte az elviselhetetlenségig fokozódott, hirtelen alapvető változásokról szereztünk tudomást.

Hogy hogyan kezdődött? Elmesélem.

Sok-sok évvel ezelőtt, egy nyári reggelen Móni, a kedvesem és én, Mászógép a hetes buszon utaztunk a Móricz Zsigmond körtér felé. Egymás mellett ültünk a busz elejében, kézenfogva; velünk szemben egy fiatal, kulturáltan öltözött srác és egy mankós öreglány utazott. A srác unottan bámulta az ablakon túli reggeli csúcsforgalmat; a fülében fül dugó, abban kiszűrődő technozene.

Mindketten munkába mentünk. Móni egy áruház eladója volt, és az áruház rendszetének vezetője. Együtt aludtunk, és meglehetősen álmosak voltunk, hiszen későn kerültünk az ágyba. Így hát fel sem tűnt egyikünknek sem, hogy a hátunk mögött, a busz középső ajtajánál egy átlagos kinézetű, bár gyanús tekintetű férfi lassú mozdulatokkal vörös karszalagot húz a karjára, nyakába biggyeszti bilétáját, és felénk indul. Csak akkor vettük észre, amikor hangosan megszólalt a fejünk fölött.

— Jó napot kívánok — mondta magabiztos hangon. — Jegyeket, bérleteket kérem ellenőrzésre felmutatni.

Az utasok nagy többsége méla undorral nézett rá.

Ellenőr volt, a busz tulajdonosainak pribékje, a köz ellensége és utálat tárgya. Amióta a buszjegyek ára az égbe szökött, az utazóközönség ötven százaléka — ha nem több — mindenféle jogosítvány nélkül bliccelt a járműveken. Az ellenőr felbukkanásakor többen az ajtó felé igyekeztek; így akarták megúszni a büntetést.

Én, szokásomhoz híven, felmutattam egy rendőrigazolvány-tokba bújtatott belépőkártyát. Öt éve ezzel a kártyával blicceltem a buszokon és villamosokon, és még soha semmi probléma nem történt. Móni a harmincnapos bérletét mutatta fel, és az ellenőr egy-egy szúrós pillantás után már meg is feledkezett rólunk.

A mankós öreglány szemmel láthatóan jóval túl volt már hatvanadik nyarán: ez feljogosította arra, hogy ingyen utazzon. Az ellenőr meg sem szólította.

A walkmanos, kulturált öltözékű srác továbbra is kifelé bámult. Úgy látszott, nem vette észre az ellenőr megjelenését.

Az ellenőr megkocogtatta a vállát.

A srác felnézett.

Az ellenőr, látván, hogy a vele szemben ülő emberi lény nem hallja egyetlen szavát sem, megbillegttette bilétáját.

A srác vállat vont, és megint kifelé kezdett nézelődni.

Az ellenőr értetlenséggel kevert felháborodott tekintetet produkált, és megint megkocogtatta a srác vállát.

A srác felsóhajtott, és kivette füleiből a dugókat. A zene elhallgatott.

— Igen? — kérdezte.

Az ellenőr szigorú arcot vágott.

— Jónapot, uram, a jegyét szeretném látni — mondta mérgesen. Munkájának az imént történt ily nyílt lebecsülése, úgy látszik, kissé morózussá tette.

A srác viszont halálosan nyugodt maradt.

— Nincs jegyem — felelte.

Az ellenőr elgondolkodott a válaszon.

— Akkor a bérletét, ha van — rukkolt elő a frappáns megoldással.

— Az sincs — felelte ugyanolyan közönyösen a srác.

Az ellenőr szeme felcsillant. Tisztában volt vele, hogy prédára akadt.

Egy BKV-ellenőr, amennyiben jól dolgozik (értsd: sok bliccelőt fog meg), akár nyolcvan-kilencvenezer forintot is hazavihet hóvégén. Az elkapott és sikeresen megbüntetett bliccelők után fejpenzt kap, ez teszi ki fizetésének jelentős százalékát.

Ez a mi ellenőrünk egyből belelkesedett.

— Akkor egy személyi igazolványt kérek — mondta erőltetett felsőbbrendűséggel. A srác figyelmesen nézett rá, majd vállat vont.

— A hölgytől sem kért ilyesmit — mutatott a mellette ülő öreglányra, akinek majd' kiestek a szemei a rengeteg izgalom láttán. Lesz mit mesélnie délután a házban, a szokásos traccspartin a hozzá hasonlóakkal.

— A hölgy elmúlt hatvan — felelte az ellenőr. — A BKV járatain ingyen utazhat.

— Maga is ingyen utazik, ugye? — kérdezte a srác.

— Ez most nem tartozik ide — felelte az ellenőr mérgesen. — Adja azt a személyit, vagy rendőrt hívjak? — És egy lapos pillantást vetett rám.

A rendőrségi igazolványtok miatt gyakran fordult elő, hogy ellenőrök kértek segítséget tőlem bliccelők megregulálásához. Ha ilyesmi történt, mindig arra hivatkoztam, hogy hiába igazoltatom a delikvenst, úgysem adhatom ki az adatait egy nem hivatalos személynek. Az ellenőrök pedig nem számítanak hivatalos személynek.

— Nincsen személyim — közölte a srác, és felállt.

— Mindenkinek ingyen kellene utaznia — folytatta, bele az elképedt ellenőr képébe. — Egy olyan országban, ahol az átlagember nem engedheti meg magának, hogy saját autót tartson, a tömegközlekedésnek ingyenesnek kellene lennie. Nincs igazam?

— Erről nem fogok most magával vitatkozni — jelentette ki az ellenőr. — Ön a BKV tulajdonában lévő autóbuszon utazik, és nem fizette meg a kiszabott viteldíjat. Ezért most meg fogom bírságotlani önt.

— Leszállnék — mondta halkán a srác. — Felejsük el egymást. — A busz eközben beállt a megállóba. A megmenekült utasok elszakították magukat az ingyencirkusztól, és boldogan lemenekültek a buszról. Leszállás közben vidáman jelezték a felszállni szándékozókknak, hogy odafent egy ellenőr várja őket.

— Mit képzelsz, hogy beszélsz velem, fiacskám?! — kérdezte emelt hangon az ellenőr. — Lógni a buszon, azt tudsz, de fizetni nem? Na keresd elő azt a személyit, addig nem mész sehova!

Szerencsére, úgy tűnt, megfeledezett rólam. Eszébe sem jutott, hogy igazoltassa velem a srácot. Persze úgysem igazoltattam volna, hiszen segítsen egy ellenőrnek az, aki maga sem jobb nála.

— Gyerünk! — nyomatékositotta szavait az ellenőr.

A busz elindult.

A srác szeme elborult.

— Szerettem volna leszállni — mondta hangosan. — De maga elállta az utamat. Az igazolványomat követeli, holott nincs joga hozzá. Letegezett, holott én nem tegeztem önt. — Jobb keze eltűnt a kabátja alatt, és amikor újra előkerült, egy jókora forgótáras pisztoly volt benne. A cső egyenesen az ellenőr melléne irányult, aki rémülten hátrált előle. A tömeg azonban megakadályozta a szabad menekülésben.

— Mit akar...? — nyögte ijedten az ellenőr, de a fegyver dörrenése elnyomta a hangját.

Lerogyott a busz padlójára, és nem mozdult.

Valaki sikkantott egyet; a srác pedig nyugodtan eltette a fegyvert. Lehajolt, megtapintotta a halott ellenőr nyakán az eret; majd kényelmesen kiegyenesedett, és megnyomta a vészcsengőt.

A busz megállt, az ajtó kinyílt.

A srác körbehordozta tekintetét a döbönt utasokon. Az utasok igyekeztek félrehúzódni, de a zsúfolt busz belsejében erre nem sok lehetőség adódott.

— Nincs semmi baj — mondta a srác hangosan, hogy mindenki jól hallja. — Csupán a munkám végeztem. — Elindult lefelé.

— Ki vagy te? — kérdeztem akkor felállva, ahogy megjött a hangom. — Hallod, ki a fene vagy?

A srác visszafordult. Móni aggódva karolt belém, és hozzámbújt.

— Hogy ki vagyok? — kérdezett vissza a srác. — Csak egy urbanisztikai népnevelő a sok közül. — A halott ellenőrre mutatott. — Ez pedig egy üzenet a többi ilyen féregnek — mondta. — Az élőködő bunkók ideje lejárt. — Azzal hátat fordított, és eltűnt az utca forgatagában.

Visszaültem a helyemre. A busz nem mozdult. A vészcsengő folyamatosan szólt. Az utasok zsidongani kezdtek.

— Urbanisztikai népnevelő — suttogtam magam elé megbűvölve, és az agyam kattogva járnival kezdett.

Hogy kik azok az urbanisztikai népnevelők?

Van egy olyan embertípus — mert nyugodtan elmondhatjuk róla, hogy sok van belőle —, aki hosszú-hosszú évek tömény gondolatait végül megfogalmazza néhány egyszerű elvben. Ezekhez az elvekhez azután, ha csak nem talál jobbat náluk, a végletekig ragaszkodik.

Az ember társas lény. Úgynevezett társadalomban kell élnie, akár szereti, akár nem: nem vonhatja ki magát a társadalom alkotta erkölcsi normák betartása alól. A társadalom különféle szervezeti egységeken keresztül folyamatosan szemmel tartja minden egyes polgárát; s akinél a legcsekélyebb eltérést tapasztalja, arra rákényszeríti akaratát, vagy kizárja önmagából. Mindkét eshetőségnek megvannak a maga formái.

Azok, akik elgondolkodnak a társadalom létjogosultságának és szükségességének kérdésén, általában saját magukat vonják ki — persze csak titokban — az emberek világából. Kénytelenek menekülni a közösség akarata elől, és nap mint nap döntéseket hozni, hogy ezt a menekülést milyen formában adják elő. Vannak látványosan menekülő és kevésbé feltűnően elvegetáló emberek.

Régebben, néhány századdal korábban valamivel könnyebb dolga volt a menekülőnek. Ha nem tetszett neki a közösség, amelyben élt, fogta magát, és elvándorolt messzire. Keresett egy helyet, amely nem tartozott egyetlen fennhatóság uralma alá sem, és ott letelepedett.

Manapság erre nincs lehetőség. A Földön nincs egy talpalatnyi hely sem, amely nem tartozik egyetlen állam törvénykezése alá sem.

A menekülőknél nincs hová elbújni.

A látványosan menekülő vagy bűnözőkké lesznek, vagy megölik magukat. A kevésbé feltűnő a művészetekben él ki vágyait. Meglepően sok van ebből is, abból is.

A harmadik út az urbanisztikai népnevelőké. Ők azok, akik változtatni akarnak a dolgokon a maguk egyszerű módján.

Ez egy teljesen új embertípus. Amióta ezt a jelenetet a buszon átélhettem, alaposan utánanézttem a témának. Mondhatom, nem volt könnyű összerakni a részleteket, de végül, azt hiszem, mégiscsak sikerült.

Eleinte nem harangozták be a létezésüket. A kormány néhány haladóbb gondolkodású tagja nemrégiben létrehozott egy bizottságot, amely arra volt hivatott, hogy rendet teremtsen az országban.

Ezek a haladó gondolkodású politikusok ugyanis azon a véleményen voltak, hogy a társadalom — nemcsak az országé, hanem az egész viláé — beteg; még hozzá súlyos beteg. A bizottság tagjai igen helyesen végre nem haszonszerzési, anyagi szempontból, hanem az ökológia törvényeit szem előtt tartva elemezték a világ működését.

Elsőként a segélyszállítmányok szükségességét kérdőjelezték meg. Abból indultak ki, hogy a Föld ökoszisztémája mindig is elegendő volt a bolygó működésének fenntartásához, már jóval az ember megjelenése előtt is. Roppant szépen fejlődött itt minden, amíg az emberi faj ki nem találta, hogy miképpen keserítse meg a többi faj életét azzal, hogy irányítani akar az időjárástól kezdve a sejtosztódásig mindent. Az emberiség egyik óriási baklövésékként értékelték, hogy az megpróbál beleszólni ezekbe a folyamatokba. Hiszen ha egy adott terület — nevezzük országnak, megyének, falunak, teljesen mindegy —, valamilyen oknál fogva nem képes eltartani a rajta élőket, akkor ott éhínség, szárazság vagy árvíz pusztítja el a többit. Az emberi faj, amikor segélyszállítmányokkal tartja életben ezt a felesleget, tökéletesen az ökoszisztéma céljai ellen dolgozik, veszélybe sodorva ezzel a dolgok normális menetét.

És a bizottság tagjai úgy vélték, ez nem túl jó dolog. Ebből csak rossz származhat. Az ökoszisztéma nem játék: ha nem megy neki kicsiben, meg fogja próbálni nagyban: olyan nagyban, hogy az az emberei faj számára kivédhetetlen legyen.

Igy hát a bizottság, élve teljes hatalmával, betiltott minden olyan tevékenységet, amely az úgynevezett "katasztrófa-sújtotta területek" lakóinak megmentésével volt kapcsolatos. Elsikkasztották az erre szánt pénzeket, különféle ürügyekkel ellehetetlenítették az efféle célokkal működő alapítványok munkáját. Gonosz, érthetetlen lépésnek tűnt, de szerencsére az áradásokban, éhínségekben elpusztult emberek halálhíre nem jutott el a nyilvánosság füléig, mert a bizottság rajta tartotta a kezét a médiákon. A városok lakossága úgy tudta, hogy a segélyszállítmányozás továbbra is folyamatos, és, mivel az emberi természet alapvetően olyan, hogy mindaddig nem törődik mélyrehatóan a dolgokkal, amíg nem neki származik baja belőle, az embereket egy-egy hamis újságcikk vagy tévériport tökéletes nyugalomba ringatta.

A második lépés a Rendőrség átalakítása volt.

Az ember, végső soron, ha le is küzdötte néhány ösztönét, mégiscsak ragadozó, vélték a bizottság tagjai. A társadalom alján élők között rengeteg bűnöző bujkált; primitív gondolkodású, gonosz hajlamú emberek, akiknek az emberi élet nem igazán számított. Ugyanolyan könnyen ölték, mint ahogy ürítkeztek vagy üzekedtek. Ámde, pontosan primitív gondolkodásuk miatt túl könnyű volt őket elkapni, és elszámoltatni velük a kioltott életekről.

A halálbüntetés eltörlése után ezek az emberek egyre több gondot okoztak a társadalomnak. Mivel kivégezni nem lehetett őket, és a halálbüntetéstől való félelem visszatartó ereje is egy csapásra megszűnt, egyre több és több gyilkost kellett börtönben tartani. Ezek eltartása nem kevés pénzébe került az országnak. A bizottság tagjai úgy döntöttek, el kell érni, hogy a Rendőrség ne kapjon el annyit belőlük. Ez dupla haszonnal járt volna: hiszen a túlnépesedési gondokon is enyhítenének ezzel a lépéssel; valamint ha kevesebb bűnözőt akarnak, kevesebb rendőrré és még kevesebb foglárira van szükség. Tiszta haszon ez az egész.

Igy hát átalakították a Rendőrség szervezetét. Létszámleépítések, elnémítások, ügyek eltusolása volt a módszerük. Néha persze engedték egy-egy feltűnőbb, nagyon a figyelem középpontjában lévő gyilkosság tettesének kézrekerítését; de valójában azt is csak a közvélemény megnyugtatása miatt. A nagy visszhangot keltő bűncselekmények tettesei körül óriási felhajtást csaptak, hogy eltereljék a figyelmet a szinte mindennaposá vált gyilkosságokról.

A bizottság persze tisztában volt vele, hogy mindez nem mehet a végtelenségig. Működésük kezdete óta az volt az egyik fő gondjuk, hogy kidolgozzanak egy megismertetési és elfogadtatási

stratégiát, amelyet szükség esetén a nagyközönség elé tárhatnak. Ennek a stratégiának kell igazolnia a bizottság működését, lehetőleg úgy, hogy a társadalom elfogadja azt és egyetértsen vele.

Elhatározottságuk komolyságára jellemző, hogy felkészültek arra az esetre is, ha a közvélemény nem ért majd egyet velük. Akkor — elemezve egy ország demokráciája és a bolygó jövője közötti viszonyt — bizony diktatórikus módszereket vetettek volna be, igénybe véve a hadsereg segítségét.

S eme elfogadtatási stratégia első lépése volt az urbanisztikai népnevelők bevetése.

Az urbanisztikai népnevelők elve már régóta létezett. A társadalom felépítését és elfajzásának menetét tanulmányozva a bizottság tagjai megállapították, hogy betegség gyökerei visszavezethetők az egyedre. A túlnépesedett városok egyre-másra szülték az átlagpolgár egykor békés, nyugodt mindennapi tevékenységeiből származó feszültségeket. A feszültségek természete pedig az, hogy muszáj valamilyen formában levezetni őket, különben negatív irányban hatnak vissza hordozójukra. Sajnos az is a természetükhöz tartozik, hogy legtöbbször tudat alatt manipulálják tulajdonosukat, így kivédésük, pozitív jellegű irányításuk szinte lehetetlenné válik.

A feszültségek levezetése agressziót és közönyt szült a társadalomban. E két dolog pedig az egészséges ökoszisztéma legnagyobb ellensége.

A köz véleménye ezen a ponton találkozott a bizottságéval.

Az emberek közt egyre több olyan akadt, aki panaszkodni kezdett az utca világában egyre gyakrabban felbukkanó "bunkókról", a viselkedési formák eltorzulásáról. Az olyan apróságokból kiindulva, hogy az emberek leszoktak arról, hogy a kezüket a szájuk elé tegyék, ha tüsszentenek vagy ásítanak, az olyan, jóval durvább dolgokig, amikor verekedéssé, fenyegetőzéssé fajultak a dialógusok, minden megváltozott.

És voltak, akik tenni akartak ezek ellen.

A bizottság felállított egy viselkedéskódexet, amely az egészséges társadalom működéséhez szükséges alapvető normákat írta elő. Vastag kódex volt, évekig készült, de eléggé jól sikerült. Azután a bunkók ellen tenni akaró egyéneket óvatosan beidéztek maguk elé, és ismertették velük létüket és céljaikat. Volt olyan, aki persze visszarettent: ezeket el kellett tüntetni, nehogy idejekorán fény derüljön a bizottság működésére. A maradékból hozták létre az urbanisztikai népnevelők testületét.

A könyv címe, amelyet a bizottság felkérésére a szociológusok összeállítottak, ez volt: *Városi Viselkedési Kódex*.

A *Városi Viselkedési Kódex* lett az urbanisztikai népnevelők Bibliája.

Eleinte kevesen voltak. Férfiak és nők, fiatalok és idősebbek voltak a soraikban; ezek fele azzal foglalkozott, hogy visszatérve mindennapi teendőihez felderítse a bizottság számára, ki lenne alkalmas a testületbe és ki nem. Igen, voltaképp kémtevékenységet folytattak: ismerőseik körében lesték az emberek gondolkodásmódját, viselkedési normáikat, és ha valakiről az volt a benyomásuk, hogy közöttük lenne a helye, annak a nevét jelentették a bizottságnak. A bizottság pedig beidézte színe elé a jelöltet.

Egy három hónapos tanfolyam során készítették fel a jelölteket leendő munkájukra. Ez alatt a három hónap alatt megismertették velük a VVK tartalmát; az ökoszisztéma-elv részleteit, valamint a kézfegyverek használatát. Távlati terveikben szerepelt az is, hogy a dolog eredményes működése esetén komolyabb felszereltségű, nagyobb területen működő, ún. megyei vagy patriotikus népnevelőket vetnek majd be. Ezek a könnyebb fegyverzetten kívül már a nagyobb tömegek elleni, egyetlen személy által is kezelhető fegyverrendszerekkel rendelkeztek volna, s munkájukat szélesebb körzetben látták volna el.

De egyelőre még csak az urbanisztikai népnevelőknél tartott a dolog.

A bizottság tagjai abban reménykedtek, hogy ha a népnevelők olyan embereket végeznek ki látványosan, akiket az adott szituációban az egész környezetük utál, akkor az utca népe Robin Hoodként tiszteli majd és megszereti őket. Az urbanisztikai népnevelő elsődleges funkciója volt, hogy az átlagpolgár helyett intézkedik: elvégzi azt a piszkos munkát, melyet a polgár legszívesebben maga végezne el, ha a törvények nem kötnék meg a kezét.

Az urbanisztikai népnevelő ezáltal korlátlan jogkörrel lett felruházva. Civilként járták az utcákat, és itt-ott végeztek egy-két emberrel; persze csak olyanokkal, akik rászolgáltak arra a VVK-ben előírtak alapján. Fenti tevékenységükön kívül a népnevelők kötelesek voltak udvarias viselkedésükkel példát mutatni az embereknek, hogy azok újra ráébredjenek az illemszabályok fontosságára. Hiszen illemszabályok és némi tolerancia nélkül egyetlen közösség sem lehet hosszú életű.

Ha pedig a köznép nem is szereti meg őket, vélte a bizottság, akkor a félelem tartsa kordában az — ahogy egy humorista oly találóan elnevezte — *Urbanus hominis tahos*, a *Bunkó városi ember* fajtáját. Azok, akik éppen valami erkölcstelen, illetlen dologba kezdenek, soha ne legyenek biztosak abban, hogy nincs a közelükben — esetleg pont a hátuk mögött — egy népnevelő. Ez lett volna a rosszabbik verzió persze, hiszen ez már a diktatúra módszerei közül való. Ám amíg nem áll be a stabilitás a társadalom helyrehozatalában, addig nem maradt más lehetőség.

És az emberek kezdték észrevenni a népnevelőket.

Először csak pletykák, suttogások indultak meg az árkádok alatt. A különös hírek ott voltak az aluljárókban, a csemegepult előtti sorban, a körfolyosókon, a munkahelyeken. Az emberek egyre többet hallottak a gyilkosságokról, amelyek fényes nappal a nyílt utcán történtek; és sok esetben azt is látni vélték, hogy az esetlegesen közelben tartózkodó rendőrök hogyan vesztik el magabiztosságukat, tisztelegnek az ismeretlen civileknek, s engedik el őket a tett színhelyéről. Az emberek egy része félni kezdett. A dolog túlságosan hivatalosnak tűnt. A "nagyhangúak" kis-sé lejjebb vették hangterjedelmüket; a "tolakodók" valahogy türelmesebbek lettek; a "vagányok" szerényebbek és egyre többet maradtak otthon.

A bizottság a kezét dörzsölte örömeiben. Számukra kedvezően alakulgattak a dolgok.

Hamarosan néhány újságcikk jelent meg a népnevelőkről. Ravaszul megfogalmazott, néhány sorból álló cikkek voltak ezek. Azt a célt szolgálták, hogy most már igenis mindenki vegye tudomásul, a népnevelők léteznek és dolgoznak, s hogy ez a Legmagasabb Hely döntése.

"*Urbanisztikai népnevelő végzett egy banki alkalmazottal*", mondta egy cikk. "*Tegnap délelőtt a Margit körüti OTP-fiókban kormányunk egyik urbanisztikai népnevelője agyonlőtte Z. M. banktisztviselőt, aki nem látta el elég körültekintően és udvariasan a munkáját.*" Az embereknek látniuk kellett, hogy ha nem viselkednek megfelelően, egyszerűen nincs biztonságban az életük. Az emberek tehát igyekeztek megváltozni.

Mára már alig látni olyan fiatal, aki nem adja át azonnal a helyét az öregebbeknek a buszon. Ezzel párhuzamosan persze tolakodó, méltatlankodó, a busz ajtaját karéjban elálló öregeket sem látni. A változtatásra képtelenek hamar kihaltak a városokból. Amerre csak megy az ember, udvarias, segítőkész, mosolygó emberekkel találkozik, kivéve talán a nagyon elszigetelt területeket, ahová a népnevelők még nem jutottak el.

Mert nagyon sokan nem tudták, vagy talán nem is akarták tudomásul venni, hogy kormányunk — s idővel a világ összes országának kormánya — kegyetlen, ámde szükséges stratégiára tért át. Amikor a változtatások sorában eljött az ideje a VVK a nyilvánosság számára való megjelentetésének, sokak megvetően kritizálták a Kódexet, és vidékre szöktek a büntetés elől. Nem vagyunk nagy ország, de azért vannak hazánkban olyan területek, ahová nehezen ér el a bizottság ellenőrzése.

Akkoriban jött rá a bizottság, hogy egy dologról megfeledkeztek. Az új társadalom új, sokkal modernebb és hatékonyabb felépítésű ellenőrzést igényel. Erről a tényezőről még nem volt idejük gondolkodni, annyira lefoglalta őket a többi ügy. Most villámgyorsan, kapkodva kezdtek el intézkedéseket hozni: egy időben például ugyanabból a bankjegyből többféle változat is forgalomban volt, mert olyan hirtelen akarták megcsinálni az átállást, hogy nem volt idő szabályosan kivonni a forgalomból a régit, és elárasztani a piacot az újjal.

Be kell vallanom, fogalmam sincs, mire volt jó a pénz formájának megváltoztatása. Nem vagyok ott a bizottság tagjai között, hogy minden lépésüket világosan meg tudjam indokolni. Lényeg az, hogy a pénzünket lecserélték, mint ahogy szinte minden hivatalos iratunkat is. A jogosítványt, az útlevelet és a személyi igazolványt összevonva minden polgár egy kicsiny, telefonkártya nagyságú műanyag lapot kapott; ez volt a Személyi Azonosító Kártya, rövid nevén SZAK. Enélkül az ember egy lépést sem tehetett az utcán, még akkor sem, ha csak a kutyáját vitte le sétálni. Ha egy rendőr igazoltatáskor nem kapta meg a SZAK-ot, azonnal előállította a delikvenst. A SZAK otthonyahagyásáért, elvesztéséért sokszor életfogytiglan volt a büntetés.

Diktatúra?

Az emberi faj alaptermészetéhez tartozik, hogy nem tud vezető nélkül létezni. Ha egy ember valamilyen oknál fogva egyedül marad valahol, mondjuk egy lakatlan szigeten, azonnal kijelenti magáról, hogy ő a sziget ura, s akként is viselkedik a később odaérkezőkkel szemben. Ha ketten vannak, az egyikük óhatatlanul főnök lesz. Ha többen, akkor meglepően rövid időn belül azért választanak maguknak. Az összehangolt munkára az ember nem képes úgy, mint mondjuk az oroszlánok nőstényei vadászatkor. Az embernek az kell, hogy valaki megmondja, mit és mikor és hogyan csináljon. Enélkül valószínűleg tehetetlenné válik és elpusztul.

A diktatúra az a társadalmi forma, amikor valaki keményen megmondja a többieknek, hogy mit csinálhatnak és mit nem. A demokrácia az, amikor a többiek nehezményezhetik a vezér döntéseit. A diktatúrában nincs erre lehetőség. A tiltakozás egyenértékű a lázadással, és a lázadást halállal büntetik.

A bizottság tisztában volt vele, hogy lesznek olyanok, akik fellázadnak majd a döntéseik ellen. Ez a típusokba sorolható emberek paradox sokszínűsége miatt megakadályozhatatlan. Ám a bizottság ismét mérlegelve munkája fontosságát, ismét arra a következtetésre jutott, hogy helyesen cselekszik, ha leveri ezeket az esetleges lázadásokat.

Ekkortájt adták ki a VVK második verzióját, levéve a cím elejéből a *Városi* szót. Ez már egy sokkal átgondoltabb, sokkal több mindenre kiterjedő Kódex volt. Közvetlenül e második kiadás megjelentése után azonban szükségessé vált egy harmadik könyv megjelentetése.

Az történt, hogy a világ kormányainak közös szervezete, az ENSZ szokásos éves gyűlésén egyetlen témának szentelte minden idejét. Na és mi volt ez a téma? Pontosan az, amellyel a bizottság már vagy hat-hét éve foglalkozott.

A nagy bevallások ülése volt ez. Sok kormány küldöttsége ismerte el a miénk álláspontjának és az ENSZ elnökének álláspontja tökéletes egybevágóságát hallván, hogy mivel is foglalkozik évek óta. Gyakorlatilag az derült ki, hogy a Föld minden országa rájött: ha nem tesznek valamit, akkor a bolygó elpusztul.

A szegényebb országok kormányai nem erőltették tovább a gazdagabb országoktól való koldulást. Az ökoszisztéma-elv nevében inkább bürokráciára, szállítási nehézségekre, politikai összeférhetlenségre hivatkozva hagyták éhenhalni azokat a polgáraikat, akiket a bolygó halálra ítélt. Indiának és Afrikának nyolc év alatt harminc százalékkal csökkent a népessége. Ezt a tényt az ENSZ-ben örömdetes tényként üdvözölték.

Miután egy meglepő bejelentés után az ENSZ ráébredt, hogy minden előzetes bejelentés és megbeszélés nélkül voltaképpen az országok kormányai már évek óta ugyanazon dolgoznak, sokkal könnyebb és tisztább lett az egész. Két év alatt elkészült a *Nemzetközi Viselkedési Kódex (NVK)*, a *Nemzetközi Természetvédelmi Kódex (NTK)*, valamint a *Bolygóközi Utazási Egyezmény (BUE)*.

Ez utóbbira azért volt szükség, mert időközben elkészült és pályára állt egy nemzetközi, több újrjárművet is befogadni képes állomás. A neve Gaia volt, és a Földre vigyázott.

Ekkor már 2012-öt írtunk. Én harmincnyolc éves voltam, Móni harminckettő.

Férj és feleség voltunk.

Két gyermekünk is volt, egy fiú meg egy lány. A fiút Adriannek hívták, a lányt Loonának.

Az új rendszer gyermekei voltak, az egységesített naptárból kapták neveiket. Adrian tizenkét éves volt, Loona tíz. Mindketten három nyelvet beszéltek: a magyart, az angolt és a latint. A latinra azért volt szükség, mert sok helyen — főleg a dél-amerikai körzetekben — azt használták közös nyelvnek az angol helyett. A magyarra pedig azért, mert nem szerettük volna, hogy akár egy percre is megfélemedezzen a két gyerek a származásáról.

Ők történelemórákon tanulták meg azt, amit Móni és én átéltünk.

Adrian hallatlanul büszke volt arra, hogy népművelők a szülei.

A könyv elején azt ígértem, elmesélem, hogy a végletek embere hogyan juthat el a harmóniához. Nos, ez továbbra is a szándékom; a fentieket csak azért meséltem el, hogy az olvasó tisztában legyen, mi a helyzet itt, a Föld bolygón jelenleg.

Érdekes egy hely lett, annyi szent.

Sokan Utópiának hívják. Sokan pedig Entrópiának.

Én nem hívom se így, se úgy. A régi neve, az, hogy Föld, szerintem tökéletesen illik rá, sőt, talán jobban, mint valaha. Amikor kitekintek a Gaia egyik ürbe nyíló ablakán, mindig megdobogtatja a szívemet a bolygó kékeszöld látványa.

És hogy mit csináljak?

Nos, gondolom, nem lesz túl meglepő a válasz. Az első találkozás óta — mintegy tizennégy éve —, annyira beleszerettem a népművelők munkájába, hogy mindent elkövettem azért, hogy a soraikban tudhassam magam.

Mára a világűr lakott településeit járó bolygóközi népművelők őrmestere lettem. Feleségem, Móni pedig a Népművelő Testület gazdasági igazgatóságának munkatársa.

Közvetlen beosztottam, mert egy ideje a népművelők egyenruhában és párosával járnak, egy magamkorabeli nő. Andreának hívják.

A Népművelő Testület váltotta fel ezelőtt kilenc évvel a Rendőrséget. A hajdani bizottság terve bevált. Az emberiség létszáma a kezdeti időszakban majdhogynem a felére csökkent; és ez a létszám, úgy tűnik, az ökoszisztémának is megfelel. Hárommilliárdan laknak jelenleg a Földön, békés egyetértésben. A kemény bűnözők, a társadalomba nem illő elemek lassan kipusztultak a népművelők áldásos tevékenysége nyomán. Az átlagpolgár lassan elfogadta a kialakult helyzetet. Volt ugyan néhány jelentéktelen lázadás; de ezeket a katonaság hamar leverte. A Földön kívül eső lakott területeken — a Marson és a Jupiter kolóniáin, valamint a számtalan autonóm űrállomáson — további hétmilliárd ember élt; ebből négy milliárd volt a Mars lakossága. A Föld egyetlen országgá vált, határok és korlátozások nélkül. A fajok és az erdők korábban megszőkötöttá vált folyamatos pusztulása megtorpant; az ökológiai helyzet lassacskán stabilizálódni látszott.

A bűnözők eltűnésével a Rendőrség előbb visszaszorult igazgatásrendészeti szintre; majd pár év múlva egyszerűen feleslegessé vált, így feloszlatták. Fegyveres erőknek a hadseregeket tartották meg; a katonák a világon mindenütt ugyanazt az egyenruhát hordták. A rendfenntartást a népművelők látták el, az egyre ritkábban jelentkező lázadásokkal és kisebb helyi zűrzavarokkal a hadsereg foglalkozott.

Büszkén kijelenthetem, hogy a Testület munkája nyomán már sokkal több az egyforma viselkedésű ember, mint régebben. Mára a társadalom egy kölcsönös toleranciára épülő, jól szervezett egység lett. Irányítását könnyebb megszervezni, mint valaha.

Persze, mint minden a világon, ez a mi jól működő társadalmunk sem lehet tökéletes.

Ott vannak az Elégedetlenek. És ott vannak a Kereskedők.

Mindkét párt veszélyessé válhatna, ha nem tartanánk ellenőrzés alatt a tevékenységüket.

Egyelőre semmi gond velük. Az előbbi egy irodalmi társulás, főleg írókból, költőkből meg effélékből áll. A másik csoport valamivel több figyelmet érdemel. A Kereskedelmi Kamara azért veszélyesebb, mint az Elégedetlenek, mert jelentős anyagi forrásaik vannak; így jobbak az esélyeik egy nagyszabású lázadás megszervezésére.

Színleg mindkét csoport egyetért az ökoszisztéma-elvvel és annak kikerülhetetlen követelményeivel. Ám az Elégedetlenek mégis azt puhatolgatják, hogy milyen is lenne az, ha ezt a beállandósult ökológiai-központú rendszert ismét a teljes demokrácia köntösébe csomagolnánk.

"Társadalmunk" írja az egyik vezetőjük könyvében, a Hol tévedtünk?-ben, "magasabb fokára érkezett a közösségi formáknak, mint a történelem folyamán bármikor is eddig. A társadalom vezetőinek különféle módszerekkel sikerült elérniük, hogy az emberiség ráébredjen az ökológiai alapú létezés fontosságára; s ezt a megfogalmazott tételt, az ökoszisztéma-elvet el is fogadja s aszerint éljen.

Ez pedig, hogy az emberiség egyöntetűen el tudott fogadni egy addigi életelveihez képest meglehetősen bizarr és kegyetlen változást, annak a jele, hogy az evolúció során fajunk elérte a következő lépcsőfokhoz, amikor is az egyed képes végre egyéni ösztöneit, vágyait, álmait a közösség érdekében feláldozni.

Mindez szép és jó, melynek előnyeit a mindennapi életben tapasztalhatjuk. De el kell gondolkodni azon is, hogy ezt a közösség-alá-rendelni-az-egyedet-elvet már láttuk valahol ezen a bolygón. Méghozzá az alacsonyabb rendű hangyáknál és méheknél.

Társadalmunk fejlődése tehát egyenlő azzal, hogy le kell süllyednünk a rovarok szintjére? Nem hiszem, hogy azok a vezetők, akik hajdan, jó évtizede elkezdték ezt az egész folyamatot, ide akartak jutni. Valószínűleg sok olyan kérdés nyitott még, amely társadalmi rendünk kialakításánál roppant fontos jelentőséggel bír."

Amint látható, az Elégedetlenek folyton ilyesmiket irkáltak. Nem mondom, néha magam is elgondolkodtam azokon a dolgokon, amelyeket könyveikben felvetettek. Nem úgy volt ez, mint Orwell 1984-ében; itt mindenki arra gondolt, arról beszélt, amiről szeretett volna. Szólásszabadság volt, szabad sajtó, — persze csak azóta, amióta az egész ökoszisztéma-elv a napvilágra került. A népnevelőknek sikerült mélyen az emberek fejébe verni, hogy nincs apelláta: a fennálló rendszert megváltoztatni nem tudják.

A gyilkosságok elleni legnagyobb potenciális ellenség, az egyház meglepő módon reagált a népnevelők létezésére.

Mivel az egyházak kilencvenkilenc százaléka állami támogatásokból tartotta fent magát, az egyház mindig is igyekezett követni és támogatni az állam politikáját. Ósrégi szövetség volt ez uralkodók és papok között; ha az egyik kitalált valamit, a másik biztosan el tudta magyarázni a népnek, hogy az új döntés csak az ő javukat akarja szolgálni.

Amikor az urbanisztikai népnevelők feltűntek, az egyház megijedt.

A Károli-féle Biblia 81. oldalán, Mózes II. könyvének 20:13 verse mondja ki: Ne ölj.

A papoknak ezt kellett valahogy megmagyarázni. A Föld bolygó jelentős részén keresztények milliói lesték a papok válaszlépését.

A papok a fejüket törték.

Az állam a papokat leste.

A papok a fejüket vakargatták.

Egy római bíboros szerint "ki kell nyilatkozni, hogy Isten ismét megjelent a Sinai hegyén, és új parancsokat adott." A bíborost hamarosan elvezényelték egy Isten háta mögötti falucskába.

Egy másik, kissé cinikus pap szerint, ha a középkorban a katolikus egyház tagjai képesek voltak kardot öltve "tevékenyen" védelmezni a hitet, akkor ez a mostani helyzet sem szabad problémát okozzon nekik. Egyszerűen ki kell jelenteni, hogy az urbanisztikai népnevelők Isten kiválasztott harcosai, és megáldani őket.

Végül azután a pápa tartott egy kommentárokkal ékes beszédet a Vatikánban. Az egész világhoz szólt. A katolikus egyház feje megmagyarázta, hogy isten szolgáinak léte most attól függ, hogy tudnak-e elég helyet csinálni maguknak és szabadon, fellélegezve tisztelhetik-e az Istent. Azonkívül szót ejtett arról is, hogy a népnevelők pusztán ugyanazt a munkát fejezik be, amit a konkvisztádorok annak idején elkezdtek: modern korban modern eszközökkel folytatják a máglyák szellemének felidézését.

Ez persze nem a legmegnyugtatóbb magyarázat volt az egyház részéről; de legalább magyarázat volt; a mélyen vallásos népeknek pedig bőven elég volt már az is, hogy a pápa szájából hallanak valamit. A vakon hívő, primitív lelkivilágú embertípus számára, — amely típus az egy-

házhívók legjavát szolgáltatja —, tökéletesen mindegy, hogy mit hall; lényeg az, hogy olyan személy mondja neki, akit maga fölött valónak ismer. Ez a típus, ha a pápa azt mondja neki, hogy egye meg a saját ürülékét, mert attól megtisztul a lelke, akkor attól kezdve mindennap ürülékét vacsorázik boldogan.

Az egyház részéről le volt zárva az ügy.

Azok az emberek, akik a Sátán megjelenését várták, szintén tanácstalanul vakargatták fejüket.

A Sátán látható formában nem jelentkezett. Hacsak az urbanisztikai népnevelők tevékenységét nem nevezzük annak.

Viták alakultak ki. Az emberek nem tudták eldönteni, vajon a népnevelők a Jó vagy a Rossz oldalán állnak-e.

A tény, hogy odakint az utcán emberek halnak meg, özvegyeket és árvákat hátrahagyva, nem izgatta a papokat. Az egyház régóta nem hitt már Isten létezésében. Az egyházat a középkor vége óta önmaga létezése éllette; bizonyíték erre a sok arany, föld, adó, pompa, amit Isten tiszteletére fogva összeharácsoltak. Az egyház önmagában hitt: az a kevés pap pedig, akit valóban a valóság csábított erre a pályára, s nem volt hajlandó részt venni ebben a hatalmas, kollektív ingyenevélésben, hamar vidéken találta magát valami prókátori állásban.

Véleményem szerint ez nagyon szomorú. Népnevelő létemre úgy tartom, hogy az emberiség egyik legszebb szava az, hogy "lelkipásztor".

Viszont a *Hol tévedtünk?* szerint: *"Ismét csak egyetlen menedéke maradt az egyszerű, tiszta lelkű, szabad gondolkodású embernek: az Egyház kebele, amely öröktől fogva végső búvóhely az üldözötteknek."*

Az egyház, a maga ősi formájában, úgy, ahogy azt Sienkiewicz leírta a *Quo vadis?*-ban, gyönyörű. Péter apostol, az első pápa szellemi tisztasága, a kor hangulata mindig megragadott.

Vajon miért fajzott el ennyire az egyház?

Megmondom én. Ugyanazért, amiért a társadalom. A papok egy idő múlva túlságosan sokan lettek, és mindenféle pénzszerzési módszert kellett kitalálniuk, hogy ne haljanak éhen.

A pénz és a lelki tisztaság pedig nehezen férnek össze egymással.

A feleségemmel egy napon arról beszélgettünk, hogy vajon mivé lenne a vallás, ha valamelyik úrhajónk összefutna az úr egy távoli pontján Istennel.

— Te hogyan képzeled el ezt a találkozást? — kérdezte tőlem Móni.

— Nem is tudom — feleltem, és tényleg nem tudtam. Bár nem ez volt a fő kérdés, azért érdemes volt ezen is elgondolkodni. — Azt hiszem — mondtam, — ahhoz, hogy elképzelhessük ezt a találkozást, először el kell képzelnünk, milyen is lehet Isten.

— Te hiszel benne? — kérdezte Móni kétkedve.

Bólintottam. — Hiszek — feleltem magabiztosan. — Hiszem, hogy van valami felsőbbrendű hatalom, amely odafent ül valahol, talán még a világűrön is túl, és amint minket figyel, apró hangyákat, jókat röhög rajtunk.

— Érdekesen képzeled el Istent. — Móni a bársekreányhoz ment, és töltött magának egy kis vörösborot kólával.

— Az én Istenem egy szenilis vénember — vigyorogtam. — A szája sarkában folyton bagó lóg, a szeme huncutul nevet, a szakála borzas. Ha kitalál valami jó kis mókát a szórakoztatásunkra, gyakran lemarad a poénról, mert a végére elfelejti, hogy mit is akart az elején.

Ebben maradtunk.

Amikor egyedül vagyok a Gaia-beli kis lakásunk kabinjában, gyakran üldögélek az ablak előtt, és a Földet bámulom. Ilyenkor cigarettázni szoktam és néha borozgatni is. Azokra az időkre

gondolok, amikor még odalent laktam, a bolygó felszínének azon részén, amit egykor Magyarországnak hívtak.

Eszembe se jutott volna akkoriban, hogy miféle változásokon megy majd keresztül ez a kicsiny bolygó. Mondhatni, mindenre számítottunk, de erre nem.

Adrian a minap közölte velem, hogy mégsem népnevelő akar lenni, mint én, hanem orvos. A gyógyítás, véleménye szerint nem áll távol attól a szakmától, amelyet én választottam.

A két gyereket mindig úgy neveltük, hogy képesek legyenek önálló döntéseket hozni.

— A te életeredről van szó — mondtam neki. Tizenkilenc éves volt akkor. — Azt a hivatást választod, amelyiket akarsz. De jól fontold meg, bármi is lesz az. Később már nagyon nehéz változtatni.

— Apám — mondta. — Orvos akarok lenni.

És az is lett.

Emlékszem, fiatalkoromban, úgy tizenhét-tizennyolc évesen mennyire más problémák foglalkoztattak, mint manapság. Akkoriban a legnagyobb gondom a megélhetés, a pénzszerzés, a számlák kifizetése, a kedves szórakoztatása volt. Gyakran már közvetlenül fizetés után sem tellett egy doboz cigire. Arról pedig, hogy valaha normális lakásom lesz, még csak nem is álmodoztam. És fogalmam sem volt róla, hogy mindezek a gondok egyetlen okra vezethetők vissza: a túlnépesedésre.

A bizottság azonban alaposan megváltoztatta az életemet.

Elmesélem, hogyan történt.

A NÉPNEVELŐ TESTÜLET

"Szeresd felebarátodat, mint tenmagad"

A VVK első mondata

Ha jól emlékszem, 2001-ben történt, huszonhét éves koromban. Már hét éve dolgoztam a rendész szakmában, végigjártam az akkor még létező szinte valamennyi céget; sehol nem tudtam megállapodni. Ismerve önmagam, tudtam, hogy van bennem egy jókora adag hatalomvágy; s így a biztonsági szakma, amelynek szerves része az átlagemberek ide-oda koordinálása, megadta számomra a hatalom illúzióját. Később azután úgy-ahogy meg is szerettem ezt a lélekölő hivatást.

Akkorra már több mint egy éve nyomoztam az urbanisztikai népnevelők után. Mindent tudni akartam róluk az ominózus buszos eset után (te jó ég, akkor még kerekeken guruló buszokon utaztunk!), megmozgatva minden belüleges ismerősömet. Roppant nehéz volt kutakodni utánuk, hiszen akkor még látszólag titkolták a létezésüket, és azt sem szerették, ha valaki nagyon érdeklődik utánuk.

A jelenlegi társam, Andrea segített a legtöbbet. Benne sosem volt meg a hányaveti nemtörődomség, ami bennem: természetétől fogva sokkal óvatosabban kezelte a dolgokat, mint én. Ennélfogva valamicskével többet konyított a konspirációhoz, mint jómagam.

Gyakran ő hívta fel a figyelmemet egy-egy megszerzett információmorzsa valódi jelentésére; vagy egy-egy megszervezett találkozó biztonsági problémáira. Nagyon sokat jelentett nekem a segítsége, mert ha jól sejtem, előfordult, hogy az életemet mentette meg.

És ennek az együttműködésnek köszönhető az is, hogy ő az egyik abból a két emberből, akire gondolkodás nélkül rábíznám magam minden tekintetben. Azért is van az, hogy amióta népnevelők lettünk, ő az állandó társam.

Szóval jó egy év keresgélés után, nem sokkal a nyilvánosságra hozatal előtt a bizottság úgy döntött, hogy beidéző. Addigra tökéletesen tisztában voltam vele, hogy nyertem: a beidézés felvételét jelentett.

Az idézés egyszerű volt.

Annyi állt csak benne, hogy meghívást kaptam egy bizalmas jellegű megbeszélésre a Kormányzasi Stratégiai Osztály vezető testületével. Kormányzasi Stratégiai Osztálynak a bizottságot hívták, amely a népnevelők munkáját felügyelte.

Egy szeptember végi délelőtti jelentem meg a Parlamentben. Az alkalomhoz illően öltönyt viseltem, hosszú ballonkabáttal, és mint mindig, rendkívül feszélyezve éreztem magam a ruha miatt. Az öltöny sohasem volt az én stílusom; jobban szerettem az egyszerű, laza, sportos ruhadarabokat.

Fegyvert nem vittem magammal. A nevelőapám hajdanán a Kormányórségnél dolgozott, s általa tudtam, mennyire komoly biztonsági szabályok vannak érvényben a Parlament területén. Pedig akkoriban — s be kell itt vallanom, még most is — nem volt olyan hely, ahová ne a késsel együtt érkeztem volna. hogy miért, azt majd a későbbiekben elmesélem.

Szóval egy kis bürokratikus ízű várakoztatás után végre ott álltam egy szépen díszített teremben, egy hosszú, lakkozott asztal előtt. Velem szemben, az asztal túloldalán öt szigorú tekintetű férfi ült.

Sorban bemutatkoztak. A középben ülő volt a szóvivőjük, a többi javarészt hallgatott, csak nagynéha tettek fel egy-egy kérdést a beszélgetés ideje alatt. Tisztában voltam vele, hogy némaságuk ellenére minden szavamat rögzítik magukban, s folyamatosan vizsgáztatnak.

Nem írom le, mi mindenről volt szó abban a beszélgetésben. Négy órán keresztül álltam a bizottság tagjai előtt, s ott a helyszínen eldőlt a sorsom. Urbanisztikai népnevelő lettem.

Agyamban ekkor már az járt, hogyan tudnám Andreát magam mellé keríteni. Mivel feltűnően hasonló beállítottságúak voltunk, tudtam, hogy ő is szeretne népnevelő lenni, és minden bizonnyal meg is felelne a követelményeknek.

Egy budai kis villába kellett hetente kétszer négy órára tanfolyamra járni. Ekkor találkoztam először a VVK-val, és az ökoszisztéma-elv hivatalos verziójával. Meglepetésemre az teljesen egybevágott azzal a verzióval, amelyet évek óta vallottam. Természetemnél fogva könnyen tanultam, és tökéletesen egyetértettem a bizottság programjával. Mellemet a büszkeség dagasztotta, hogy részt vehetek a Föld megmentésében; még az sem tartott vissza, hogy gyilkolnom kell érte. Alkoholista nevelőapám gondoskodott róla, hogy jó adag agresszió maradjon bennem, amit hátrahagyott távozásakor. Ez pedig elegendő volt ahhoz, hogy a bizottság által meghatározott irányban kifejtve hasznosan alkalmazzam az *Urbanus hominis tahos* ellen.

Az a gondolat, hogy vajon milyen úton-módon szerzett rólam és alkalmasságomról tudomást a bizottság, csak a tanfolyam után ütött szöveget a fejembe. Hiszen megismerve módszereiket, megtudtam, hogy már kiképzett népnevelők jelentései alapján választanak ki egy-egy ígéretes embert. Az, hogy megkaptam az idézést, azt jelentette, hogy valaki a közvetlen környezetemből a népnevelők testületének tagja.

Figyelni kezdtem a körülöttem élőket. Végül, a vizsga napján megoldódott a rejtély.

Ugyanabban a budai házban vizsgáztunk tíz társammal, ahol a tanfolyamot tartották. Egy háromtagú vizsgabizottság előtt kellett írásbeli és szóbeli elméleti vizsgát tenni.

Legnagyobb meglepetésemre az egyik vizsgabizottsági tag Andrea volt.

Nehéz leírni, mit éreztem akkor, amikor először mentem ki az utcára, hónom alatt a .44-es Smith and Wesson Magnummal, derekamon a Glock rohamkéssel, farzsebemben az igazolvánnyal, amely szerint "Az igazolvány tulajdonosa jogosult szolgálati fegyverét indoklás nélkül, közvetlenül használni."

Ez a szöveg az igazolványunkon azóta sem változott, noha a szolgálat azóta nyilvános lett és egyenruhás; de az Népnevelők Testülete azóta is ugyanazt a munkát végzi, mint a kezdetek kezdetén.

Boldog voltam. Igyekeztem nem beleesni abba a hibába, amelytől az egész tanfolyam ideje alatt folyamatosan óvtak: hogy minden utcán sétáló emberben az ellenséget, a kivégeznivalót lássam. Bár már kezdett látszani a népnevelők tevékenységének hatása, azért szép számmal akadtak az utcán olyanok, akik egyetlen szó nélkül félrelöktek az útból, letaposták a lábamat meg ilyenek. Megfontoltan, higgadtan akartam gondolkodni, hogy nehogy feleslegesen tüntessem el társadalmunk valamelyik tagját.

Be kell vallanom, sok esetben nagyon nehéz volt visszafogni magam. Igyekeztem a kirívó esetekre koncentrálni.

Első áldozatom egy félig részeg, középkorú férfi volt. A Ferenciek terén, az aluljáró lépcsősorán tántorgott ide-oda, és a tömegben dolguk után siető fiatal lányokat molesztálta: félreérthetetlen ajánlatokat tett nekik; némelyiknek meg a fenekét tapogatta vagy megpróbálta átkarolni.

Éppen arra sétáltam: Móni elé mentem az áruházhoz. Megláttam a férfit, aki éppen röhögve csapott rá egy csinos, szoknyás lány fenekére. Azonnal elöntötte az agyamat a vér. Lélegeztem néhány jó mélyet a szmoggal dúsított pesti levegőből, hogy megnyugodjak. Eszembe villant, hogy ugyanez az én párommal is megtörténhet: a férfi eléggé nagydarab volt ahhoz, hogy bárki megpróbálja leállítani. Városi szokáshoz híven az emberek úgy tettek, mint aki semmit nem lát az egészből; s közönyösen sétáltak el a felháborodottan kiabáló lányok mellett. Még csak oda sem néztek.

A férfi két lépcsőfokkal állt lejjebb, mint én, amikor megszólítottam. Éppen újabb tapogatnivalót keresett, s igencsak meglepett arcot vágott, amikor megkérdeztem, mit csinál itt.

— Tűnj el, öcsi — morogta borízú hangon, — amíg jól van dolgod.

— Hibát követsz el — mondtam én, mert nem jutott jobb az eszembe. — Olyasmihez nyúlsz, amihez semmi jogod.

— Ki a faszom vagy te? — kérdezte, most már mérgesen a részeg. — Takarodj innen, mert felképelek!

Néhány járókelő odanézett.

— Nos, ha tudni akarod — mondtam, miközben előhúztam tokjából a pisztolyt, — most nagyon rábasztál. — Céloztam. A szívem hangosan dobogott. Először életemben ölni készültem. — Urbanisztikai népnevelő vagyok. És most megnevellek.

A pisztoly kétszer sült el. Az első golyó a mellén érte. A lövés ereje legurította a férfit a lépcsőn. Láttam, hogy odalent, az aluljáróban szétrebbenek az emberek. A férfi teste rángott még, így utána mentem, és fejbőlöttem. Nem sok maradt a fejéből.

A tömeg iszonyodva nézett rám. Azt hiszem, elpirultam: rettenetesen égett az arcom.

— Semmi baj! — mondtam hangosan, hogy az emberek jól értsék minden szavamat. Valaki hátulról rendőrért kiáltott. — Ez az ember nem volt társadalmunkba való. Csak a munkámat végeztem. — Ezzel sarkon fordultam, elraktam a pisztolyt, függén felszaladtam a lépcsőn, és elindultam a Blaha Lujza tér irányába.

Senki sem jött utánam.

Este még az éjfélkor vetített Híradót is végignéztem, hátha benne leszek. Egy hangot sem mondtak benne a délutáni gyilkosságról. A bizottság értette a dolgát. Pedig Móni apja, noha Budafokon dolgozott, a város túlsó felén, már hallott az esetről. Azt persze nem tudhatta, hogy egy gyilkossal vacsorázik egy asztalnál.

Vajon mit szolt volna hozzá, ha tudja?

Arról nem is beszélve, hogy vacsora után diszkréten bevonultunk Móni szobájába, és hosszan szeretkeztünk a sötétben.

Pedig a lelkemben vihar dúlt rendesen. Folyton a részeg férfi szétloccsant fejét láttam magam előtt.

Azt kérdezik, Móni mit tudott mindebből?

Roppant egyszerű a válasz: semmit. Annyit tudott csak, hogy ezentúl a kormánynak dolgozom: kötetlen munkaidejű személyi kísérő vagyok egy politikus mellett. Hallott ugyan az urbanisztikai népnevelőkről, látta is a hetes buszon, hogyan működnek, de szerencsére eszébe sem jutott, hogy kikombinálja, mi is lehet az én foglalkozásom. Andreával közösen néha megszerveztünk egy-két látszatfenntartó bulit neki — a mai napig fáj, hogy gyakran kellett hazudnom neki, még ha már rég meg is bocsátott érte —, hogy megtartsuk ebben a hitében. Erre egészen addig szükség volt, míg a népnevelők ki nem léptek a nyilvánosság elé.

Azonkívül a következő év elején terhes lett: Adrian után Loona készülődött kibukkanni méhéből erre a megváltozott világra. A terhességgel járó új problémák és a kettős anyaság gondolata kellőképpen lefoglalta őt.

Később újabb felszerelést kaptunk: egy újfajta, közönséges mobiltelefonnak látszó URH-rádiót. Ezen az összes rendőrségi sávot le tudtuk hallgatni; sőt, egymással is tudtunk beszélni, ha a szükség úgy hozta.

Ezeket a felszereléseket akkor kaptuk, amikor hetente egyszer, egy általunk megválasztott időpontban bementünk jelentést tenni a bizottságnak. Ekkor ők is elmeséltek egy-két dolgot. bensőséges, baráti viszony alakult ki közvetlen főnökeinkkel és a társainkkal; noha sokszor még egymás nevét sem tudtuk.

A lőszerkérdést roppant egyszerűen oldották meg: valamennyien kormányőr-igazolványt kaptunk, amellyel bármelyik fegyverboltban bevásárolhattunk a készletek fogyása esetén. Ellátmányra külön pénzt kaptunk a rendes havi fizetésen felül; nem sokat, de lőszerre épp elég volt.

Kéthavonta ellenőrző vizsgálatokon kellett átesnünk. Ez pszichológiai és orvosi alkalmassági vizsgálatokból állt. Hamarosan rutinszerűvé váltak ezek a dolgok is, ugyanúgy, mint a gyilkosságok.

Pályafutásom alatt mindeddig több száz ember ölt meg. És soha nem volt lelkiismeretfurdalásom. Meggyőződésem, hogy valóban a Föld egyik megmentőjévé lettem e gyilkosságok által. A bizottság jelmondata: "az eredmény minket igazol" felmentett a lelkiismeretfurdalás alól.

Egyre többen lettünk. Amikor eljött az ideje — a 2005-ös ENSZ-ülés után — a bizottság bejelentette a népnevelők hivatalos létezését; bár addigra a polgárok tisztában voltak szinte mindennel. A szolgálat felvette a Népnevelő Testület nevet, és egyenruhát kapott. Az egyenruha sötétzöld ovelallból és fekete taktikai dzsekiből állt. Jelvényünkön a szolgálati számon kívül, morbid humorral fűszerezve, egy olajágot cipelő békegalamb látszott.

Ahol ez a galamb feltűnt, ott valóban béke lett. A polgárok olyan illemtudóan viselkedtek, ahogyan még soha. Az öregebbeket a hajdani Csendőrségre emlékeztettük; bár azok egy fokkal jobbak voltak, mert csak megverték az embereket. Mi habozás nélkül, nyilvánosan kivégeztük a rendeletek megsértőit, korra és nemre való tekintet nélkül. Bár gyereket sohasem ölt meg, ismerem olyanokat a Testületben, akik többször is megtették.

A gyerekek legtöbbször csodáltak minket. Gyanítom, hogy a legmélyebb benyomást a zord egyenruha és a korlátlan hatalom révén gyakoroltuk rájuk.

Nem lett persze mindenki egyenruhás. A folytonos, feltűnő jelenlét hiánya esetén az emberek elkanászodtak volna, és visszatértek volna azok a jelenségek, amelyek miatt a Testület létrejött. Ugyanúgy voltak szép számmal civilruhás járőrök, kémek a polgárok között; létüket ugyanúgy nem titkolta el a kormány, mint feladatuk mibenlétét. Amíg a társadalom nem mutatkozik hajlandónak egyetérteni vele, addig félje az ökoszisztéma-elv velejáróit.

Társadalmunk abban az időben az egyén félelmére épült.

Veszélyes időszak volt. És a választások is közeledtek.

No persze, a választások.

Egyértelmű, hogy a demokratikus választásoknak örökre befellegzett. A bizottság nem engedhette meg, hogy az emberek esetleg leszavazzák azt a kormányt, amely létrehozta őt. Hosszas tanakodás után, amely során rengeteg lehetőséget fontoltak meg, egyetlen választásuk maradt. Valahol persze végig tisztában voltak vele, hogy úgysem tehetnek mást, mint amit a helyzet megkövetel.

Ez volt talán a legkeményebb lépés az ökoszisztéma-elv felbukkanása óta. A lakosság úgy-ahogy tudomásul vette már, hogy miért létkérdés a népnevelők alkalmazása; de sokat segített az a tény, hogy tudat alatt megmaradt a remény a változtatás lehetőségére. Az emberi lélek könnyebben dolgozza fel a jelenleg szükséges rosszat, ha arra gondol, hogy végső esetben változtathat rajta. Most viszont azzal a lépéssel, hogy a bizottság egyszerűen módosította az Alkotmányt, és kerekperccel megszüntette a választásokat, elvette ezt a lehetőséget a polgároktól.

Ez már valóban diktatúra volt.

Az urbanisztikai népnevelőknek sok dolga akadt akkoriban.

Azután ott volt egy másik probléma is.

Már közel négyezer népnevelő járta az utcákat, amikor befutottak az első olyan jelentések, melyek arról tudósítottak, hogy egyes népnevelők nem az elvárásoknak megfelelően végzik munkájukat.

Egy Kovács nevezetű népnevelő egészen egyszerűen átesett a ló másik oldalára: olyan embereket végzett ki, akik semmit sem vétettek a VVK ellen. Kovács elkövette azt az alapvető hibát, hogy saját érzelmeit is belekeverte munkavégzésébe. Az első ilyen áldozata az a fiatal fiú volt, aki elcsábította Kovács akkori barátnőjét. Minden különösebb ok nélkül, a nyílt utcán végzett vele.

Ennek a problémának a megoldása rengeteg fejtörést okozott a bizottságnak. Ha nyíltan büntetik meg Kovácsot, akkor azzal beismerik a nyilvánosság felé, hogy rendszerük hibás; olyan elemeket bíztak meg ezzel a rendkívül kényes és bizalmas jellegű munkával, akik méltatlanok arra. Ez semmiképp sem vezetett volna jóra.

Kovácsot így egészen egyszerűen egy napon, amikor a szokásos heti jelentéstétel ideje volt, félrehívták valamilyen ürüggyel, majd kivégeztették két másik népnevelővel. Hullája sohasem került elő: családja nem sokkal eltűnése után szintén népnevelők áldozatává vált.

Kényes pontja volt ez a bizottság működésének. Ha ezek az esetek sűrűn előfordulnak, akkor a nemes szándék kezdett volna hasonlatossá válni a kommunista rendszerek tisztogatási akcióihoz. A személyi kultusz pedig egy olyan dolog volt, amelyet a bizottság mindenáron szeretett volna elkerülni. Abszolút nem illett bele az ökoszisztéma-elvbe.

A Testület fennállása óta még két ilyen eset fordult elő. Mindkét esetben hasonlóképpen jártunk el, mint a legelsőben. Szerencsére a Kovács-effektus jó ideje nem ütötte fel a fejét a népnevelők

között, pedig most már nem négyezren, hanem tizenhatmillióan vannak szanaszét a Naprendszerben.

Nyolc év szolgálat kellett ahhoz, hogy a mindenkori bizottság tagjai elismerjék érdemeimet. A Testületben rendkívül nehezen osztogatják a rangokat: népnevelő őrmesternek lenni annyi, mint az Egyesült Nemzeti Gárdában ezredesként szolgálni.

Ezerhatszáz népnevelő tartozik a kezem alá. Területük az az egykori terület, amelynek határai egykoron Magyarországot jelentették a világ számára.

Én magam is gyakran tartózkodom a Földön, noha állandó lakásom a Gaián van. Egykori hazám területén voltaképpen élet és halál korlátlan hatalommal bíró ura vagyok; ez a hatalom persze roppant felelősséggel jár együtt. A területemen folyó politikai, közszolgálati, rendészeti tevékenységekért vagyok felelős.

Bár, mint ahogy említettem már, a társadalom nyugalmi egyensúlya napjainkra stabilizálódott, még mindig van néha, hogy nem látom felhőtlennek a napot. Azt hiszem, amíg az emberi faj létezik, mindig is lesznek problémák az egyedek együttélésével kapcsolatban.

Kabinom ablakából, mint már mondtam volt, remek kilátás nyílik a Földre.

A légkör tisztasága szemet gyönyörködtető látvány.

Az űr mély sötétjében néha nagyot villan valami: ilyenkor kapcsolják be a Földről indult űrhajók a légkörből kilépve saját hajtóműveiket. Fedélzetükön rendkívül nyugodt, udvarias viselkedésű utasok pihennek, útban a Mars vagy a Vénusz felé.

Arra gondolok, ahogy az űrhajókat nézem: némelyiken, a gyanútlan utasok között ott ül egy népnevelő. És bár mostanában tizedannyi dolguk sincs, mint régen, azért lankadatlan éberséggel figyeli az embereket.

Milyen tökéletes lett a világ!

Mint említettem, 2005 volt az a választóvonal, az a sorompó, amely örökre elválasztja a régi világot az újtól. Az ökoszisztéma-elv nyilvánosságra hozatala lett — legalábbis sokak szerint — Jézus keresztfeszítése óta a második legjelentősebb esemény a faj történetében.

A NEMZETKÖZI TERMÉSZETVÉDELMI GÁRDA

*"Találtam egy helyet, ahol jól cselekedhetek, de úgy,
hogy közben senkinek se ártok."*

Boaz szavai Vonnegut *A Titán szirénjei* c. művében

Egy évtizeddel ezelőtt a Föld még javában a pusztulás felé tartott.

Felszínét szennyezett tengerek, méreggel telített földek, ihatatlan vizű folyók borították, egyre fogyatkozó zöldterülettel a felborult egyensúlyú, káros anyagokkal teli légkör alatt. A mérgező anyagok kivétel nélkül az emberi faj tevékenységének hatásaként keletkeztek.

Az ember ugyanis minden elképzelhető módon szennyezte környezetét. Olyan termékeket állított elő, amelyeket a természet képtelen volt lebontani; így ezek az anyagok kívül álltak az ökoszisztéma működésének örök törvényein, és csak arra voltak jót, hogy a helyet foglalják a bolygón.

Persze ezt már akkor is tudtuk, amikor a gyárak ontani kezdték a műanyagokat, ahogy ezeket a dolgokat az emberiség elnevezte. A műanyagok lassan átvették a hagyományos, a természetben szabadon fellelhető alapanyagok helyét; a fát, a papírt, a követ, az ércet mesterségesen helyettesítették. Végső soron ez is visszavezethető volt arra az aprócska felismerésre, hogy a műanyagok helyettesítő feladatára a túlnépesedés miatt volt szükség. A hatmilliárd ember szükségleteit már nem tudta a bolygó elégségesen ellátni.

Persze történt rengeteg kísérlet abban az irányban, hogy a műanyagokat újra lehessen hasznosítani, vagy tökéletesen megsemmisíteni; ám ezek az eljárások gazdaságtalannak bizonyultak. A műanyagokat fillérekért lehetett előállítani, és milliókért csak megsemmisíteni.

Amíg az emberiség el nem ismerte az ökoszisztéma-elv igazát, addig senki sem vette komolyan annak a néhány statisztikusnak a szájtipését, akik valami közlegő katasztrófára próbálták meg felhívni embertársaik figyelmét.

A műanyaggyártó cégek tulajdonosainak hangosabb volt a szava. Hamis reklámaik elhitették az emberekkel, hogy nincs semmi baj.

Azután a bizottság egy napon rávetette magát erre a kérdésre is. Belátták, hogy a rémülten pislogó statisztikusoknak igaza van. Összevetetették az adatokat az ökoszisztéma működésének adataival, és megrémültek maguk is az eredmény láttán.

Tíz éve sem volt már a Földnek, hogy a szemébe fulladjon.

A bizottság megvizsgálta, hogy miképp működnek a műanyaggyárak, pontosabban, hogy milyen elv teszi kelendővé a gyártmányaikat.

Az az elv roppant egyszerű volt. Egyszerűbb, mint az ökoszisztémáé.

"Gyárts olyan dolgokat" magyarázta egy szakértő a bizottság tagjainak, "amelyek ránézésre tartós és praktikus benyomást keltenek a vevőben. Öltöztessd ezt a dolgot környezetbarát és színes feliratokba. Alkoss meg hozzá valami frappáns és irigyelni való világgépet, hogy a vevő megőrüljön a vágytól. Meséld be neki, hogy e tárgy birtoklásától lesz csak igazán boldog és sikeres. És most jön a trükk." A szakértő vigyorgott. "A terméket gyártsd le a legsilányabb minőségű anyagokból. Ha hamar tönkremegy, a vevő ugyanis vesz egy újabbat. Épp csak annyi ideig bírja ki a termék, hogy tulajdonosa megszokhassa használatát. Ördögi kör."

A bizottság belátta, hogy a szakértőnek éppúgy igaza van, mint a statisztikusoknak. Jobban körbevizsgálódva ennek az elméletnek ezernyi példáját látták a mindennapi életben, még a saját otthonukban is.

Másnapra megszületett a döntés. A gazdaságot össze kell omlasztani, és egy teljesen új szempont szerint kell feléleszteni.

Tudták, mivel jár ez. Munkanélküliséggel, elszegényedéssel, katasztrófákkal.

Nem volt más választás. A gazdasági szempontok megváltoztatása száz évnél is többet vett volna igénybe. Ennyi idő nem állt a rendelkezésükre. Ráadásul a gazdasági összeomlás újabb népességcsökkenéssel jár, ami szintén egyezett elképzeléseikkel. A szegények bűnözésének fellendítését pedig a népnevelők akadályozták meg.

Három legyet egy csapásra, gondolták a bizottság tagjai.

Elsőként azzal kezdték, hogy a fogyasztói termékek gyártásának ellenőrzését a végsőkig megszigorították. A gyengébb tőkével rendelkező, silány termékeket gyártó kis cégek egy hónapon belül meghaltak. Azután rendeleteket hoztak, olyan magasra téve a környezetvédelmi szempontok mércéjét, hogy azokat teljesíteni már csak a valóban igényes munkára törekvő, környezetbarát politikát folytató multicégek voltak képesek.

A század vége felé oly nagy mértékben elszaporodott zsidópiacok lassan kiürültek. Nem volt árukészletük, amit a fogyasztók orra alá dughattak volna.

De akadtak olyan cégek, akik kijátszották a rendeleteket. Ezeket még az új törvények és viszonyok között is hosszadalmas lett volna ártalmatlanítani. A bizottság újra diktatórikus módszerekhez kellett folyamodjon.

Így jött létre egy titkos ENSZ-közgyűlésen a Nemzetközi Természetvédelmi Gárda, vagy ahogy a nép később elnevezte őket, a Világőrök szervezete.

A világőrök kiképzett, alaposan felkészült katonákból toboroztattak össze. Szervezeti felépítésük hasonló volt, mint a Népnevelő Testületé; azzal a különbséggel, hogy munkájuk eleinte szigorúan operatív jellegű volt.

Parancsaikat a miénkhez hasonló bizottságoktól kapták. Fő feladatuk a még renitensnek számító, ökológiailag káros tevékenységet folytató cégek vezetőinek likvidálása volt. Működésük során több ezer embert mérgeztek meg, ástak el, robbantottak fel és lőttek agyon titokban, mindig balesetnek vagy ismeretlen tettesű merényletnek álcázva a dolgokat.

A megmaradt cégek vezetői persze elegendő adattal rendelkeztek ahhoz, hogy összerakják a "balesetek" hátterét. És ezentúl még inkább odafigyeltek a saját cégükre.

Nem fordulhatott elő többé olyan, hogy egy gazdasági vezető a tulajdonos háta mögött, lenyelve az erre szánt pénz nagy részét, a feldolgozásra vagy megsemmisítésre szánt hulladékot a folyóba öntette. Amelyik cég a piacon akart maradni, az elképesztően szigorú rendeletek és törvények maradéktalan betartása érdekében sajátkezűleg számolt le a sikkasztókkal, a felelőtlen, haszonleső emberekkel.

Az ipar célja immár nem a haszonszerzés volt, hanem az, hogy tökéletesen ki tudja szolgálni a hirtelen megnövekedett (és paradox módon mégis folyton csökkenő) piac igényeit.

A végső, régebben elképzelhetetlen cél az volt, hogy a világon minden ember egyelően rendelkezzen a létéhez és a kényelméhez szükséges tartós termékekkel. Az ipar irányítását a világőrök vették át. Központjukban számon tartották, hogy melyik termékből mennyi van forgalomban, és ezt összevetve az aktuális igényekkel, nyomon tudták követni a műanyagok mozgását.

Nehezen indult a gazdaság ilyen jellegű átalakítása, de büszkén kijelenthetjük, hogy sikerrel járt. Nincsenek hatalmas raktárak, ahol felesleges tévékészülékek, műanyag tálak meg ilyesmi porosodnak. A Földet körzetekre osztották, ahol szemmel tartanak mindent: születést, házasságokat, halált. A pontos népesség-nyilvántartás az alapja a gazdasági tervek kidolgozásának. Az új elv egyszerű. Ha egy körzetben mondjuk egymillió család él nyolcszáz ezer lakásban, akkor bőven elegendő lakásonként két tévét gyártani. A szigorú előírások szerint egy tévének minimum nyolcvan évet kell kifogástalanul működnie. A fennmaradó készülékeket vagy megsemmisítik, vagy forgalomba bocsátják: semmiféle előírás nem tiltja, hogy valakinek két készüléke is legyen otthon. Ám ezen elv szerint a felesleges gyártás megszűnt, és a készülékek lelassult csereszükségessége miatt jóval gazdaságosabban (és tisztábban) lehet kijönni a költségetésből.

A fejlesztések? Valóban, a régi ipar egyik fő ütőkártyája a technikai fejlődésben rejlett. Mindaddig, amíg egy adott termék minősége fejleszthető, újabb és újabb pozitív tulajdonságokkal látható el, van értelme a piaci versenynek. A televíziók esetében a sarkított képernyő, a menürendszer, a képminőség javítása voltak azok a lépések, amelyek révén a gyártó cégek mind újabb fajtájú készülékek gyártásának ürügyén növelhették termelésüket a csillagos éjig.

Azonban minden fejlődésnek van egy felső határa.

A kor technikai színvonala lehetővé tette, hogy a gyártók elérjék ezt a felső határt. Az emberiség egyszerűen nem tudott már újabb igényeket támasztani, amelyeket a gyártók kiszolgálhattak volna. A gazdasági változás utolsó szempontja a tartósság maradt: s ahogy a televíziók terén nem tudtak már új dolgot létrehozni, úgy sem az autóiparban, sem a fogkeféknél, — minden a lehető legtökéletesebb, legfunkcionálisabb lett. A fejlesztés kiváltsága egyedül az orvostudománynak és az űrkutatásnak maradt meg.

Ennek a lépésnek a következményeként az egész emberiség élete átalakult. A néhány megmaradt cég és a kevesebbé tett munkaerő szerencsésen összetalálkozott egy harmonikus egyensúlyban: a cégek — pontosan négy nagyvállalat — az egész bolygón átvették az uralmat. Minden körzetben ott vannak boltjaik, üzemeik, szigorúan annyi, amennyi a körzetben élő emberek ellátásához kell. Az emberek munkát találtak ezekben az újonnan létesített intézményekben; így mindenki boldog volt.

És, bármilyen hihetetlen, egyáltalán nem lett szürkébb vagy silányabb a világ. A megmaradt cégek a változatosság fenntartása érdekében kiszélesítették termékskálájukat, persze az igények figyelembevételével. A boltok színesek és csábítóak maradtak, csak a gyártók nevei voltak azonosan millió és millió terméken.

Voltaképpen, mégha nem is tűnt úgy, a világ önellátó lett. Pontosan annyit termelt, amennyire szüksége volt.

Az ipari hulladékok felhalmozása a hatékony és a mennyiség drasztikus lecsökkenése miatt most már jóval olcsóbban megoldható feldolgozási módszerek miatt hetven százalékkal csökkent az utóbbi hat évben. Ahogy az ipari forradalom önmagát tápláló motorként indította be egykor a silány termékek gyártásának tengerét, az új módszerek ugyanilyen motorként hajtották bele a gazdaságot a nyugalmi állapotba. Sikerült az ördögi körből kiszállni.

A Föld fellélegzett.

A költségvetés módosítása rengeteg pénz felszabadulásával járt. Ennek a pénznek egy részét a világot felügyelő szervezetek élték fel; egy másik részét pedig a Föld megtisztítására áldozták.

A Föld megtisztítása napjainkban is tart. Sajnos ez egy rendkívül hosszú folyamat, hiszen alig négyszáz év alatt az emberiségnek sikerült majdhogynem maradandó károkat okoznia az ökoszisztéma normális működésében. Amíg nem volt túlnépesedés, csak kétféle ökoszisztéma létezett: a természetes (ott, ahol nem élt ember), és a helyi, ahol az ember nagyjából harmonikusan élt együtt a természettel, ahhoz igazítva igényeit. A harmadik fajtát, amelyet mesterséges ökoszisztémának neveznek, már a túlnépesedett ember találta fel.

Egy bolygó életében az jelenti a legnagyobb veszélyt, ha a természetes ökoszisztémát valamelyik faj egyszerűen lecseréli a mesterségesre. Logikusan gondoljuk végig: az évmilliók alatt kialakult rendszert képtelenség egy néhány száz év alatt kitalálttal helyettesíteni. Ha a faj igazán értelmes, el kell jönnie annak a pontnak, amikor rájön erre. Gond akkor van, ha ekkor már túlesetek azon a ponton, ahonnan a folyamat visszafordítható.

A Föld volt olyan kegyes hozzánk, hogy rettenetesen sokáig kitarzott. Sikerült még időben rájöttünk a tévedésre, és — ha nehezen is —, de kiküszöböltünk a hibát.

Visszatérve a Világörségre: a mai napig ők ügyelik a természet védelmét, az ipar alakulását és a gazdasági folyamatok irányítását.

Alkalmazottaik korszerű hivatalokban követik nyomon a körzetük igényeit, kézben tartva a nyilvántartásokat, adatbázisokat, mindent.

Járőreik a körzetek védett területeit járva ellenőrzik a természetvédelmi előírások betartását. A kihágásokat már nem nevetséges összegű pénzbírságokkal, hanem helyszíni kivégzéssel büntetik.

Munkavégzésük, hozzáállásuk komolyságára jellemző, hogy évek óta senki sem halt meg azért, mert szemetelt az utcán, vagy az erdőben rossz helyen rakott tüzet. Az emberek saját bőrükön tanulták meg, hogy a természet tisztasága és védelme létük kérdése.

Természetesen az erdők is megváltoztak. A világörök szakemberei végre nem az anyagi haszonszerzés egyik legolcsóbb és legprofitálóbba lehetőségét, hanem magát azt az életteret látták benne, amelyre az embernek ugyanúgy szüksége van, mint a benne élő többi fajnak. Az erdők szépen fokozatosan megtisztultak, kivirágoztak, és — közel száz éve először — terjeszkedni kezdtek.

Ezt a terjeszkedést a gazdaság átalakulásának köszönhetjük. A kevesebb éhes száj kevesebb mezőgazdasági terméket követel. A mezőgazdaság mértékének csökkenésével egyenes arányban csökkentek a megművelt területek. S ahol a szántók, kaszálórétek a háborítatlan rengeteggel voltak határosak, ott az erdő szépen lassan, lépésről-lépésre visszahódította az emberektől a gyarmatosított területeket.

Új erdőségek alakultak ki, vagy voltak kialakulóban. Az emberek pedig fokozatosan ébredtek tudtára a turistáskodás új lehetőségeinek. Jómagam, mint tapasztalt kiránduló, örömmel fedeztem fel, hogy ellentétben a kilencvenes évek keserűségével, amelyet a folyton, évről-évre pusztuló erdők látványa felett éreztem, most örömmel mehetek ki a szabadba, hiszen a pusztulás folyamata megtorpant, s a reméltnél is kevesebb idő kellett hozzá, hogy az ellenkezőjére forduljon.

Mónival és hasonszőrű barátainkkal ezután is gyakran jártunk ki az erdőbe tehát, ha tehetjük. Szívesen kerestük fel azokat a helyeket, ahol régebben, tíz vagy húsz évvel ezelőtt is megfordultunk már. Volt néhány kedvenc táborozóhelyünk: ezek az eltelt viharos esztendőkhöz is nagyjából ugyanolyanok maradtak, de most, ahogy tudatunk mélyén ott lapult a tény, hogy most az erdőkért történik minden, valahogy még szebbek lettek. Tolkien regénye, a Gyűrűk Ura, amelyért mindannyian egyformán lelkesedtünk, most megvalósulni látszott a teliholdas éjszakákon. Ha kimentünk sátorozni a szabad ég alá, szabadabbak voltunk, mint valaha.

Eljött a mi időnk: azoknak az embereknek az ideje, akik egykoron a társadalom elől menekültek ki a fák közé, s akik csak remélni merték, hogy majd minden megváltozik. Megcsináltuk a változást, s egy új világot teremtettünk, ahol leginkább az erdőjárók tulajdonságai érvényesültek, azoké az embereké, akik mindig is többre becsülték az ökoszisztémát, mint a városok lakóit.

S a városok lakói is rájöttek az erdők fontosságára. És ami még ennél is fontosabb: egyre többen jártak ki az erdőbe, hogy jól érezzék magukat. A világörök pedig gondoskodtak róla, hogy ez a hirtelen érdeklődés továbbra se okozzon kárt az erdőknek; mégis, az emberek odakint szabadnak érezték magukat.

Sok olyan hely volt persze, ahová az emberi faj tagjai nem teheték be a lábukat, hacsak nem valamiféle tudományos cél vezérelte őket. A nyolcvanas évek világméretű kezdeményezése, amikor is egy-két ősiségében háborítatlan területet bioszféra-rezervátumnak nyilvánítottak, most érte csak el igazán a célját.

A rezervátumok célja az volt, hogy a Föld egyes őserdei társulásait eredeti állapotukban őrizték meg. Ezeken a területeken semmiféle emberi beavatkozást nem volt engedélyezett: itt mindent az ökoszisztémára bízta. Az évek során egyre több és több ilyen rezervátumot jelöltek ki a világ vezetői. Határaikat az emberek a legszigorúbban tiszteletben tartották. Területeiken csakis megfigyeléseket végezhettek az ökológusok, botanikusok, biológusok, anélkül, hogy az ott zajló folyamatokba akár a legcsekélyebb mértékben is beavatkoznának.

A rezervátumok kijelölésével párhuzamosan zajlott a parkerdők fejlesztése is. A régi erdei létesítmények — turistaházak, pihenők, egyéb szórakoztatási célú központok — szigorú vizsgálatok tárgyává váltak. A kérdés az volt, hogy mennyire hasznosak vagy károsak az ökoszisztéma szempontjából. Azok a helyek, amelyeket eddig az üzleti haszonszerzés hozott létre vagy vezé-

relt, most hirtelen korlátozó rendeletekkel vagy egyenesen a megszüntetés fenyegetésével találtak szemben magukat. Egyes helyeken a régit megszüntetve új, az új elveknek megfelelően működő létesítményeket hoztak létre.

Ezeknél a létesítményeknél a fő szempont a mesterséges anyagok elvetése volt. A városok betonrengetege után az idelátogató ember úgy érezhette, hogy egy teljesen más világba csöppent, amely visszaidézni látszott a régmúlt korok technikai színvonalát.

Egy turistaházban az ember nem műanyag poharakkal és porcelántányérokkal találkozott, hanem fakupákkal és cserépedényekkel. A hulladékelhelyezés igényesebb és célszerűbb elvégzése egyre tökéletesedett. A téli időszakokban a fűtést fatüzelésű kályhakkal oldották meg.

Az erdőben lakó kezelőszemélyzet — amellet, hogy modern telefonja és televíziója volt, valamint a garázsban ugyanúgy elektromos vezérlésű légpárnás kocsit állt, mint akármelyik városlakónál — mintha a középkorból lépett volna elő. A modern elkerülhetetlenül összeötvöződött a régmódival.

És ez így volt rendjén.

A szigorú szűrőrendszernek köszönhetően a haladás környezetszennyező cselekményeit azokkal helyettesítették, amelyek, ha nem is voltak olyan kényelmesek, de mindenképpen tisztábbak és egyszerűbbek voltak a modern eszközöknél.

A világban végbemenő változások egységesítésére az ENSZ minden évben hagyományos konferenciát tartott; rendkívüli esetekben azonban többször is összehívta a körzetek képviselőit az adott problémák tisztázására.

Valakitől valahol egyszer hallottam egy találó megjegyzést arra nézve, hogy hogyan nevezhetnénk azt a társadalmi rendszert, amelyben jelenleg élünk.

Feudális dikto-demokrácia, mondta az illető.

Igaza volt.

A KONFERENCIA

Frater, qui erranti comiter monstrat viam

(Fivér, ki barátian utat mutat a tévedezőnek)

2016 májusában egy konferencián kellett részt vennem a Föld bolygón, Párizsban.

A konferenciát a Népmvelő Testület, a Világörtség, valamint az ENSZ Kormányzási Stratégiai Bizottságai rendezték az Elégedetlenek és a sajtó számára. Célja az volt, hogy a világot jelenleg irányító szervezetek válaszoljanak a nekik feltett kérdésekre.

Ez a konferencia teljesen más volt, mint az ökoszisztéma-elv elterjedése előttiek. A régi gyűléseket még átjárta a politikai, faji ellentétek nyugtalanító légköre; a folyamatos fegyverkezési láz hamis adatokat szolgáltató titkolózása, a bürokratizmus mögé bújó döntésképtelenség.

Mára ezek a dolgok megszűntek.

Nincsenek politikai ellentétek.

A nyugtalanító nemzetek nyugtalansága javarészt a szegénységből fakadt. A szegénység a túlnépesedés szüleménye volt; és meg is szűnt azzal együtt. Az embereknek nem volt indokuk egymás folytonos irigylésére, és a haszon- vagy területszerzésre.

A fegyverkezési láz ugyanezen okok miatt lohadt le végleg.

A politika átalakult.

Az emberiség ráébredt, hogy egyetlen célja lehet csak: a bolygó megmentése és a lehetőségek ésszerű kiaknázása. Az egységes cél pedig egységes politikát szül.

A nemzetközi konferenciák őszinte hangulatot árasztottak. És ez végre nem csak a látszat volt.

Ott ültem a Népmvelő Testület pazar egyenruhájában a számunkra kijelölt fakkban. Móni néhány sorral feljebb foglalt helyet, a Vezetőség tagjai között, akik a görög színházakra emlékeztető terem legfelső soraiból szemlélték az eseményeket. Tőlünk jobbra a Világörtek, balra a Bizottságok tagjai üldögéltek.

A terem velünk szemben lévő üléseit a sok ezernyi újságíró, tudósító, gyártó és egyéb kíváncsi polgár foglalta el.

Ahogy az ülés kezdete előtt csöndesen elnézegettem ezt a rengeteg embert, akiktől a bolygó sorsa függött, arra gondoltam: talán ez az igazi demokrácia. Amikor minden ember ugyanazért a célért küzd, és tud feláldozni dolgokat a sikerért.

Az ülés megkezdődött.

Az ENSZ főtitkára rövid megnyitóban üdvözölte a megjelenteket.

Azután hosszú beszámolók következtek a Világörtség és a mi részünkről. Ezek javarészt unalmas statisztikai adatokból álltak. Nem is igazán figyeltem oda: tudtam, hogy minden terv szerint halad.

Ami engem személy szerint nagyon érdekelt, az a közhangulat jelenlegi alakulása volt.

Embereim jelentései ugyanis megnyugtatóan azt tükrözték, hogy ha nem is fenntartások nélkül, de a polgárok elfogadták az újításokat és az áldozatok szükségességét. Az Elégedetlenek szervezete, noha nevében kormányellenes volt, politikája nem lépte túl az egészségesnek tartott határokat. Ők a "mi lenne, ha" kezdetű szónoklataikkal inkább a további, talán a mostaniaknál valamivel enyhébb körülmények életképességét kutatták. Tevékenységük azonban nem merített ki egyetlen olyan kihágást sem, amelyet a világirányító szervek károsnak ítélnének volna.

Egy idő múlva azután csend lett. A világ urai várták a hozzájuk intézett kérdéseket.

Az első kérdés egy újságírótól származott.

Negyven év körüli, fekete hajú, éles tekintetű férfi volt.

Azt kérdezte: — Miből gondolják, hogy ez az egyetlen helyes terv? Hogy nincsen semmiféle olyan megoldás, amely nem követelte volna meg több millió ember halálát? Honnan vették a jogot, hogy helyettünk, a halott embertársaink helyett döntsenek?

Komoly kérdés volt. A bizottságok tagjai régóta félték a felbuklásától.

Az ENSZ egyik titkára emelkedett fel, hogy megválaszolja.

— A világ — mondta, — nem egy túl bonyolult módon működő egység. Nélkülünk, az emberi faj segítségével nélkül jött létre és működött sok-sok évezreden át. Bizonyára Ön is tudja, hogy az ember nem más, csak egy állatfaj a sok millió közül; amely azonban arra a fokára ért a fejlettségnek, amikor képes lett beleszólni a természeti egységet irányító erőkbe. Ahogy fejlődtek a tudományok, a műszerek, a technikák, az ember egyre inkább és egyre önzőbb módon alakította át saját igényeinek megfelelően a környezetét. Tudta, hogy az ezerkilencszázkilenc-venes években óránként pusztult ki egy növény- vagy állatfaj a Földön? Önnek emlékeznie kell az emberek akkori érzéseire. Ha tudtak is erről a dologról, a szokásos sajnálkozáson kívül nem foglalkoztak többet vele.

— Ezzel maga is így volt? — kérdezett közbe egy másik férfi az Elégedetlenek köréből.

— Bevallom, igen — felelte a legteljesebb őszinteséggel a titkár. — Egészen más problémákkal foglalkoztam akkoriban. Ám az ökoszisztéma-elv engem is ugyanúgy ráébresztett a veszélyre, mint Önöket. Azok a bizottságok, akik hajdanán nekikezdték átformálni társadalmunkat, az egész emberi faj társadalmát, hosszas vizsgálatok és kutatások eredményeképp jutottak azokra a döntésekre, amelyek meghatározzák ezt a mostani életünket.

— De mi volt az indok, hogy pont ezeket a döntéseket hozzák meg? — kérdezte az újságíró.

— Az idő — felelte a titkár halkán. — Ennyi az egész. Nem volt idő más döntések meghozatalán gondolkodni.

Akkoriban, mint mindannyian tudjuk, egészen más szempontok vezérelték az emberek legtöbbszörét. Voltak ugyan különféle természetvédelmi szervezetek, — gondolok itt a WWF-re vagy a Greenpeace-re —, de ezek nem rendelkeztek kellő befolyással és anyagiakkal abban a pénzirányította világban, hogy akarataiknak érvényt szerezhessenek. E szervezetek aktivistái már régóta tudták, hogy hamarosan visszafordíthatatlanná válik a folyamat; ezért az embereket rá kell ébreszteni a valóságra, és meg kell tanítani a helyes gondolkodásmódra.

— Mit gondol, sikerült volna nekik? — kérdezte valaki a polgárok közül.

— Lehetetlen — felelte a titkár. — Az akkori adataink, a lakosság érdektelensége miatt eleve kudarcra voltak ítélve. Nem véletlen az a tény, hogy az ökoszisztéma-elv elterjedését, noha az tökéletesen egyezett céljaikkal, e szervezetek már nem élték meg.

Azok az emberek, akik magukra vállalták a sokak szemében még ma is szörnyű döntéseket, nem voltak könnyű helyzetben. Az idő, a pusztulás ideje vésszesen közeledett.

— Ezt honnan tudják? — kérdezte az újságíró.

A titkár lenézett rá. — A bizottságok tagjai tanult emberek. Ismerték a Föld történelmét töviről-hegyire. Mindössze azért voltak tökéletesen biztosak a dolgukban, mert felfedeztek egy egészen új szemléletmódot, amely képessé tette őket a nagy volumenű, évszázadokat felölelő összefüggések felismerésére.

— Ez volt az ökoszisztéma-elv — szögezte le az újságíró.

— Igen — mondta a titkár. — Ez volt az ökoszisztéma-elv.

Nézzük csak meg! Tudjuk, hogy az ökoszisztémák mindenütt jelen vannak. Természetes, helyi, és — szerencsére egyre kevesebb — mesterséges ökoszisztémák működnek körülöttünk. És az egészet, minden egyes fajtát egy globális, hatalmas, kérérlhetetlen geo-ökoszisztéma, a Föld bolygó irányítja.

Ez egy emberi aggyal nehezen felfogható, hatalmas erő. A vallások gondviselésnek hívják, az emberek véletlennek, katasztrófának, vagy, ha pozitív hatású a számukra, bőven termő évnék. Ha elfogadjuk, hogy az ember csak egy faj a többi közül, akkor bele kell nyugodnunk, hogy fajunk, akárcsak a többi, szerves része ennek a geo-ökoszisztémának. És akkor nincs más hátra: alá kell vetnünk magunkat a Föld akaratának.

Valószínűleg Önök mind olvastak már erről a témáról érkező szakkönyveket. Vessék össze az abban leírtakat a történelemmel! Bátran hasonlítsák össze más fajok — állatok, növények — viselkedését a miénkkel. Csodálkozva fogják tapasztalni, hogy bár kétezer éven át azt hittük, mi irányítjuk itt a dolgokat, a Föld mindig is végig jelen volt és beleszólt abba.

Mit gondolnak, mi célt szolgált a két világháború?

— A gazdasági válságok és területi, nemzetiségi problémákat vezették le bennük — felelte az Elégedetlen. — A...

— Nem, nem — rázta a fejét a titkár. — Ön téved.

A világháborúk voltak a geo-ökoszisztéma első próbálkozásai fajunk létszámának az egészségre való lecsökkentésére.

— Ezt nem mondhatna komolyan — tiltakozott az újságíró. — Azt akarja bemesélni nekünk, hogy Ferenc József és Hitler agyát a Föld valamiféle természetvédelmi beállítottságú szelleme fertőzte meg, hogy általuk írtassa ki a felesleget? Ez képtelenség!

— Pedig valami ilyesmi történt. — A titkár felsóhajtott. — Ismeri a lemmingek vándorlásának meséjét? — Az újságíró bólintott. — A lemmingek néha tömegesen lódulnak meg észak felé, és amikor elérik a tengert, megállás nélkül vetik bele magukat a vízbe. Úszni persze nem tudnak, így valamennyien a odavesznek.

Sokáig nem tudtuk, miért csinálják ezt. Tudósaink keresztül-kasul vizsgálták a jelenséget, csakúgy, mint a bálnafélék partravetődési kísérleteit. Gyanakodtak tájékozódási nehézségekre, valódi öngyilkossági hajlamokra, vagy épp a középkorban oly gyakori táncőrülethez hasonló pszichikai betegsége.

A megoldást akkor kezdték el kapizsgálni, amikor egy nevadai erdőmérnök érdekes cikket írt az erdők megújulásáról. Ez a nagyszerű ember hosszú évek kutatása során összevetette az ismert és nyilvántartott erdők hektárterületének adatait a nagy, kísértetiesen rendszeresen jelentkező erdőtűzekkel. És rájött az összefüggésre, lerakva ezzel az ökoszisztéma-elv alapjait.

Amikor egy erdő eléri azt a kort, hogy hatalmasra nőtt fafajtái sűrűségük és nagyságuk miatt saját csemetéiket fojtják meg, elfogva előlük a levegőt és a napfényt, a természet mindig gondoskodik az öreg fák kipusztulásáról. Így megy ez, mióta világ a világ. A nagy területű, kiöregedett erdők fölött vihar támad, s csodálatos módon mindig van egy villám, amely felgyújtja őket s elolthatatlan tüzet támaszt. A múlt század végén ezt felismerve a nagykiterjedésű erdőtűzeket, amennyiben azok természetes úton gyulladtak fel, egész egyszerűen hagyták addig égni, amíg maguktól ki nem aludtak. Az egyetlen beavatkozási szempont az emberi települések biztonsága volt.

És akkor egy tudós felkiáltott: heuréka! Megvizsgálta a lemmingek népességi adatait és a feljegyzett öngyilkos rohamok időpontjait. Tapasztalnia kellett, hogy ezek a kedves kis állatok minden olyan évben lesznek tömegesen öngyilkosok, amikor a számuk egy bizonyos határ fölé emelkedik. Ön szerint ez véletlen? A tudósok ráébredtek, hogy a régóta sejtett geo-ökoszisztéma valóban létezik és igen hatékonyan működik. Csak észre kell venni az összefüggéseit, és akkor már érti az ember az egészet. A természet ezáltal kiszámíthatóbbá vált, mint valaha.

Emlékszik Etiópiára? Kenyára? Az éhezõ emberek tömegeire? Nos, maga szerint miért éheztek?

— Mert egy szegény, elmaradott államban éltek — felelte az újságíró.

— Azt kell mondjam, ismét téved. — A titkár elmosolyodott. — Pontosabban, nem téved, csak nem látja az igazi okot. Mert miért volt szegény az az ország? Roppant egyszerű a válasz: túl sok lakos jutott egy olyan területre, amely nem tudta eltartani őket. Régebben nem éhínség volt arrafelé, hanem hatalmas, halálos kimenetelű járványok. Ezek általában elegendőek voltak ahhoz, hogy kipusztítsák a többséget. Az életben maradtak erősebb szervezetűek, kitaróbbak voltak azoknál, akiket a betegségek elvittek. Ezeknek bőségesen jutott elegendő élelem. Ám az ember itt is közbeszólt. Az orvostudomány fejlődésével ezekre a területekre is eljutottak a védőoltások, gyógyszerek. A járványoknak befellegzett. Az ökoszisztémának új fegyver után kellett néznie. És akkor, szinte önmagát adva, megjelent az éhínség.

Ugye, nem is olyan bonyolult ez? — kérdezte a titkár, szinte vidáman. — Azok a tömegek, akiknek meg kellett volna halniuk a következő járványban, a védőoltásoknak köszönhetően életben maradtak, és felélték a terület élelmiszerkészleteit. Az élelem elfogyott, az emberek éhezni kezdtek. És az éhínségben mégiscsak elpusztult a felesleg.

Egészen addig, amíg az ENSZ segélyszállítmányokat nem küldött nekik. Ez egy óriási hiba volt. Az emberiség, mint minden faj, gyorsabban szaporodik, mint ahogy pusztul. És ezt a folya-

matot most mesterségesen felerősítették. Nem hagyták, hogy a geo-ökoszisztéma az egészséges szinten tartsa a létszámot. Elvették fegyvereit.

És itt jön be az, amire oly harciasan rákérdezett az előbb: hogy honnan tudtuk, mi következik.

Nos, a természetet nem lehet kijátszani. Ha képes arra, hogy a lemmingekre egy általunk ismeretlen módon úgy hasson, hogy azok zokszó nélkül a tengerbe vessék magukat, akkor arra is képes, hogy fajunk egyes tagjait tömeges pusztuláshoz vezető tettekre sarkallja. Ez volt a világháborúk valódi oka: a Föld kísérlete egy újabb ökológiai fegyver bevetésével a fajunk létszámának lecsökkentésére. Egy darabig ez meg is tette a hatását.

De a fajunk közben folyamatosan fejlődött. A háború borzalmaitól megrettenve a politikusok mindent megtettek egy újabb konfliktus elkerüléséért. Eleinte ez nehezen ment, mint minden új dolog ezen a bolygón. A hidegháború, a fegyverkezési mánia, — mind-mind kísérletek voltak a béke fenntartására. Megindult az a folyamat, amikor az emberek igyekeztek minél egységesebb szövetségekbe tömörülni. A KGST, a NATO, az Európai Unió; ezek, mint hittük, megvédenek minket mindentől, az újabb háborúktól, a szegénységtől, az éhezéstől. Tudja, mi az érdekes? Ha jobban megnézzük, az előbbi felsorolásban az ökoszisztéma fegyvereit soroltam fel. Azokat a fegyvereket, amelyeket egy faj kordában tartására használ.

Nem mi voltunk egymás ellenségei. Ha külön-külön is, ha látszólag egymás ellen szövetkezünk is, valójában azt a láthatatlan fenyegetést akartuk elhárítani, amelyet az ökoszisztéma borított fölénk. A faj fennmaradási ösztöne elkezdte megszervezni azt a globális együttműködési egységet, amelynek a végeredménye ma itt látható.

És, ahogy ezeket a problémákat úgy-ahogy sikerült kiküszöbölnünk, a Föld végső fegyvereihez nyúlt.

Nem voltak jelentősebb háborúk. A technika fejlődésével a kisebb összecsapások kimenetelét a számítógépes fegyverrendszerek és a kommunikációs zavarkeltő eszközök döntötték el. Az emberi áldozatok száma milliókról ezrekre esett vissza. '99-ben pedig megszületett a hatmilliárdodik ember a Földön.

Az ökoszisztéma újabb hadjáratba kezdett fajunk ellen. Emlékezzen vissza, hogy közvetlenül a századforduló előtt hogy elszaporodtak a természeti csapások! Földrengések, vulkánkitörések, árvizek során mintegy tizenhatmillió ember pusztult el, több, mint a két háborúban együttvéve. Nem is szólva a katasztrófák okozta anyagi és gazdasági károk következtébe elhunytak számtát. A geo-ökoszisztéma végre, hosszú idők óta először, csatát nyert.

Ám a háborúk óta fajunk megint fejlődött egy adagot. Az új szemléletmódot követő uniók hatékonyan szervezett mentési akcióikkal megint veszélyeztetni kezdték a Föld célkitűzéseit. Egyre több embert mentettek meg a katasztrófák közeléből, vagy megelőzéssel, vagy áttelepítéssel.

Ezen a ponton kezdtek el működni a bizottságok. Mert néhányan rájöttek arra, megvizsgálva ezeket az összefüggéseket, hogy a Föld kénytelen lesz egy olyan végső fegyverhez nyúlni, amely meghaladja majd az emberiség jelenlegi fejlettségi fokát. Magyarán szólva: olyan csapásnak kellett bekövetkeznie, amelyet nem tudunk volna kivédeni.

A Biblia azt mondja: "*A pokol pedig és a halál vettetének a tűznek távába. Ez a második halál, a tűznek tava.*" Ez következett volna.

— Villámcsapás? — kérdezte az Elégedetlen.

— Annál sokkal komolyabb — felelte a titkár. — Valószínűleg egy meteor, vagy egy kisbolygó.

Csönd volt.

— Az a Földet is elpusztítaná — vélte az újságíró.

— Tévedés! — mondta a titkár. — Ön is, mint minden ember, hajlamos a léttudatát egyenlőnek tekinteni a Föld létezésével. Ha Ön elpusztul, akkor mindennek vége, gondolja. De ez nem így van.

Ha most idepottyanna egy elég nagy meteor, és a Földet világméretű lökeshullám és a nyomában támadt tűz pusztítaná el, az valóban a véget jelentené a számunkra. De fel kell fognunk, hogy csak a számunkra.

A Föld történelmét gyakorta mutatják be egy órához hasonlítva. Mindenki ismeri a dolog lényegét: ha a Föld létezését egy normál órán ábrázolnánk, akkor az ember megjelenését úgy hasonlíthatjuk három óra ötvenkilencre tehetnénk. Annyi ideje létezőnk csak a Föld létéhez viszonyítva. Mit gondol, mennyire sínylené meg a Föld, ha a most rajta élő fajok eltűnnének a tűzben?

Megmondom én: szinte semennyire. A geo-ökoszisztéma ráér. Újabb néhány millió év alatt a hamuból új élet támadna, újabb fajok kelnének életre, újabb helyi ökoszisztémák alakulnának ki. Valószínűleg egy teljesen más világ lenne, mint ez a mostani; de ez a Föld szempontjából nézve lényegtelen. Az emberiség vége tehát nem feltétlenül a bolygó végét is jelenti. Nagyon nem feltétlenül.

Fajunknak tehát el kell ismernie e felsőbb hatalom létezését. S mivel megismertük természetét, könnyebben kiszámíthatjuk, hogy miben járunk úgymond a kedvében. Meg kellett előznünk ezt a végső katasztrófát, mégpedig úgy, hogy magunk stabilizáljuk fajunk létszámát.

És meg is tettük.

Az ezredforduló óta — magyarázta a titkár, — még egyetlen földrengésről vagy árvízről sem kaptunk jelentést. A bolygó imígyen értékeli együttműködésünket.

— Azt akarja mondani, hogy a Föld tisztában van minden lépésünkkel? — hitetlenkedett az újságíró.

— Pontosan azt — bólintott a titkár. — Ahogy mondani szokás: ez egy élő bolygó. Aki ezeket a szavakat először kimondta, nem is sejtette, mennyire igaza van.

— És csakugyan ez volt az egyetlen út? — állt fel egy polgár. — Úgy értem, rendben, tisztáztuk az indokokat. Ön remekül elmagyarázta a szükségességeket. De, kérdem én, mi lett volna, ha a magyarázattal kezdik?

— Mi történt volna? — kérdezett vissza egy Világőr vezető. — Uram, talán Ön vállalta volna, hogy megmondja, ki haljon meg és ki maradjon életben?

A kérdező hallgatott.

— Kellott egy rosta — folytatta a világőr tiszt, — amely szerint ezt el kellett dönten. És bár rettenetesen morbid lesz, amit mondok, a bizottságok összekötötték a kellemeset a haszonnal. Elhatározták, hogy egy kalap alatt rendbe hozzák a társadalmat is.

Szükséges volt ez is, bármennyire hihetetlen. Az ökoszisztéma-elvet csak úgy lehet fenntartani, ha a toleranciára hajlamos embereket hagyják meg a társadalom építőelemeinek. A toleráns, türelmes, fegyelmezett ember könnyebben fogadja el a döntéseket, és meghallgatja az indokokat is. És aszerint él tovább. Képes arra, hogy megóvja lakhelyét.

A népnevelők bevetése csak egy kezdeti lépés volt. Mindannyian tudjuk, milyen szisztéma szerint dolgoztak. Láttuk őket munka közben. Mindemellett — emelte fel a mutatóját figyelmeztetőleg, — volt még valami, amiről nem szabad megfeledkeznünk.

A kormányzatnak nem volt szabad figyelmen kívül hagynia a mértékletesség elvét. Ha túl kevés egyedét likvidálnak, akkor a túlnépesedés veszélye továbbra sem szűnik meg. Ha viszont túl sokat, akkor az egész civilizáció összeomlik. Ezek a tények és az ökológusok számításai jelölték ki azt a hárommilliárdos — plusz-mínusz egymillió — létszámhatárt, amelyet a kormányzat simán, zökkenőmentesen bele tudott illeszteni az ökoszisztéma működésébe.

— Elnézést! — kiáltott közbe egy fiatal lány a polgárok közül. — Kérdezhetek valami bizalmasat?

— Kérdezzen — bólintott engedékenyen a tiszt.

— Ön miért lett világőr? — kérdezte a lány.

A tiszt habozott.

— Talán azért — mondta kis idő múlva, — mert rugalmasabban gondolkodtam, mint a többi ember. Természetjáró voltam — sőt, még most is az vagyok, amennyire a munkám engedi. Régebben elfacsarodott szívvel kellett konstatálnom, hogy szeretett erdőim rohamosan pusztulnak. Tenni akartam ez ellen a pusztulás ellen.

Volt egy természetvédelemmel foglalkozó szervezetem. Ám nem sok eredménnyel járt a munkánk. Az akkori törvények rövid úton ellehetetlenítették a működésünket. Két út közül választhattunk: vagy feloszlunk, vagy a törvények áthágását vállalva dolgozunk tovább. Végül azután feloszlottunk.

Akkor már nagyon dühös voltam a törvényekre és azok meghozóira. Érdeklődésem egyre inkább arra irányult, hogy milyen indokokkal magyarázzák meg e természetvédelem-ellenes szabályok létezését. Kutatásom során akkora mértékű emberi intoleranciával és közönnyel találtam szembe magam, amely gyökeresen megváltoztatta az emberiségről kialakult képemet. Innen pedig szinte egyenes út vezetett a népnevelőig, majd a Világórségig.

— És egy cseppet sem játszott közre ebben a hatalomvágy? — kérdezte a lány.

— Ön talán szociológus? — kérdezett vissza a tiszt.

— Pszichológushallgató vagyok — mondta a lány. — De a szociológia is érdekel. Azt kutatom, hogy milyen indulatok, élmények, behatások tették lehetővé a népnevelő típusú emberek kialakulását.

— Azt hiszem — felelte neki a tiszt, — ez a konferencia nem a legalkalmasabb helyszín és időpont az én döntéseim és lelkivilágom megbeszélésére. Ám amennyiben Önt feltétlenül ez a téma érdekli — tette hozzá udvariasan, — később szívesen a rendelkezésére állok.

A lány, szintén nagyon udvariasan tudomásul vette elutasítását, és bólintott a tiszt felé. Azután leült.

Az ENSZ főtitkára jelezte, hogy szólni kíván.

— Azt hiszem, ideje tartanunk egy kis szünetet — mondta. A jelenlévők helyeslően bólogtak. — Akkor harminc perc múlva folytatjuk, hölgyeim és uraim. — Azzal levonult az emelvényről.

Az ülés szünetében, a büfé előtt tolongó emberek sűrűjében találkoztam össze egy régi barátommal.

Még azokból az időkből ismertük egymást, amikor szó sem volt a népnevelőkről, világőrökről, meg az egész ökoszisztéma-elvről.

S mielőtt mindezt megismerhette volna az emberiség, barátomat elsodorta mellőlem az élet. Fogalmam sem volt róla, egészen összetalálkozásunkig, hogy mi lett belőle, él-e, hal-e, s merre jár. Nagyon megörültem neki, mint ahogy ő is nekem, s azonmód beszélgetésbe elegyedtünk. Mint kiderült, barátom azóta a filozófia doktora lett, s egy neves földi egyetemen tanította a tudásra szomjazó ifjúságot.

Beszélgetésünket természetesen azonnal filozófiai talajra terelte.

— Érdekes kérdések hangzottak el odabent — bökött fejével az ülésterem bejárata felé. — S még érdekesebb válaszok.

— Valami újat hallottál? — kérdeztem tőle, noha tisztában voltam vele, hogy a pedagógusok régóta kötelesek az ökoszisztéma elvnek megfelelő tendenciák szerint tanítani, ergo barátomnak ismernie kell azt töviről-hegyire.

— Nem, nem — tiltakozott, — csak mint filozófus, újra eltöprengtem néhány dolgon.

— S mik azok? — érdeklődtem udvariasan.

— Nos — mosolygott barátom, — leginkább a legelső kérdés fogott meg. Vajon tényleg nem volt más út? S csakugyan ennyire szorította bizottságainkat az idő?

— Hallottad a válaszokat, nem? — kérdeztem vissza. — Azt hiszem, nincs okunk hazudni a polgároknak, már csak azért sem, mert nagyjából túl vagyunk az egészen. Nehéz dolga lenne most már annak, aki nekiállna, és vissza akarná csinálni a dolgokat olyanra, mint amilyenek azok régen voltak.

— Na itt a bökkenő — mondta felcsillanó szemmel barátom. — Mert bár azt mondjátok, mindenben a természet törvényei szerint jártok el, s tökéletesen ismeritek annak céljait, egy aprócska dologról megfeledkeztek.

— Nofene — mondtam kételkedve.

— Pedig így van. Nézd — magyarázta, — elismeritek, hogy az ember a természet része, ugye?

— Így van — bólintottam.

— Akkor az ember, mint rész, az egésznek semmiféle törvénye alól nem vonhatja ki magát. Így van?

— Azt hiszem, igen — feleltem óvatosan.

— Na látod. — Filozófus barátom elégedett képet vágott, mintha máris bebizonyította volna az igazát. — Hallottál már a dualizmusról?

Szó nélkül bólintottam. Kezdtem sejteni, mire akar kilyukadni.

— Nos, a dualizmus alaptétele: a pozitív nem létezhet a negatív nélkül, és fordítva. Ezzel, azt hiszem, mindenki egyet ért. Fény nélkül nincs sötét, jó nélkül rossz, fehér hiányában fekete. A természetben a dualizmus éppolyan erősen érezteti hatását, mint az ökoszisztéma; sőt, egyre inkább kezdem azt hinni, hogy szerves része egyik a másiknak.

— Ezek eretnek nézetek — figyelmeztettem tréfálkozva. De a szívem ijedten vert, mert ráta-pintott egy olyan pontra, amely így első hallásra logikusnak tűnt, és még soha egyikünk sem gondolt rá.

— Ugyan — mondta higgadtan. — A bizottságok legalább a szólásszabadságot meghagyták nekünk, polgároknak, ha más nem is. Szóval, a dualizmus létezik. Ezernyi bizonyíték van rá. Ha valahol valami pozitív jellegű keletkezik a világban, azonnal megteremtődik a negatív pólusú ellenpárja is. A keletkezés hiányt okoz, a megszűnés keletkezést. — Mélyen a szemembe nézett. — Te milyen előjelűnek ítéled a tevékenységeket? Pozitívnak vagy negatívnak?

— Szükséges rossznak — feleltem politikusan.

Legyintett.

— Ne nézz madárnak. Szóval? Áldásos volt-e a cselekedetetek a Föld szempontjából vagy sem?

Elgondolkodtam.

— Ha a Föld, az ökoszisztéma szempontjából nézzük, akkor pozitívnak mondom — feleltem végül.

— Na látod! — Barátom megveregette a vállamat. — Akkor nyugodj bele, hogy nem lesz továbbra sem problémamentes a dolog. Sőt, olyan keresztkérdésekkel találjátok majd szembe

magatokat, amelyekről ma még csak nem is álmodtok. Senki sem tudhatja, mit hoz a jövő. De a dualizmus szerint ennek a ti pozitív jellegű tevékenységeteknek valahol már születőben van a sötét oldala is.

— Ez csak egy elmélet — mondtam védekezve.

— Akárcsak az ökoszisztéma-elv — vágta rá a barátom.

S ekkor az ülésre szólító csengő félbeszakította vitát.

Az ülés következő szakaszában feltett kérdéseket szinte nem is hallottam. Egyfolytában az járt a fejemben, amit a folyosón hallottam barátom szájából.

És akárhogy gondolkodtam, nem találtam benne hibát. Ha elismerem, hogy a dualizmus létezik, akkor el kell ismernem törvényeinek létezését is.

És a dualizmus létezését kénytelen voltam elismerni.

— Mik voltak azok a tényezők, amelyek alapján Önök úgy vélték, hogy az ökoszisztéma, hogy hamarosan végez az emberi fajjal? — kérdezte egy idősebb férfi a polgárok közül.

Az ENSZ főtitkára emelkedett fel helyéről. Nofene, gondoltam, ő is lealacsonyodik odáig, hogy szóba álljon a népével?

— Nos — kezdte a főtitkár, — mint tudja, a bizottságok, szerte a világban, egymástól függetlenül jutottak erre a megállapításra. Döntésüket nem holmi jószok jövendöléseire vagy hirtelen jött felbuzdulásból hozták meg.

A bizottságok, hatalmuk teljességénél fogva olyan tudósokból álló szakcsoportokat hoztak létre, amelyek feladata a Föld történelmének lépésről lépésre való vizsgálata volt. A szempont azonban merőben eltért az eddig alkalmazottaktól. A fő vizsgálati irányvonalat ezúttal az ember és az ökoszisztéma kapcsolata határozta meg.

Amit nem tudnak: e csoportokban jelentős szerepet kaptak a filozófusok és a szociológusok is.

A filozófia és a szociológia eddig mint elméleti, úgynevezett elvont, s éppen ezért — tegyük hozzá: méltánytalanul — mellőzött tudománynak számított. Most azonban a bizottságok figyelmének középpontjába kerültek azok az adatok, amelyek rávilágítottak arra, hogy nem mehetünk el tovább behunyva szemmel mellettük. Amit a statisztikusok, biológusok, történészek mondtak; — ugyanazt mondták, mint a filozófusok, csak konkrétan. Az ember és az ökológia kapcsolatát el kell képzelnünk grafikonszerűen ábrázolva: egyből kitűnik, hogy a kapcsolatot jelölő vonal mennyire egyenletlen. S ha mégis, közelebbről, vagy ha úgy tetszik, átfogóbban vizsgáljuk meg, azt is észrevehetjük, hogy van benne egy bizonyos rendszer. Szabályszerűen hullámszik, akár a tenger.

Bizonyára ismerik a filozófia ama ősi tételét, amely a dolgok változóságáról szól. Nos, ennek az a lényege, hogy a világon minden folyamatnak van kezdete, tartama és vége. Bár ezeket a szakaszokat néha igen nehéz, sőt, egyenesen lehetetlen meghatározni, azért léteznek.

Vegyük például az emberi faj történelmét. Jelöljük ki kezdetnek azt a pontot, amikor az ember beszélni kezdett, vagyis amikor kiemelkedett a többi faj közül. Innentől kezdve az általunk pozitívnak ismert technikai, szervezeti, biológiai fejlődés szempontjából az emberi faj karrierje töretlenül ível felfelé.

Ám ez a töretlenség nem teljes. Az ökoszisztéma itt-ott belekóstolt a fejlődésünkbe, hogy elősegítse, vagy, mint az utóbbi időkben történt, gátolja. A felfelé ívelő sikervonalat máris némi hullámszás szabdalja meg.

Az utolsó húsz évben azután a technikai fejlődés oly mértékben felgyorsult, hogy az emberi faj vonala szinte függőlegessé vált grafikonunkon. Sorra legyőztük a betegségeket, a fogyatékosokat, elkezdtük birtokba venni az űrt. Halálra ítélt, rendellenességekkel született csecsemők életét adtuk vissza. Egyre többen lettünk.

És ezen a ponton találkozott a statisztika a filozófiával. Ugyanis minden felfelé ívelő szakaszt egy meredeken lefelé zuhanó kor követ. Ez tény, akár filozófiai, akár statisztikai. S ezt a zuhanást akartuk mi elkerülni azokkal a rendeletekkel, amelyek ezt a mostani állapotot kialakították.

Hogy még szemléletesebb legyen, amit mondok: ott volt az első világháború. Alapokaként nyugodtan megjelölhetjük a túlnépesedés kezdetét. A világ az első világháború előtt fel volt fedezve: nem voltak újabb kontinensek, ahová helyszűke miatt elvándorolhattunk; nem voltak szabad területek, ahol a szegényebb rétegek újakezdhetnék volna az életüket. Gavriló Princip lövése a jelek szerint valószínűleg az ökoszisztéma sugallatára történhetett meg, elszabadítva ezzel egy olyan folyamatot, amely során milliók haltak meg.

S hogyan is emlegették az ezt megelőző korszakot? "Boldog békeidők". Több van ebben a két szóban, mint hinnénk. Egy meredeken felfelé ívelő szakaszt jelképez, amelyet a háború, mint meredeken lefelé tartó rész zárt le.

A háború utáni területfelosztások ismét lehetővé tették, hogy az emberiség új gazdasági fejlődésnek induljon. A háborúban elpusztított gépek, eszközök, épületek pótlása elképesztő méreteket öltött. Az emberiség ismét szaporodni kezdett.

Egyenes út vezetett innen a gazdasági válsághoz és a fajelmélethez. Hirtelen megint túl sokan lettünk; — ismét egy felfelé emelkedő szakasz, mind biológiailag, mind technikailag. Hitler fajelmélete már nyíltan hirdette a helyhiányt. Ez volt az ökoszisztéma következő lépése: az élet-elmélet kialakulása.

A következményeket ismerjük: ismét milliók pusztultak el. A folyamat tökéletesen egybevág a filozófia eme törvényével: fel-le, mint a hullámvasúton.

Amit szintén figyelembe kell vennünk: e két nagy önirtás után a politikai-gazdasági rendszerek olyan bonyolult és egymást remekül kiegészítő szövetségre léptek, mely lehetetlenné tette egy újabb világháború kitörését. Az ökoszisztéma elvesztette a leghatékonyabb fegyverét ellenünk. Kisebb háborúk persze voltak, ám ezek áldozatainak száma soha, egyetlen esetben sem haladta meg az egymillió főt. Ez kevés volt fajunk kordában tartására.

Ekkor szaporodtak el azok a természeti katasztrófák, amelyek, bár feltűnően gyakorivá váltak, még mindig nem voltak elégségesek az egyedszám drasztikus lecsökkentésére.

— Nem lehet, hogy ezeket a folyamatokat mi magunk idézzük elő? — kérdezett hirtelen közbe a férfi. A főtitkár meglepődve pillantott rá.

— Ezt hogy érti? — kérdezett vissza.

A férfi nem jött zavarba.

— Úgy gondolom — felelte, — hogy azok a természeti csapások, amelyeket Ön itt az ökoszisztéma fegyvereként emleget, talán nem is azok. Az elcsúszott évszakok, a gyakori földrengések, belvizek feltörése lehettek akár annak a következményei, hogy a tudósok többé-kevésbé titokban légköri, vízalatti, földalatti atomkísérleteket folytattak, összezavarva ezzel a légkört, a földalatti törésvonalakat, valamint a tengereket. Vagy tévedek?

A főtitkár elmosolyodott.

— Önnek tökéletesen igaza van — mondta, és középső ujjával arisztokratikus mozdulattal megigazította szemüvegét. — Valóban ez történt.

Van azonban egy érdekes nézőpontja ezeknek a dolgoknak. Amit Ön mond, egyáltalában nem áll ellentétben azzal, amit én mondok.

Gondoljon csak bele: vajon mi készítette azokat a tudósokat arra, hogy atomkísérleteket végezzenek? A Hirosimára és Nagaszakira ledobott bombák paramétereiből és felrobbanásuk következményeiből egy íróasztal mögött ülve, képletesen szólva egy ceruza és némi papír segítségével kiszámíthatták volna, hogy mekkora lesz a hatása azon bombák nagyobb testvéreinek. Gyakorlatilag semmi szükség nem volt száz, kétszáz, és ki tudja, mekkora nukleáris fegyverek felrobbantásának. És mégis, a kísérletek töretlenül folytak, és — ahogy Ön is megjegyezte — felkavarták a légkört, véstesen megemelték a normális háttérsugárzás szintjét; szigeteket süllyesztettek el, szökőárakat támasztottak. Mi készítette hát őket erre?

Megmondom én. A tudomány mai állása szerint ezek a kísérletek szerves részei voltak az ökoszisztéma ellenünk való hadjáratának. Más magyarázatot nem ismerünk. Talán nem is létezik. El kell fogadnunk végre, hogy az ökoszisztémának nagyobb a befolyása, mintsem azt a mi parányi, ezerkétszáz köbcentis agyunkkal felfoghatnánk. Az atomkísérletek, a környezet ezernégyféle módon történő szennyezése az ökoszisztéma műve volt. Mint egy nagy stratégia a sakkjátzsma során, gyakran más fajokat is feláldozott annak érdekében, hogy később ezeket a folyamatokat ellenünk fordíthassa. Döntő csapásra készült.

S visszatérve az eredeti kérdésre: említettem, hogy a második világháború után az emberi faj sikertörténete meredeken felfelé ível. Ennek a szakasznak a csúcspontja még nem ért véget, de már így is jóval túlszárnyalta minden eddigi felfelé törekvésünk csúcspontját. Ha képletesen akarnám szemléltetni ezt a hatalmas előretörést, akkor azt mondhatnám: míg az eddigi történelmünk valahol a völgyben játszódtott, itt-ott felhágva egy szemétdombra vagy belesve egy árokba, akkor most már jó ideje a hegy oldalán rohanunk felfelé, és már közel járunk a csúcshoz. Onnan pedig csak egyfelé mehetünk: le. Onnan nincs tovább.

A főtitkár elhallgatott. A kérdés megválaszolatlan maradt.

A férfi bólintott, annak jeleként, hogy tudomásul vette a választ. Leülni készült, ám félúton megtorpant, mint akinek eszébe jutott valami. felegyenesedett, s így szól.

— Én filozófus vagyok, uram — mondta, egyenesen a főtitkárra nézve. — S azt mondom, Ön megfeledezett valamiről. Azt mondta, kövel vagyunk a csúcshoz, s ha odaérünk, nincs máshová mennünk, csak lefelé.

Én pedig azt mondom erre: ha ott megállunk, és visszanézünk arra, amerről jöttünk, és számbavesszük minden adottságunkat, minden technikánkat, amelyet az út során szereztünk meg, nem csak lefelé mehetünk. Hiszen ha körülnézünk a hegycsúcson, és minden tudásunk révén győzni akarunk, mint eddig mindig is, sikerülni fog. S ott van előttünk az egész égbolt.

Hmm, gondoltam magamban.

A LEVÉL

"És mondá nékem. Embernek fia! hasadat tartsd jól és belső részeidet töltsd meg ezzel a türelemmel, a melyet én adok neked. És megevém azt, és lőn az én számban, mint az édes méz.

Ezékiel könyve, 3:3

A második meglepetés a nap folyamán akkor ért, amikor a konferenciáról hazatérve az íróasztalomon álló számítógép lelkesen csipogva figyelmeztetett, hogy levelet kaptam.

Döbbenet néztem körül: a lakás teljesen üresnek tűnt, rajtam kívül senki sem tartózkodott benne. Ez különös, gondoltam, sőt, több, mint különös. Modern korunkban az ajtókat hangszínonazonosítása elvén működő zár védte; csakis a lakás tulajdonosainak hangja nyithatta őket. Móni kapcsolta volna be a gépet? Ez a lehetőség már csak azért is lehetetlennek bizonyult, mert Mónival együtt indultunk el a konferenciára, és míg én annak végeztével hazatértem, ő továbbutazott a Marsra egy belső biztonsági tanácskozássra a Testület vezetőségével. Visszatérése csak négy-öt nap múlva volt esedékes. Arra pedig határozottan emlékeztem, hogy indulás előtt, mint mindig, kikapcsoltam a gépet, hogy ne menjen feleslegesen.

Vajon ki kapcsolhatta be a számítógépet, és miért?

A levelet az interneten keresztül küldték. A feladó rovatban semmi sem szerepelt. Reflexszerűen megpróbáltam válaszolni rá, hiszen akkor a címet a gép kiírja, és megtudhatom, honnan jött; ám a feladó gondos munkálkodásának eredményeképp a válaszadás lehetetlennek bizonyult. Minden próbálkozásomat egy hibaüzenet jutalmazta. Kis idő múlva feladtam a kísérletezést, és nekiálltam elolvasni a levelet.

"Tisztelt Uram," írta az ismeretlen feladó, "bizonyára meglepődik, hogy ilyen körülményes módját választottam eme iratok átadásnak. Sajnos, amíg a jelenlegi rendszer hatalmon van, efféle földalatti módszerekhez vagyok kénytelen folyamodni, barátaimmal együtt. Nem, ne is próbálja meg kitalálni, ki lehetek; legyen elég annyi, hogy egy olyan csoportnak dolgozom, akik célkitűzései között egy sokkal humánusabb, sokkal lojálisabb rendszer bevezetése szerepel, teljesen lecserélve ezt a mostanit, melyet az ökoszisztéma-elv nevében sokan önös céljaik megvalósítására használnak.

Uram! Kérem, olvassa végig ezeket a dokumentumokat, és gondolkodjon el tartalmukon. Lesznek benne ismerős fogalmak, tételek; hiszen a mi célunk végső soron ugyanaz, mint az Önöké: megvédeni és megőrizni a Földet fajtánk számára. Mi azonban kidolgoztunk egy olyan hatékony rendszert, amely gyilkosságok és diktatúra nélkül teszi lehetővé a faj békés beilleszkedését az ökoszisztémába.

Remélem, mire a végére ér, egyet fog érteni velünk. Még találkozunk.

Adieu

M."

A levél elképesztett.

Nem igazán a mondanivalója döbbsentett meg. Sokkal inkább a pusztasága. Idáig abban a hitben éltem, hogy az a rendszer, amelyet oly híven szolgállok, már megtisztította a társadalmat az efféle, tréfásan eretneknek nevezett eszméktől. Azt hittem, hogy a polgárokat már évekkézelőtt sikerült meggyőzni igazunkról.

Tévedtem.

S mindezek mellett, mint a Népművelő Testület őrmestere, égtem az arcom a szégyentől. Szigorúnak és kivédhetetlennek hitt ellenőrzésünk hálóját kikerülve egy csoport munkálkodik a Földön, akik nemcsak hogy konspirálva léteznek, de képesek bármikor bejutni egy népművelő tiszt saját lakásába. Szégyen-nyalázat!

Felsóhajtottam. Némi töprengés után úgy döntöttem, hogy előbb elolvasom a titokzatos tanokat, és csak azután látok neki, hogy beindítsam az eredetük iránt nyomozó folyamatot.

Később persze már áldottam az eszemet, hogy ezt tettem.

Ez állt a levélben:

"Ezeket a sorokat egy titkos társaság fogalmazta meg, alapelveként leszögezve az emberi faj szabadságának visszaadása és ugyanakkor az ökoszisztéma-elv megtartása mellett a Harmónia kialakítását. Egy fajnak semmilyen körülmények között nem kell akkora áldozatokat hoznia fennmaradása érdekében, mint ahogy azt a világ jelenlegi urai oly bőszen hirdetik. Mindössze annyi kell hozzá, hogy a faj felismerje a természet örökérvényű törvényeit, és harmóniában tudjon élni azzal az egyetemes környezettel, amelyben létezése megkezdődött. Ennek pedig a természet védelme az egyetlen helyes útja.

Íme e társaság alaptételei, témakörök szerinti felbontásban:

ELSŐ TÉTEL: A TERMÉSZETVÉDELEM JELENTŐSÉGE

A civilizációk fejlődésével óhatatlanul együtt járó nagyarányú környezetkárosító hatások az utóbbi évszázadban jelentős változásokat okoztak a Föld egyetemes ökoszisztémájában.

Környezetromboló hatásnak azokat a cselekményeket, eseményeket nevezzük, amelyek negatív irányú elváltozásokat okoznak az élővilág természetes felépítésében és működésében. Ilyenek például:

- állat- vagy növényfajok kiirtása
- egyes fajták túlzott mértékű elszaporítása
- a talaj, a levegő, a víz vegyi vagy nehezen bomló anyagokkal való szennyezése
- az adott ökoszisztéma vízháztartásának megváltoztatása
- területrendezések, erdőirtások
- a helyi ökoszisztéma teljes elpusztítása és kultúr ökoszisztémával való helyettesítése

A fejlett civilizációk egymás után ismerték fel a veszélyt, amelyet az ökoszisztémák rendes működésébe való beavatkozás jelent. Hogy jobban megértsük, pontosan miféle veszélyeket jelent ez, vizsgáljuk meg a fenti felsorolás pontjait.

Állat- vagy növényfajok kiirtása

A természetes ökoszisztémák zavartalan működése több millió éves fejlődés végeredménye. Ezekben a természeti rendszerekben az élőlények között bonyolult kapcsolatok, ún. társulások állnak fent. Ezek a jól kipróbált módszerek eredeti állapotukban semmilyen mértékben nem igénylik az emberi beavatkozások egyik fajtáját sem.

Az egyik ilyen legfontosabb kapcsolat az élőlények között a tápláléklánc, amely egy igen egyszerűen jellemezhető folyamat. A Földön létező élőlények mind-mind táplálkoznak és maguk is táplálnak valamit. A tápláléklánc egy hatalmas körfolyamat, amelynek fontos alaptétele, hogy minden anyag részt vegyen benne és kör ne szakadhatson meg.

A tápláléklánc alját a mikroorganizmusok képezik, amelyeket az erre a fajta táplálkozásra szakosodott egysejtűek pusztítanak. A tápláléklánc következő szakaszában a növények, majd a növényevők és a ragadozók állnak. A kör oly módon zárul be, hogy az elpusztuló élőlények tetemének anyagait a mikroorganizmusok bontják le és hasznosítják újra.

Ha a fennálló ökoszisztémában az emberi beavatkozás nyomán ez a tápláléklánc megszakad, a következmények beláthatatlanok. Ha például az ember pusztán kedvtelésből kiirtaná a rovartevő madarakat, akkor nemcsak a rovarok szaporodnának el káros mértékben az adott területen, hanem előbb-utóbb elpusztulnának azok a ragadozók is, amelyek a rovartevő madarakkal táplálkoznak. Ha viszont a ragadozók más táplálék után néznének, akkor más ragadozóktól vonnák el a táplálékot, és akkor azok halnának ki. A beavatkozás minden körülmények között az élővilág elszegényedéséhez vezetne.

Ugyanez vonatkozik egy-egy növényfaj kiirtására is. Az adott növény minden egyedének elpusztítása a vele táplálkozó állatfaj elpusztulásához vezetne, amely nemcsak a fent leírt követ-

kezmények miatt káros, hanem esztétikai és erkölcsi okok miatt is. Ezekre majd a későbbiekben bővebben kitérünk.

Egyes fajok túlzott mértékű elszaporítása

Egyes fajok könnyen a túlszaporítás állapotába kerülhetnek, ha tömeges előfordulásuktól az ember valamilyen hasznot remél. Ilyen eset például a muflonoké is, amelyeket Korzikáról telepítettek be a hajdani Magyarországra, és amelyek könnyen és gyorsan szaporodva néhány területről pillanatok alatt kiszorították az őshonos fajokat, az őzet és a szarvast, valamint a vaddisznót.

A kedvezményezett faj nagymértékű elszaporítása ugyancsak a tápláléklánc megszakításához, valamint a működő ökoszisztéma biológiai egyensúlyának felborításához vezethet. A következmények hasonlóak a fajok kiirtásának következményeivel.

A talaj, a levegő és a víz szennyezése

Az ipari és mezőgazdasági termelés folyamán számos olyan anyag kerülhetett és került környezetünkbe, amelyek a táplálékon, belégzésen keresztül a növényeket, állatokat és magát az embert is nagymértékben károsították.

Az ipari termelés fokozódása, az energiatermelés növekedése, a közlekedése eszközök számának gyarapodása meggyorsítják a levegő, a víz és talaj szennyeződését. Ebből eredendően nő egy adott terület mérhető és kimutatható szennyeződése.

A környezetkárosító hatás sajnos gyakran csak igen nehezen kimutatható, hiszen sokszor mikrobiológiai vagy mikrokémiai szinten zajlik, és a hatás felismerhető jelentkezéséig hosszú idő telik el. Ilyen anyag volt például a maga idején csodaszernek tartott DDT is, amely permetként használva a legveszedelmesebb betegségek kórokozójától védte meg az emberek egészségét, és csak a szer tartós behatásának vizsgálataikor derült ki, hogy a DDT, elsőként a madarak szervezetében okozva súlyosan káros változást, a táplálékláncot követve lassan-lassan eljut az emberi szervezet károsításáig is. A DDT-t mintegy harminc éven keresztül használták a mezőgazdaságban.

Egyes anyagok csak pontosan körülhatárolható folyamatok eredményeként kerülnek környezetünkbe. Ilyen például a benzol is, amely a benzinüzemű gépjárművek fékezésekor került a levegőbe, és amely jellegénél fogva belélegzés után késpengeként szeli ketté testünk sejtjeit, különösen a vérképző sejteket. A benzol az egyik fő okozója a leukémiának, azaz vérráknak. Szerencsére a Földön ma már csak az elektromos, ill. napelemes közlekedési eszközök használata törvényes.

Az egyik legtöbb gondot okozó szennyeződésfajta az atomenergia felhasználásából ered. A radioaktív szennyezés az atomkor legfőbb problémája; tökéletes megoldás az ügyben egyenlőre még ma sem született.

A vízháztartás megváltoztatása

Az ökoszisztémák működésébe nemcsak a területen élő állat- és növényfajok kapcsolatainak rendszere, hanem az adott terület vízháztartási rendszere is beletartozik. A folyók, tavak, patakok, erek mind-mind saját kialakult élővilággal rendelkeznek és közvetlen vagy közvetett környezetük szerves részét képezik. Vízre minden élőlénynek szüksége van valamilyen mértékben és formában, éppen ezért veszélyes cselekedet a már kialakult rendszert megváltoztatni. A lecsapolt, beszabályozott, elterelt vagy a területről más módon, például bányászattal kapcsolatos munkák során elvont víz hiánya az addig a vízzel összefüggő életű élőlények pusztulását vonhatja maga után. A növények védelménél például külön szempont a védett terület vízháztartása megváltoztatásának a tiltása, hiszen a víz vagy talajvíz megszűnése a terület kiszáradásához vezet, amely óhatatlanul az élővilág elszegényedését okozza.

Területrendezések, erdőirtás

Az élővilág különféle megjelenési formái ún. élettereket igényelnek. Ezeknek az élettereknek a kiterjedése függ a faj egyedeinek számától, viselkedési és táplálkozási szokásaiktól stb. A természetes ökoszisztémák önműködően szabályozzák a fajok életterének nagyságát a fajon ke-

resztül történő beavatkozás útján. Az adott területen mindig csak annyi egyed él meg a fajból, amennyit a terület károsodás nélkül el tud tartani.

Ha az ember meggondolatlanul beleavatkozik ebbe a természetes szabályozásba azáltal, hogy a fajok léteit mesterségesen lecsökkenti vagy esetleg eltünteti, akkor kénytelen azontúl az addig ott élő fajokkal is törődni. Tipikus esete ennek a vadkárelhárításnak nevezett vadgazdálkodási tevékenység, amikor a mezőgazdasági területre tévedő állatokat kilövik; holott azok csak a természetes életterületet elfoglaló vetésekben, gyümölcsösökben keresnek táplálékot; ott, ahol azelőtt erdők voltak.

Ugyanez a helyzet a növényvilággal is: a területrendezések, erdőirtások óhatatlanul a flóra egyedeinek, fajainak a pusztulásával járnak együtt.

Szerencsére az 2003/11-1 -es törvénycikkely betiltott minden olyan fakitermelési és tereprende-zési tevékenységet, amely nem mesterségesen kialakított területeken folyik. Erdeink tehát jelen pillanatban sérthetetlenek.

Az eredeti ökoszisztéma elpusztítása

Minden olyan területen, ahol az ember települést alapított, voltaképpen a természetes ökoszisztémát pusztította el, és helyére egy olyan mesterséges rendszert, kultúr ökoszisztémát teremtett, amelynek szabályozását teljes mértékben ő végzi. A sokat emlegetett "kultúrsivatag" kifejezés tökéletesen illik a városokra, falvakra ebből a szempontból nézve. Az eredeti ökoszisztéma elpusztítása a növény- és állatvilág pusztulásával, az ökológiai, biológiai egyensúly megszűnésével jár együtt. Ezek helyére az ember évszázadok óta próbált valami hasonlóképpen működő rendszert állítani, mondhatni, nem sok sikerrel. A mesterséges ökoszisztémák követelik meg egy-egy város kialakításakor vagy utólagos rendezésekor a parkerdők, ligetek, víztározók létesítését; ezek azonban már nem tarthatják fent azt a biológiai színvonalat, amelyet az eredeti rendszer természetes állapota biztosított az élővilágnak.

A talaj védelme

A termőtalaj a biológiai élet hordozója, a születő és elhaló szervezetek keletkezésének és lebomlásának színtere. Az ásványi anyagokból álló váz között szabadon mozgó vizet és levegőt zár össze. A talaj periodikusan változó összetevőit az alapjaiban holt közeget képező mikroorganizmusok, az alacsonyabb rendű szervezetek, a rovarok és emlősök milliárdjai teszik élő biomasszává. Ezek élettevékenységének következményeként a talajba jutó szerves anyagok lebomlanak és a növények számára táplálékként újra felvehetővé válnak. Ez a folyamat évmilliókon keresztül zavartalanul folyt, mígnem a földművelő ember beleavatkozott a természet rendjébe.

A legnagyobb változásokat a civilizációk fejlődése okozta. Az utolsó negyven év alatt a földterületek tulajdonjogi viszonyai (és ezáltal méretei), valamint megművelési technikái akkorát változtak, hogy a mezőgazdasági területekre jellemző félkultúr ökoszisztémák természetes szabályozó képessége szinte teljesen megszűnt. Ennek következtében az élővilág mind inkább visszaszorult a megművelésre alkalmatlan területekre, amelyek ilyen szempontból nem keltették fel az ember érdeklődését.

A megoldást egyes-egyedül a már meglévő területek jobb kihasználása jelenti.

A mezőgazdasági megművelés során a megbolygatott talajfelszín és talaj szerkezete károsodik, ugyanis megváltozik a talaj víz- és levegőháztartása. Az elporosodott felszín a szél és a víz megbontja, és máris megindul a termőréteg pusztulása. A nagyobb mezőgazdasági termelőterületek kialakításakor a mezővédő fasorokat, erdőket, gypsávokat kiiktatják, pedig azok természetes szűrői, akadályai a természeti erők okozta károknak.

A termőréteg pusztulását előidézhetik tehát a természeti erők, a szél, víz stb., de főként az emberi beavatkozások, a túllöntözés, a növényvédőszer alkalmazása, a műtrágyák használata.

A víz védelme

Vízre minden élőlénynek szüksége van. A növényeknek, hogy szárba szökkenjenek, leveleket, hajtásokat, termést hozzanak. Sok növénynek maga a víz az élettere is egyben.

Az állatoknak, hogy testüket felépítsék, szintén szükségük van vízre. Életfolyamataikhoz is nélkülözhetetlen. A vízben élő állatoknak ez az élettere, mások pedig táplálkozásukkal vagy szaporodásukkal, tehát létfeltételeikkel kötődnek a vízhez.

Az ember naponta 2-3 liter vizet fogyaszt el. Erre a vízmennyiségre a testben lezajló életfolyamatok működésének zavartalansága miatt szüksége van. Ezenkívül az ember további nagy mennyiségű vizet használ el:

- a háztartásban (tisztálkodásra, mosásra, mosogatásra, főzésre)
- az iparban (pl. 100 liter benzin előállításához 1000 liter; 100 kg papír előállításához 1 millió liter vizet használ fel az ipar)
- a mezőgazdaságban (pl. 50 kg érett gabonaszem előállításához 16-18000 liter víz szükséges)
- az üdülésben (strandok, hobbikertek, amelyekbe külön vizet kell vezetni)

Ivóvíz-ellátásra leginkább a földfelszín alatt folyó természetesen tiszta karsztvizek alkalmasak. A felszíni vizek csak megfelelő tisztítás, vegykezelés után kerülhetnek a pohárba. Sajnos az utóbbi években a természetes vizek — mind a földfelszín alatti és a földfelszín feletti vizek — szennyezettsége oly mértékű, hogy a vízellátás folyamatossága kezd komoly veszélybe kerülni.

A természetben található vizek védelmének két fő elve van:

- mennyiségi védelem (kerülni kell a vízpazarlás minden formáját, kezdve a felesleges betonlucsolásoktól a nem élelmezési célra használt ivóvíz pazarlásáig)
- minőségi védelem (kerülni a szennyezőanyagok vízbe jutását)

A természetes vizekben igen gazdag élővilág található. A növény- és állatfajták szinte valamennyi képviselőjét megtalálhatjuk a patakok, folyók, tavak, tengerek vizeiben. A vizeknek saját jól bevált természetes ökológiai rendszere van, amely a behatásokra roppant érzékeny.

A vizek élővilága károsodik, ha különböző behatások következtében a víz természetes mozgó egyensúlyi állapota felborul; ezzel romlik a víz öntisztító képessége, sőt, egyes esetekben meg is szűnik. Ilyen károsodást okozhatnak a vegyi vagy a nehezen bomló, környezetidegen anyagok, melyek elemi részei a vízben élő táplálékláncba beépülnek, és az ezeket elfogyasztó állatok, növények pusztulását okozzák. Ahol egy területen több vízi állat- vagy növényfaj elpusztul, ott a víz az öntisztulási képességét elveszti. Példának okáért 1 liter kőolaj 1 millió liter vizet tehet emberi fogyasztásra alkalmatlanná, nem is beszélve a kőolaj miatt elpusztult állatok számáról.

Levegővédelem

A bioszféra egyik alapvető eleme a levegő. A szükséges mennyiségben és minőségben mindig rendelkezésre kell álljon, mert biológiai szempontból az anyagcsere folyamatok szerves része, és levegő nélkül az életfolyamatok mindössze rövid ideig tarthatóak fenn. A levegő biztosítja a tápanyagok elégetéséhez az oxigént. A növények tápanyagforrása a széndioxid, amely szintén a levegőben található. A nitrogén a fehérjemolekulák alkotórésze.

A levegő (atmoszféra) alsó része, a földfelszíntől számított 8-20 km vastagságú troposzféra tartalmazza az élővilág számára ezeket a fontos anyagokat. A troposzféra a bioszféra szerves része, ezenkívül itt játszódnak le az ismert légköri jelenségek is.

A levegő főbb összetevői: 78% nitrogén, 21% oxigén, 1% egyéb gázok. Ez az összetétel a Földön élő szervezetek szempontjából csak meghatározott keretek között változhat.

A légkör alapgázból és vendéggázokból tevődik össze. A légköri levegő nem tisztán gáz halmazállapotú, hanem egészen apró szemcsék és permet formájában jelentős, szilárd és folyékony részek (aerosolok) gázokkal való keveréke. A természetesen tiszta levegő állandóan tartalmaz az alapgázokon kívül ilyen vendéggázokat: vízgőzt, szénoxidot és ózont.

A levegővédelem célja a járulékos gázok, valamint a szilárd és folyékony részecskék levegőben való jelenlétének rendszeres ellenőrzése és a megengedett érték alá szorítása.

A levegőbe kerülő szennyeződések két nagy csoportra oszthatók:

természetes szennyeződés:

- vizek párolgása
- por
- vulkánkitörések
- erdőtűzek
- mezőgazdasági

mesterséges szennyeződés:

- háztartási tüzelés
- közlekedési szennyezés
- ipari tüzelés

A természetvédelem főleg a mesterséges légszennyezéssel foglalkozik.

Háztartási tüzelés: a lakóterületekről, a lakások fűtéséből és a lakosság mindennapi tevékenységéből eredő szennyezés azért veszélyes, mert viszonylag alacsonyan, a földfelszínhez közel jelentkezik. A füstben a kéndioxid, a szénmonoxid, a nitrogénoxidok, a pernye és a korom a legjellemzőbbek. A vidéki települések szennyezését az állattartásból, a szerves anyagok erjesztéséből származó bűz és az utak burkolathianyából eredő porszennyezés adja.

Közlekedési szennyezés: általában az előzőtől külön szerepelnek, pedig alapvető részét képezik a települési szennyezésnek. Főleg olajpermet, szénmonoxid, nitrogénoxidok, a korom, az ólom és a gépjárművek által kibocsátott sokféle anyag, az azbeszt, a benzol és a felvert por a veszélyesek. Ha a közelben fejlett ipari tevékenység nem érvényesül, akkor a városok szennyezettségi aránya télen 50-50, nyáron 70-30 százalékban ered a közlekedési, illetve háztartási szennyezésekből. (Ez a probléma, mint már említettük, szinte teljesen megszűnt.)

Ipari tüzelés: a legváltozatosabb légkörszennyezési csoport. Az energia-, vegy-, építőipar, a vas- és fémkohászat gyártási folyamatai a legkülönbözőbb és legveszélyesebb anyagokat juttatják a levegőbe. A vas- és fémkohászat évente 800 ezer tonna szilárd szennyezőanyaggal terheli meg az ország levegőjét. A vegyipar évente 1,5-1,6 millió tonna kéndioxidot bocsát ki. Az építőanyagipar évi szilárd szennyezőanyag-kibocsátása mintegy 500 ezer tonna. Egyetlen alumíniumkohóból 600 ezer tonna fluor kerül a levegőbe. A gépjárművek által Budapesten kibocsátott korom évi mennyisége meghaladja az 1600 tonnát.

A levegőnek — szerencsére — van egy öntisztulási folyamata, amely időigényes ugyan, de hatékony. A szennyezőanyagok ugyanis nem maradnak örökké a levegőben, hanem átalakulnak. A tisztulás módját három nagy csoportra oszthatjuk:

- a szennyező anyag eltávozik a légkörből (a szilárd részecskék főleg ülepedéssel);
- a szennyező anyag átalakul (megkötődik, kimosódik stb.);
- a szennyező anyag koncentrációja felhígul.

A légszennyezés hatása az élővilágra

A környezeti tényezők közül a legnyilvánvalóbban a levegővel való kapcsolat jellemzi az élőlényeket. Ha a légkör szennyeződése módosul — vagyis az atmoszféra összetétele megváltozik — akkor az minden élőlényre, valamennyi fajra és generációra hat. E hatás eredménye az élőlények és társulások megváltozása, fajok kihalása is lehet. A Föld őskorában például a dinoszaurusz-fajok kihalásának egyik lehetséges okaként a földfelszínbe becsapódó meteorit által felvert hatalmas mennyiségű porszennyezést szokták emlegetni. A légkörbe bekerülő drasztikus mennyiségű és csak lassan ülepedő por ugyanis évekre, évtizedekre képes elnyelni a napfényt; a napfény hiánya pedig az egész földre kiterjedő hőmérsékletcsökkenést okozhat.

De nem szükséges a károkozáshoz ekkora mennyiségű por jelenléte. Kedvezőtlen meteorológiai viszonyok között a füstköd, azaz a szmog kialakulásához elegendő a gépjárművek által kibocsátott füst és a napfény együttes jelenléte. Ez általában a déli órákban alakul ki, és Londonban 1952-ben és 1962-ben már okozott katasztrófát.

Az emberi szervezetre legveszélyesebb anyagok a következők:

- a szénmonoxid az ember véréből, illetve a vér hemoglobinjából az oxigént kiszorítja, ezáltal légszomjat, fulladást okoz;
- a kéndioxid a szem és a felső légutak nyálkahártyáját izgatja, ezáltal gyulladásszerű megbetegedéseket okoz;
- a nitrogéndioxid a tüdőbe jutva, ott vízzel keveredve savvá alakul és a tüdőszövetek roncsolásán kívül tágulást is okoz;
- a benzolmolekula roncsolja a szervezet bármely molekuláját, így a DNS-t is;
- a klór szintén roncsoló hatású;
- a hidrogénfluorid a nyálkahártyákon égéshez hasonló sebeket okoz, nagyobb koncentrációban szívizom-gyengülést idéz elő;
- az ammónia gyulladást kelt és keringési zavarok okozója lehet.

A levegővédelem irányítása és szervezése

A levegő tisztaságának védelme széles körű államigazgatási, gazdasági és társadalmi mechanizmus tevékenysége útján valósulhat meg. A káros szennyezések megakadályozása végett

- olyan ipari-gazdasági technológiákat kell alkalmazni, hogy az adott területekre megállapított levegőminőségi normák értékét a szennyezés ne haladja meg;
- új ipari-gazdasági-közlekedési rendszerek tervezésekor figyelembe kell venni a levegőszennyezés várható mértékét; és minél kisebbre csökkenteni azt;
- védett területeken semmilyen módon nem szabad engedélyezni olyan tevékenység működését, amely a levegőt szennyezi.

Ezek betartásának ellenőrzéséről az államigazgatás köteles gondoskodni.

Radioaktív szennyező anyagok

Radioaktív szennyezésről akkor beszélünk, ha az élővilágot olyan káros radioaktív sugárzás éri, amelynek szintje magasabb a megengedett természetes értéknél. A radioaktív sugárzás kibocsátó anyagától függetlenül nagy dózisban sugárbetegséget, kisebb adagban hosszan tartó, lapangó betegségeket és a DNS-lánc megváltozását okozhatja.

A radioaktív szennyeződés a természetben önmagában nem fordul elő; okozója minden esetben csakis az ember lehet.

A radioaktivitás fogalma

A radioaktivitás azt jelenti, amikor a nem stabil szerkezetű izotópok atommagjai átalakulás közben alfa-, béta-, gammasugárzást bocsátanak ki. Ezt az átalakulást a sugárzó anyagok felezési idejével jellemzik, azaz hogy az adott mennyiségű anyag fele mennyi idő alatt bomlik el.

A radioaktivitás forrásai

Radioaktivitás mindenütt előfordul a természetben. (A radioaktivitás nem azonos a radioaktív szennyeződéssel!) Egy átlagos, 70 kg körüli ember aktivitása például 4000 Bq. (Bq: becquer, az 1 másodperc alatt bekövetkező elbomlások száma.) A természetben normális értékben történő radioaktivitást természetes háttérsugárzásnak nevezzük. A radioaktív elemek háromféle módon bukkanhatnak fel:

- kozmikus sugárzás hatására;
- természetes állapotban a föld kérgében;
- emberi tevékenység által mesterséges előállítás során.

Radioaktív szennyeződés háromféle módon kerülhet a természetbe:

- atomerőművek baleseteinél
- radioaktív izotópok helytelen tárolásakor

— atomrobbantáskor (ez a veszély a Nemzetközi Flotta létrejöttét kísérő fegyverzetkorlátozási egyezmények aláírása pillanatában megszűnt.)

A radioaktív szennyeződés sugárzó részecskék útján terjedhet levegőben, vízben és a föld alatt. A sugárzás egyik fajtája, az ún. alfa-sugárzás minden ismert anyagon áthatol, az ólmot kivéve, amely a sugárzás áthaladási képességét lassítja, és megfelelő szűrővastagság esetén elnyeli.

A radioaktív szennyeződés mértéke függ a kibocsátó anyagtól és annak mennyiségétől. Ha az egy emberre ható, egyszerre kapott sugárzás dózisa meghaladja a 7 S (sievert) -t, akkor a kapott szennyezés halált okoz. A szennyezettség időtartama nagymértékben függ az aktuális meteorológiai viszonyoktól. A sugárzó anyag élettartama, azaz ameddig a sugárzást képes folyamatosan fenntartani, az adott anyag felezési idejétől függ. Az atomreaktorokban leggyakrabban használt izotópok felezési ideje a következő:

urán 235	0,7 milliárd év
plutónium 239	24 ezer év

A sugárzás szintje mindig lassan süllyed. Először a levegő tisztul meg, majd a leülepedő részecskék a talajba, a felszín alatti vizekbe kerülve szóródnak szét.

Nukleáris fegyverek

Nukleáris fegyvernek azt a tömegpusztító fegyverfajta-t nevezük, amelynek megsemmisítő-képessége az atommagreakció közben felszabaduló energia pusztító hatásán alapszik. A nukleáris fegyver lehet egy- ill. kétfázisú. Az egyfázisú bombákban a felszabaduló energiát a hasadóanyagok (urán²³³, urán²³⁵, plutónium²³⁹) láncreakcióban történő maghasadása hozza létre. Az ilyen fegyverek sugárzási utóhatása, vagyis radioaktív szennyezési értéke kisebb, mint a kétfázisúaké, ahol az első fázis köré fúziós töltetet (lítium- és hidrogénizotópok vegyületét) helyeznek el, amely az első robbanás után a keletkező rendkívül magas hőfok nyomán végbemenő atommag-egyesülés révén sokkalta hatalmasabb energiát szabadít fel, mint a hasadótöltet.

A nukleáris fegyver felrobbantásának több ismert hatása is van.

- mechanikai (lökéshullám)
- hőhatás
- sugárhatás
- elektromágneses impulzus

Napjainkban a legpusztítóbb erejűnek számító nukleáris fegyver a neutronbomba, amelynek töltetében a lítiumhidrid négyszer annyi neutron-t szabadít fel, mint a korábbi tervezésű bombák. A neutronbomba hatására jellemző, hogy mechanikai pusztítása mellett aránytalanul nagy a sugárhatása, vagyis a pusztító fizikai robbanás kevesebb tereptárgyat pusztít el, mint ahogy az azt követő sugárzás hat az élőlényekre.

A radioaktív szennyeződés elleni védekezés egyetlen hatásos formája a sugárzó anyagok körültekintő kezelése és a balesetek elkerülésére való törekvés. Az izotópok sugárzási képességét megszüntetni normális körülmények között nem lehet. (Egy kiló urán²³⁵ sugárzásának elnyeléséhez például hét méter vastagságú tiszta ólomfal szükséges.) A radioaktivitás, a maghasadás ésszerű kezelésének engedélyezése és ellenőrzése már nemcsak államigazgatási, hanem nemzetközi figyelmet is érdemel.

A nukleáris fegyvereket a nemzetközi egyezményeknek megfelelően kitelepítették a Hold, a Mars, valamint a katonai őrálomások felszínére. Kísérleti atomrobbantásokat napjainkban már nem végeznek, csak szimulátorokban, amelyeknek sugárszennyező hatása a nullával egyenlő. A nukleáris fegyvereket az emberiség kizárólag egy, a külső űrből érkező esetleges támadás elhárítására tartja fent.

Hulladékok

A hulladék keletkezése egyidős az emberiséggel. Vajon mi az oka annak, hogy egy ilyen ősi jelenség problémát okozott? Az ok kettős. Egyrészt mert az ökoszisztéma-elv bevezetése előtti időkben, a különböző tényezők hatására rendkívül megnőtt a hulladék mennyisége, másrészt a tudomány és a technika fejlődése révén az emberiség olyan anyagok birtokába jutott, amelyek

nemcsak hogy nem illeszkedtek bele a természeti folyamatokba, de kifejezetten gátolták is azokat. Így a természet nem, vagy csak a keletkezés üteménél jóval lassabban volt képes feldolgozni a környezetbe jutott hulladékot.

A hulladékok forrásai

Honnan származnak a hulladékok? Fajtájukat tekintve származhatnak ipari, mezőgazdasági, háztartási tevékenységek végzése során. Hulladéknak azt a dolgot tekintjük, amely tulajdonosa számára feleslegessé és értékesíthetetlené vált.

E dolgok száma ugrásszerűen növekedett a múlt század vége óta. A hulladék felhalmozódásának mértéke meglepő módon leginkább az üzleti élettel állt kapcsolatban. A gyártók, hogy folyamatos profitukat biztosítsák, viszonylag hamar tönkremenő, amortizálódó termékeket állítottak elő, hiszen ha egy használati tárgy tönkrement, a fogyasztó kénytelen volt újat venni belőle. A pénzhajhászat másik tipikusan ide kapcsolódó példája az egyutas (egyszer felhasználható) termékek elterjedése volt. A tejesüveg nagyszerű dolog volt, hiszen mindig újra lehetett tölteni és élettartama viszonylag hosszú idejű volt. Am a tejesüveg vissza- illetve újbóli kiszállítása sokkal több pénzt emészt fel, mint a tejeszacskó előállítás költsége. E felismerés vezetett a megszámlálhatatlan sok egyutas termék bevezetéséhez (később már egyszer használatos fényképezőgépek is léteztek), és onnan nyílegyenesen a hulladékmennyiség ugrásszerű megnövekedéséhez.

A hulladékok jelentette veszély abban rejlik, hogy ha a megengedettnél nagyobb mennyiségű hulladékot halmozunk fel egy adott területre, akkor ott megzavarjuk a természetes folyamatokat, hiszen elveszük az ott élő növény- és állatvilág életterét; káros anyagokat juttatunk a talajba; rontjuk vele a táj összképét, és drasztikus esetben, nyíltan kimondva, előbb-utóbb belefulladásunk a saját szemetünkbe.

Küzdelem a hulladékfelhalmozódás ellen

A nagymértékű hulladékfelhalmozódás megakadályozása végett két fő problémát kellett megoldania az emberiségnek:

- olyan technológiák bevezetését, amelyek minél kevesebb végterméket állítanak elő, és azok alapanyagait is hulladékból nyerik;
- az emberek gondolkodásmódjának megváltoztatását.

E két problémából sajnos az utóbbi sikerére látszott kevesebb lehetőség. A hulladékprobléma egyáltalán nem volt közismert és felismert dolog társadalmi szinten, hiszen a háztartási hulladékot, amellyel az átlagpolgár napi kapcsolatban áll, rendszeresen elszállítják a közszolgálati szervezetek. Hogy a hulladék sorsa a szeméttelre történő lerakása után hogyan alakul, arra nem sokan gondoltak, úgy vélték, hogy a szeméttelpek létesítése a problémák megoldását jelenti. Pedig ez nem így van. A szeméttelpeken, miután a lerakóhelyek kimerülnek, a szeméthalmokat vékony rétegben földdel borították be és hagyták, hogy a növények birtokba vegyék a területet. Am ez a vékony földréteg nem gátolta meg az eróziós jelenségeket — a szelet, és főként a vizet, — hogy ne kezdjék meg a szeméthalmom azonnali lebontását. A víz köztudottan a legtöbb anyagot oldja; így a szeméthalmom elemi anyagai hamarosan belekerültek a természeti folyamatok körforgásába és megkezdtek romboló munkájukat.

Vannak azonban jóval korszerűbb, területkímélő hulladékmentesítési eljárások. Ezek közé tartoznak a szelektív hulladékgyűjtésből származó újrahasznosítható nyersanyagok felhasználása, valamint a nem hasznosítható hulladékok elégetése.

A másik, jóval hatékonyabb módszer annak a gazdasági felépítésnek a bevezetése, amely jelenleg is érvényben van.

A hulladékok fentebb említett környezetromboló hatásai miatt a védetté nyilvánított területeken tilos a hulladék lerakása, tárolása, esetleges újrafeldolgozása. A hulladéklerakásra vonatkozó tilítás kategóriájába tartozik a nem vagy csak hosszú idő alatt lebomló kis hulladékok (műanyagfémfóliák, tejeszacskók, konzervdobozok) eldobása is.

MÁSODIK TÉTEL: A TÁRSADALMI ERŐK SZEREPE A TERMÉSZETVÉDELEMBEN

Napjainkban az egyes körzetek vezetői hivatottak arra, hogy a vezetésükre bízott ország sokrétű irányítási feladatai mellett a környezet- és természetvédelem bonyolult problémakörét is átlás-
sák, valamint hogy a körzet környezetvédelmi politikáját megtervezzék és végrehajtsák. Ez
valóban így van. A Polgári Törvénykönyv egyik cikkelye szerint "minden állampolgár joga és kö-
telessége, hogy a környezet védelme érdekében legjobb tudása szerint mindent megtegyen." Az
egyed megfelelő viselkedéskultúrája nélkül a természetvédelem csak nagy nehézségek árán va-
lósítható meg.

A természetvédelmi törvények, rendeletek betartatása végett létrejött a Nemzetközi Termé-
szetvédelmi Gárda, népszerűbb nevén a Világórség.

A természet szerepe a társadalomban

Az ember, mint faj nem maradhat fent úgy, hogy az élővilágot, amelynek ő maga is szerves részét képezi, teljesen elpusztítja. Ha az ember teljesen kiirtaná a növényeket, hamarosan a létezéséhez nélkülözhetetlen oxigén nélkül maradna, és amellett, hogy ezzel saját maga pusztulását is okozná, egyúttal teljesen megszüntetné az életet a Földön. Mivel uralkodó fajnak nyilvánította magát és a kárt okozó hatásokért egyedül ő felelős, az emberi faj köteles a bolygó ökoszisztémájának működését biztosítani és minél csekélyebb mértékben károsítani saját igényeinek kielégítése miatt.

A természet némely megjelenési formájának az idők változásával más szerepek is jutottak, mint amit a természet rá eredetileg kiosztott. Az erdők annak idején az emberi faj számára a létszínteret jelentették, ahol élelmet szerzett, lakott, született, meghalt. A modern kor embere számára az erdő kulturális, tudományos-megfigyelési, és legfőképpen szórakozási, kikapcsolódási, pihenési helyszínt jelent. Az erdők fenntartásának ezért nem csak az a szerepe, hogy a megfelelő oxigénutánpótlást biztosítsuk az élővilág számára, hanem az is, hogy a városokban, falvakban élő ember felüdülése és pihenése is biztosított legyen. Erre a célra a védettnek nyilvánított területeket két fő csoportra osztották fel: a háborítatlanul hagyott őserdőkre, valamint a kimondottan emberi látogatásokra felkészített parkerdőkre.

Az őserdők békéjét biztosítandó szigorúan védett területek csak korlátozottan vagy egyáltalán nem látogathatók. Itt az a cél, hogy a működő ökoszisztéma rendjét senki és semmi ne zavarja meg; hogy az élővilág ősi létezési formájában és szokásaiban maradjon fenn.

A parkerdőkben a látogatók szórakozását, pihenését elősegítő és biztosító létesítményeket, turistautakat, táborhelyeket, pihenőket, turistaházakat találhatunk. Egyes parkerdőkben az ember és az élővilág közelebbi kapcsolatának kiépítése érdekében erdei művelődési központot és erdei iskolát működtetnek, ahol szakszerűen oktatják a látogatókat a természetvédelem fontosságára és módszereire, valamint sokrétű kikapcsolódási és pihenési, szórakozási lehetőséget nyújtanak.

De mindez nemcsak az erdőkre vonatkozik, hanem a természet szinte minden megjelenési formájára. Sajnos a túlnépesedés mértéke megkövetelte, hogy az ember természetes igényeit, amelyeket a természettel szemben támaszt, a természetet kímélő korlátok közé szorítsák. Vannak lezárt területek, eredeti állapotukban megőrzött tavak, patakok, barlangok, sziklafalak és ezernyi másfajta természeti érték, amelynek fennmaradása a védetté nyilvánítástól függ. Ezzel párhuzamosan azonban a védetté nyilvánító hatóság nem követelheti meg a társadalom minden, ezekkel az értékekkel szemben támasztott igényéről való lemondását. A korszerű természetvédelemnek tehát gondoskodnia kell arról is, hogy az igény támasztó tömegeket kielégítse. Ahelyett tehát, hogy minden megóvandó értéket úgymond burába zár a társadalom elől, biztosítania kell olyan védett területek létesítését is, amelyet, mégha korlátozottan is, de látogathatnak és élvezhetnek az erre igényt tartók."

Eddig a pontig jutottam az olvasásban, amikor megcsörrent a telefon.

Felriadtam. Villámgyors pillantást vetettem az órára: este nyolc volt. Agyamban zúgva keringtek az imént olvasott mondatok, valamint az a rengeteg kérdés, amelyet megszülettek bennem. Döbbenet szemléltem befelé: hihetetlennek tűnt a számomra, hogy itt ülök, eretneknek számító gondolatok írott formáját bámulom, és igen, nem tagadhatom, bizonyos érdeklődés támad bennem irántuk. A kötelességtudat persze azonnal kész kifogásokkal szolgált: igyekezett azzal nyugtatni, hogy egész egyszerűen muszáj elolvasnom, hogy megismerjem az ellenség gondolatait, teóriáinak felépítését, és megkeressem benne a gyenge pontokat.

Am ez egyáltalán nem így volt. Azért olvastam el ilyen alapos figyelemmel e titokzatos társaság levelét, mert érdekelt a dolog. Akkor még nem jöttem rá, de az ébredező kételkedés a világ urainak eszméje iránt már dolgozott bennem.

A telefon megint megcsörrent.

Felvettem.

— Igen?

Halk hang. A hívás messziről jön, állapítottam meg, valószínűleg az állomáson kívülről.

— Őrmester? — kérdezte a hang. — Maga az? Itt Taggart admirális a Nemzetközi Flottától. A Shackler csillaghajóról hívom, hivatalos ügyben telefonálok a feletteseim és az ön parancsnokai engedélyével.

Hűha, gondoltam.

— Parancsoljon, admirális úr — mondtam kötelességtudó hangsúllyal.

Taggert nem sokat kertelt.

— Földi idő szerint ma délután hat óra hat perckor — kezdte, — a Shackler belépett a Jupiter ürterébe. A belépést követően épphogy csak elkerültük az összeütközést egy jelzés nélküli kereskedelmi teherúrhajóval, amely a Föld felől érkezett. A felszólításoknak a hajó nem engedelmeskedett, és minden erőfeszítésünk ellenére hamarosan leszállt valahol a bolygó lakott területeitől távol, és eltűnt.

— Értem — motyogtam, bár egy szót sem értettem.

Taggert folytatta.

— Mivel a kiküldött őrzőjáratok sem találták meg a hajót, felvettem a kapcsolatot a jupiteri központjukkal, és felszíni felderítést kértem. Sajnos a központban éppen totális káosz uralkodott.

— Káosz? — képedtem el. — Uram, ön bizonyára...

— Így volt, higgye csak el — vágott a szavamba idegesen az admirális. — Néhány perccel ezelőtt kiderült, hogy azért ez a kavargás, mert a központjuk vezetője, Hamashwili ezredes meghalt.

— Meghalt?...

— Pontosabban: meggyilkolták. Valaki kihasználta a párizsi konferencia okozta figyelmetlenségeket, amellyel az önök munkatársai a belső biztonság felé viszonyultak, besétált az ezredes irodájába, és egyszerűen agyonlőtte Hamashwilit.

Nem tudtam, mit válaszoljak. Egy népművelő tiszt — ráadásul egy vezető tiszt! — meggyilkolása egyszerűen elképzelhetetlen eseménynek tűnt.

— A feletteseitől azt a tanácsot kaptam, hogy keressem fel önt, mint az egyik legrégebbi népművelő tisztet, és az ön segítségét kérem az ügyben — folytatta Taggert ellentmondást nem tűrő hangon.

— Engem még nem értesítettek az eseményről — mondtam halkán. — De ez persze nem jelenti azt, hogy nem állok a rendelkezésére. Azonnal felhívom a központot, és utasításokat kérek.

A számítógép éleset sípolt: e-mail érkezett.

Taggert megköszönte a torkát. — Az utasításai valószínűleg pillanatokon belül ott lesznek — mondta. Odasétáltam a géphez, beütöttem a kódot, amely megnyitotta az újabb levelet tartalmazó file-t. Elég volt egyetlen pillantást vetni a fejlécre, és tudtam, hogy a parancsok érkeztek meg.

— Miben segíthetek? — kérdeztem az admirálist.

— Nos — mondta elégedetten, — haladéktalanul utazzon a Jupiterre, és kezdje meg a nyomozást. Ezzel párhuzamosan találja meg nekem azt a hajót. A pontos koordinátákat meg fogom küldeni önnek. Érzésem szerint szoros összefüggés van Hamashwili halála és eközött a hajó között; úgyhogy elvárom, hogy mindkét vonalon teljes erőbedobással dolgozzon. Megértett, őrmester?

— Igen, uram. Megteszek minden tőlem telhetőt.

— Köszönöm — az admirális hangja úgy hangzott, mintha nem is ő mondta volna ki ezt a szót. — A továbbiakban valószínűleg nem találkozunk, de az ügygel kapcsolatos jelentésekből juttasson el nekem is egy-egy példányt. Sok sikert, őrmester! — Ezzel letette.

Tizenegy órakor szolgálati különgéppel repültem a Jupiterre. Előtte rövid látogatást tettem Amin ezredesnél, a Gaia Népművelő Központjának vezetőjénél, aki meglehetősen kialvatlan szemekkel fogadott, és további utasításokkal, valamint a szükséges meghatalmazásokkal látott el.

Amin kezét rázott velem, és távozásom előtt még megjegyezte, hogy a személyes karrierem felől nézve nagyon sok múlik ezen az ügyön. Ebből a mondatból arra következtettem, hogy ha sikerrel járok, akkor valamiféle előléptetés következik; esetleg megkapom a Jupiteren Hamashwili irodájával egyetemben. Erre azonban egyáltalán nem vágytam: inkább ragaszkodtam volna a Földhöz és a sokkal kisebb ranghoz, csak ne kelljen örökre ottmaradnom azon a távoli bolygón.

Jupitlim városában szálltunk le. A Shackler utójára errefelé kapott jeleket az ismeretlen rendeltetésű hajóról. Taggert véleményével szemben én úgy gondoltam, egyáltalán nem törvényszerű, hogy a két eset között valóban összefüggés legyen: az a hajó lehetett egyszerű kereskedelmi csempészhajó is, bár a csempészségről eddig nem volt igazán meggyőző bizonyítékunk. Ám az emberek, mégha alaptermészetükön sikerült is változtatnunk valamennyit, akkor is megtartották egy némely régi szokásukat. A prostitúció, valamint a kábítószeres élvezete, noha alaposan megnyírbálva és lecsökkentve, de megmaradt. A kormány hozzáállása pedig eltűrte ezeket a szenvedélyeket, egészen addig a határig, amíg azok nem veszélyeztették a közösségek nyugalalmát.

S mivel hivatalosan ezek a dolgok nem léteztek, egyértelmű volt, hogy valahol mégiscsak mozognak az ezzel üzletelő emberek és árucikkeik. Ez pedig csak két módon volt elképzelhető:

vagy nagyon profi konspiráció leple alatt, vagy csempészéssel. Véleményem szerint a Shackler egy ilyen csempészhajóval ütközött össze majdnem a bolygó úrterében.

A nyomozásról nincs sok minden, amit elmondhatnék. Minden úgy történt, ahogy kellett, de a végére mindösszesen csak annyit jelenthettem, hogy Hamashwili ezredest minden bizonnyal személyes indokok miatt csak egy olyan valaki ölhetett meg, aki mindennapos vendég volt a jupilimi központ épületében. Mivel civilek nem nagyon juthattak be a zárt irodai részlegbe, a gyilkos valószínűleg egy népnevelő volt. Erre utalt a szolgálati kaliberű fegyver is, amelyből a gyilkos golyó kiröppent.

A hajó pedig? Nos, az úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Utána való nyomozásomat természetesen megnehezítette az idegen környezet, valamint az, hogy senkit sem ismertem ezen a bolygón: Hamashwili besúgóí, kapcsolatai zárva maradtak előttem. Így eddigi életem egyik legnagyobb kudarcaként könyvelhettem el, hogy sem a gyilkost, sem a hajó hollétét nem sikerült felderítenem. A várt előléptetés elmaradt, és én egy hónap múlva hazautaztam, rábízva a nyomozást az új jupiteri parancsnokra, Van Den Berg őrnagyra.

ERETNEKSÉGEK

"Nyomás hatására az ember egyaránt kitérhet pozitív vagy negatív irányba.

Frank Herbert: Dűne

Amikor lezárhattam végre az ügyet, ismét nekiültem, hogy elolvassam annak a levélnek a maradvékát, amelyet egy hónappal ezelőtt hagytam félbe Taggert hívása miatt.

Ugyanúgy a fotelben ültem egy este, és ugyanúgy ital meg cigaretta társaságában láttam neki az olvasásnak, mintha ez az egy hónap és a Hamashwili-ügy nem is létezett volna.

A levél így folytatódott:

"HARMADIK TÉTEL: A FENNÁLLÓ RENDSZER HIBÁIRÓL

Az ökoszisztéma-elv

Bár a fenti cím hibákat emleget, az ökoszisztéma-elv nem tartozik szorosan ebbe a kategóriába. A Társaság véleménye szerint az ökoszisztéma-elv működése és hatékonysága szempontjából vizsgálva egy roppant lojalitást mutató viselkedésforma fajunk részéről a bolygó felé. Betartása esetén az emberiségnek szinte bérelt helye lehet a Földön az idők végezetéig (vagy még annál is tovább).

Am minden egészséges, humán gondolkodású ember felkiálthat eme szisztéma működését tanulmányozva: miért ez a sok áldozat? Nem lehetett volna ezt másképp elintézni?

Az utóbbi években kutatóink — akik egyetértenek a jelenlegi rendszer irányítói által elkövetett hibákat illetően — sikerült felfedezni az azt a módszert, amellyel kiküszöbölhetjük, sőt, ab ovo elkerülhetjük volna ezeket a hibákat.

Hogy a módszer levezetése folyamatos és érthető legyen, kezdjük az elején, az ökoszisztéma-elv nagyjából teljes ismertetésével. Csak azokat a részleteket hagytuk ki, amelyek a mesterséges szelekció részletezésével foglalkoznak.

Az ökoszisztéma-elv első nyilvánosságra hozatala 2005. januárjában történt. Azóta az alapkötetet többször átdolgozták; jelenleg a nyolcadik kiadásnál tartunk. Ebből a változatból emeltük ki a szerintünk fontos momentumokat, a kormány által meghatározott formátumot meghagyva.

"A kormány 11/9-1/2009. sz. törvényerejű rendelete alapján az alábbiakban összefoglalt törvények, rendeletek, utasítások az ENSZ 2001/III. sz. nemzetközi egyezménye függvényében a Föld bolygó egész lakosságára, a polgár nemére, korára, lakhelyére, nemzetiségére, felekezeti hovatartozására való tekintet nélkül általánosan vonatkozik. Hatálya a megjelentetés napjától kormányrendeletben meghatározott visszavonásáig tart. Érvénye tudomásul vételétől független.

Általános rendelkezések

1.§ A Föld bolygó minden, az emberi fajba tartozó lakosa köteles jelen rendelet tartalmát legjobb tudása szerint elsajátítani, és azok rendelkezéseit betartani és betartatni. A rendelet megszegése minden esetben a cselekmény súlyosságának függvényében hatósági eljárást von maga után.

2.§ Az a személy, aki az itt összefoglalt rendelet megszegéséről, a megszegés előkészítéséről vagy annak megkezdéséről tudomást szerez, de azt nem jelenti a megfelelő hatósági intézménynek, maga is büntetést követ el, és a bűnelkövetővel azonos büntetés alá esik.

3.§ Az ENSZ 2005/III. sz. egyezménye alapján a rendeletek betartatását az alábbi, nemzetközi jogkörrel felruházott és az ENSZ tanácsa által szabályozott és ellenőrzött hivatalos szervek végzik:

— **A Nemzetközi Népművelő Testület**

helyi: Urbanisztikai Népművelő Testület

lokális: Körzeti Népművelő Testület

globális: Globalisztikai Népművelő Testület

bolygóközi: Bolygóközi Népművelő Testület

— **A Nemzetközi Természetvédelmi Gárda**

— **A Nemzetközi Flotta**

4.§ A polgár köteles a 3.§-ban megjelölt hivatalos szervek és azok képviselőinek mindennemű intézkedését és rendelkezését magára nézve kötelezőnek tartani és azoknak engedelmessé válni.

5.§ A 3.§-ban megjelölt hivatalos szervek szigorúan az ENSZ által a 2001/IV. sz. egyezményben elfogadott "Ökoszisztéma-elv" alapján fejtik ki tevékenységüket. Az ökoszisztéma-elv alaptételeit a 9.-től a 26.§-ig bezáró rész tartalmazza.

6.§ Az a személy, aki az ökoszisztéma-elvben meghatározott rendeleteket (9.-26.§) valamilyen környezetkárosító vagy egyéb módon megszegi, cselekményének felderítése után közvetlenül, bírósági tárgyalás lefolytatása nélkül a helyszínen halálbüntetéssel büntetendő.

7.§ A büntetések kiszabását és végrehajtását a 3.§-ban megjelölt hivatalos szervek képviselői fogantatosítják. Az ENSZ 2001/IX. sz. egyezményében foglaltak szerint a halálbüntetés végrehajtásához két hivatalos tanú, valamint pontos adatok alapján felvett jegyzőkönyv szükséges.

8.§ Az emberi faj túlélése és az alapvető környezeti normák fenntartása érdekében az ENSZ 1999/I. rendelete az alábbiakban foglalja össze a legfontosabb törvényrendeleteket:

(Az ökoszisztéma-elv alaptételei)

9.§ Minden élőlény — növény, állat, egysejtű, egyéb létforma — tevékenységétől és fejlettségi szintjétől függetlenül beletartozik egy egyetemesen működő ökoszisztémába. Ez az ökoszisztéma meghatározza az egyes fajok ökológiai szerepét, elterjedésének mértékét, fejlettségét és a többi fajhoz való viszonyát. Az emberi faj, felismerve saját hibáit és az egyetemes ökoszisztéma ellen elkövetett cselekményeinek súlyát, törvényben határozza meg saját fajspecifikus jellemzőit, a környezeti tényezők és a mindenkori állapot függvényében.

10.§ Az egyetemes ökoszisztéma működése alól mesterséges eszközök, eljárások igénybevétele érdekében segítségével egyetlen faj sem vonhatja ki magát, függetlenül a faj igényeitől.

11.§ Amennyiben az adott faj igényei nem esnek egybe az ökoszisztéma működésének feltételeivel, úgy a tervezett változtatás szükségességét, mértékét és a változtatáshoz kidolgozott módszert az ENSZ erre rendelt tanácsa megvizsgálja, engedélyezi vagy megtiltja.

12.§ Az emberi faj egyetlen egyede sem végezhet önös érdekből olyan változtatást a fennálló létnormákon, amelyek károsan befolyásolják a fennálló társadalmi rendszer vagy a fennálló természeti viszonyok működését.

13.§ Az emberi faj minden egyede köteles tudomásul venni és magára kötelező érvényűnek tekinteni az ökoszisztéma működését, annak történéseit, még ha azok az egyed halálát okozzák is.

14.§ Az emberi faj elterjedésének megengedett mértéke a Föld bolygó felszínén az ENSZ 2001/XI. egyezménye alapján 3. 000. 000. 000. egyed.

15.§ A 14.§-ban meghatározott egyedszám túllépése esetén az ökoszisztéma működésének értelmében biológiai vagy ökológiai katasztrófa veszélye áll fenn. Ezért az egyedszám fenntartá-

sának érdekében a mindenkori hivatalos szervek kötelesek korlátozó rendeleteket és kor technikai színvonalának megfelelően olyan eljárásokat kidolgozni és végrehajtani, amelyekkel az egyedszám szabályozható.

16.§ Az emberi faj minden egyede köteles legjobb tudása szerint mindent megtenni annak érdekében, hogy az ökológiai egyensúly ne boruljon fel, és a katasztrófahelyzeteket a faj elkerülhesse.

17.§ A katasztrófahelyzetek elkerülésének módozatait az ENSZ Biztonsági Tudományos Tanácsának 2009/23-1 sz. rendelete a következőképpen határozza meg:

Az emberi faj a fennálló ökológiai rendszer fenntartása érdekében köteles egyedszámát 3. 000. 000. 000 egyed alatt tartani. Ennek módozatai:

- születésszabályozás az egyed lakókörzetének népességi adataihoz igazítva
- az ökoszisztéma-elvben meghatározott rendeletek ellen vétők likvidálása
- kitelepítés más, lakhatóvá tett bolygó- vagy úrállomás-kolóniákra

18.§ Amennyiben az emberi faj népessége a megállapított értékhatár felé emelkedik, és a bűnös egyedek likvidálása különböző okok miatt nem célravezető, úgy a 17.§-ban felsorolt módszerek közül a születésszabályozás fokozását és a kitelepítést kell alkalmazni.

19.§ A 17.§-ban meghatározott módszerek végrehajtását, ellenőrzését az erre rendelt hivatalos szervek (3.§) végzik.

20.§ A hivatalos szervek munkájuk során kötelesek a likviditási tényezőt minél kisebb érték-szinten tartani. Kerülni kell a felesleges életkioltást.

21.§ Az a polgár, aki a hivatalos szervek képviselőjét munkája során bármilyen formában hátráltatja, ökobűncselekményt követ el, és halállal büntetendő.

22.§ A halállal büntetendő ökobűntényeket az ENSZ 2001/23-3 sz. rendelete a következőképpen tagolja:

23.§ Az a személy, aki a fennálló ökológiai rendszer működésének megváltoztatására irányuló cselekményt kigondol, megtervez, megkezdi, végrehajt, ökobűncselekményt követ el, melynek büntetése halál.

24.§ Ökobűncselekménynek számít, ha az emberi fajba tartozó személy

- megszegi lakókörzetének a születésszabályozásra vonatkozó korlátozásait
- az általa folytatott tevékenységekből származó hulladékot (függetlenül annak mennyiségétől és milyenségétől) nem a hulladékgyűjtésre kijelölt területeken vagy berendezési tárgyakban helyezi el
- megszegi az emberi létfenntartáshoz, szórakozáshoz, kulturművelődéshez szükséges mesterséges anyagok, eszközök gyártására vonatkozó rendeletek valamelyikét
- megszegi az ENSZ által kijelölt természetvédelmi területek határain belül érvényben lévő rendszabályok bármelyikét
- engedély nélkül hagyja el kijelölt lakókörzetét
- az ökológiai rendszer működést ellenőrző és azt segítő hivatalos szervek képviselőinek munkáját bármilyen módon hátráltatja vagy megakadályozza

25.§ Az a személy, aki a fenti rendeletek megszegéséről tudomást szerez, de azt a hivatalos szervek elől elhallgatja, szintén ökobűncselekményt követ el, és az eltitkolt bűncselekmény elkövetőjével azonos elbírálás alá esik.

26.§ Fenti rendelkezések kiegészítését, módosítását, csonkítását a mindenkori ENSZ Természetvédelmi Biztonsági Tanácsa végezheti el.

A TÁRSADALOM MA

Mint már említettük, a Társaság szakértői tökéletesen egyetértene a kormánnyal abban, hogy fajunk fennmaradásának érdekében a régi társadalmat át kellett formálni olyanná, amilyennek ma látjuk. A Társaság nem a cél, hanem a módszer helyességét kérdőjelezi meg.

A társadalom roppant bonyolult dolog. A kormánynak abban is igaza van, hogy a népesség rohamos növekedése tette azzá. Ám a társadalom működését megérteni, elemezni nem egyetlen bizottság feladata kellett volna legyen. Nagynevű tudósok tanulmányozták évszázadok óta fajunk szokásainak alakulását a gazdaság, a politika, a tudományok fejlődésének tükrében, ám számottevő eredményekre ők sem jutottak.

Ahhoz, hogy megértsük a társadalmat, meg kell értenünk az embert.

A társadalom felépítése rengeteg tényezőtől függ.

Függ az adott népcsoport nagyságától, elhelyezkedésétől, a szomszédos népekkel való viszonyától, a kialakult szokásjogoktól, viselkedési normáktól. Függ továbbá az adott nép tagjainak vérmérsékletétől és műveltségi szintjétől is.

Egy dologban azonban minden társadalom analóg: a történelem folyamán az összes típusú, emberek alkotta közösség három rétegből állt és áll ma is.

Orwell írja híres regényében, az 1984-ben:

"Amikortól írásos emlékeink vannak, de valószínűleg már a neolitik korszak végétől fogva, háromféle ember élt a világon: felül, középen és alul lévő. Sokféleképpen osztályozták őket, számtalan különböző elnevezésük volt, számarányuk és egymáshoz való viszonyuk korszakról korszakra változott; a társadalom lényegbeli felépítése azonban sohasem változott meg. Még óriási földrendések és látszólag visszafordíthatatlan változások után is mindig visszaállt ugyanez a képlet, éppen úgy, ahogy a gíroszkópnak is mindig helyreáll az egyensúlya, bármennyire is kibillentik valamelyik oldalra.

E három embercsoport céljai teljesen összeegyeztethetetlenek.

A felül lévő célja az, hogy ott maradjon, ahol van. A középen lévőé, hogy helyet cseréljen a felül lévővel. Az alul lévőké célja az, ha van céljuk — az alul lévőket ugyanis nagyon összetöri a robot, s csak időnként ébrednek a tudatára valaminek, ami mindennapi életükön kívül esik —, hogy eltöröljenek minden különbséget, s olyan társadalmat teremtsenek, amelyben minden ember egyenlő."

A régít felváltó mai társadalomnak van egy olyan jellemzője, amelyre nem igazán szoktak odafigyelni az emberek. A fenti tétel elfogadása után azonnal látszik, hogy mind a korábbi, mind a mai közösségben is ugyanúgy megvan az a három réteg, melyeket Orwell is említ. Ám mára, köszönhetően az ökoszisztéma-elvnek, beállt egy olyan stabil társadalmi helyzet, melynek megváltoztatásának lehetősége szinte egyenlő a nullával.

A korábbi rend felül lévő rétegét a politikusok, kormányképviselők jelentették. A középrétegben a nagyvállalatok tulajdonosai, valamint az egyéb téren eredményt elért emberek alkották. Alul, mint a történelem folyamán mindig is, a polgár maradt, akit korábban parasztnak, zsellérnek, csatlósnak hívtak a különféle korok uralkodói.

A tény, amely felett az emberek a manapság divatos terror ideje alatt hajlamosak szemétként hunyni, az, hogy a hajdani uralkodóréteg — a politikusok — az ökoszisztéma-elvet felhasználva örökre megszilárdították helyzetüket a világban.

Érdemes megnézni azokat a statisztikai adatokat, amelyeket a Társaságnak sikerült megszereznie. Ezeket az adatokat a világ vezető hatalmasai szigorúan titkosként kezelik, és sohasem tárják a nyilvánosság elé.

Ezek pedig a következő, nagyon is sokatmondó tények: 1999-től 2010-ig bezárólag a Föld lakosságának 57%-át, mintegy 3,3 milliárd embert irtottak ki a fajfenntartás nevében. A módszereket ismerjük. Segélyek beszüntetése (éhen halasztás), orvosi ellátás megtagadása (lassú eutanázia), népnevelés (előre megfontolt gyilkosság), satöbbi. A 3,3 milliárd halott a statisztikai nyilvántartások szerint kizárólag a társadalom alul ill. középen elhelyezkedő rétegeiből került ki. Egyetlenegy akkori vagy ma is vezető pozícióban lévő embertársunk sincs nyilvántartva az ökoszisztéma-elv áldozatainak névsorában.

Minden logikusan gondolkodó ember felteheti magának a kérdést: vajon miért van ez így?

Vajon politikusaink és az azokat kiszolgáló középréteg tagjai csakugyan ennyire feddhetetlen életűek?

Vagy ez az egész ökoszisztéma-elv és kísérőjelenségei nem is azt a célt szolgálták igazán, amelyet ma már minden ötéves gyermek ismer és betéve tud, hanem pusztán egy történelmi felismeréseken alapuló, világméretű összeesküvés eredménye?

Társadalmunk tehát ma a következő rétegekből áll: felül a politikusok, az ENSZ, amely imígyen bebiztosította magát és helyzetét az elkövetkezendő évezredekre, még hozzá egy olyan elv alapján, amely — jókora valóságallappal, s éppen ezért megtámadhatatlanul — a közjót szolgálja. Alattuk a katonai középréteg, akik kiszolgálják őket és végrehajtják — szintén a közjó érdekében — a politikusok parancsait. Legalul pedig ismét csak az örök vesztes, a polgár áll.

Mert hiába a sok intézkedés, szabály, propaganda: azért világosan kitűnik, hogy a polgárság élete javarészt valamiféle egyezményes, hallgatolagos terror nyomása alatt telik el. Korunk mentalitására jellemző, hogy a politikusok a korábbi rendszerek vezetőivel ellentétben a kendőzetlen igazság stratégiáját vetik be; — kivéve persze az igazán a veszélyes tényezőket, melyeket elődeikhez méltóan ők is titokban tartanak. Ám azzal, hogy a teljes igazság jelentős hányadát elárulják a polgárságnak, egyúttal ki is veszik az alsóbb rétegek legfőbb fegyverét a kezünkből. Hiszen igazat mondanak, még ha ez az igazság fájó is és nem is mindig teljes. Azonban így sok esetben nem hivatkozhatunk a hagyományos osztályharchoz illően a vezetők demagóg hazugságaira. Nincs igazán miért harcolnunk.

Az a rendszer, amely képes volt számunkra megteremti a tökéletesen működő társadalmat, a "kevés-időnk-van"-elv égisze alatt hajtotta végre hatalomátvételét. Ez az elv lehetővé tette ugyan, hogy megszabaduljunk azoktól, akik valamiféle felállított normarendszernek nem voltak képesek megfelelni; s ugyanezen elv nem hagyott más lehetőséget a polgárságnak, hogy válasszon a jó vagy jobb megoldások közül. A kormányzat szilárdította meg a rendszert, s a rendszer tette örökkévalóvá a kormányzatot.

Ez a politikai-gazdasági megszilárdulás rekesztette meg az emberi fajt azon a szinten, amelynek jelenleg is szemtanúi vagyunk. S mint mindenre, erre is volt már példa a Föld történelmében. Hatvanöt millió évvel ezelőtt a dinoszauruszok uralták bolygónkat; s kipusztulásuk okaként a mai tudomány azt a tényt szokta megjelölni, amely jelenleg a mi fajunk esetében is fennáll. A dinoszauruszok társadalma megállt egy bizonyos szinten, s nem volt képes tovább fejlődni. A fejlődésre képtelen fajoknak pedig nincs helye ezen a bolygón.

Az emberi társadalom jóval a többi faj fölött áll ezen a bolygón, hiszen birtokában van a azoknak a bolygóformáló erőknek, amelyeket ez idáig helytelenül használt ki. Ám eme tulajdonságok korrigálásával, vagyis helyes útra való terelésével átestünk a ló másik oldalára: mi is megállapodtunk azon a szinten, ahonnan nem tudunk továbblépni.

Veszélyben vagyunk ismét.

MÓDSZEREK

Az ENSZ által kibocsátott Viselkedési Kódex 17.§-a határozza meg a Föld népességének azt a határértékét, amely még képes működni beleilleszkedni a földi ökoszisztémába. Ugyanez a paragrafus írja le azt a három módszert, melyek alkalmazásával ez a határérték szinten tartható. Ezek: a születésszabályozás, az ökobűnözők likvidálása, valamint a kitelepítés.

A szomorú tény az, hogy ezeket a módszereket csak akkor dolgozták ki, illetve kezdték el alkalmazni igazán tervszerűen, amikor a Föld hajdani lakosságának csaknem egyharmada már meghalt. Az ENSZ a hangsúlyt nem a két humánusabb, hanem épp ellenkezőleg, az egyetlen antihumánus megoldásra helyezte. Az urbanisztikai népnevelők, a mostani Népnevelő Testület ősei, már a múlt század utolsó évében megkezdték működésüket, az ún. Titkolt Időszakban, amikor a polgárság még mit sem sejtett a készülő változásokról.

A jelenlegi hivatalos magyarázat erre a jelenségre az, hogy a kormány szakértőit az idő szorítása kényszerítette erre a lépésre. A Társaság szakértői szerint viszont ezt nem kiszámított, tervszerű cselekedetnek, inkább fejvesztve kapkodásnak nevezhetnénk. (Hacsak nem az összeesküvés van a háttérben!) Ha az ezredfordulótól bevezetik a születésszabályozást — értve ezalatt egy egyetemes, minden államra kiterjedő törvényrendszert —, akkor a Föld lakossága negyven év alatt kényelmesen lecsökkent volna a kívánt határértékre, mindenféle önkényes gyilkolászás nélkül. Ha pedig mindezt a technikai fejlettséghez mért folyamatos kitelepítésekkel is segítik, akkor a kívánt eredmény körülbelül huszonöt év alatt bekövetkezett volna.

A kormány viszont, megkerülve az akkoriban fennálló demokratikus államrend szinte minden alkotmányos törvényét, a gyilkosságokkal kezdte. Magyarázatul a társadalmi mentalitás elkorcsosulását és egyéb módszerekkel való eredménytelen megváltoztathatóságát emlegették, valamint folyton a fenyegető katasztrófa közelségével jöttek elő.

De vajon mire alapozták azt a kijelentésüket, hogy "szorít az idő"?

Honnan vették a bizonyosságot, hogy a Föld hamarosan végezni fog velünk?

A Társaság nem cáfolja a kormány azon állítását, hogy az ökoszisztéma valóban döntő lépésre készült fajunk ellen. De egy ilyen jellegű, egy ekkora horderejű katasztrófa időpontjának megjósolása korántsem olyan egyszerű, mint ahogy azt a vezető hatalmak állítják. Ki tudja, lehet, hogy a Föld adott volna még időt fajunknak, hogy a születésszabályozás segítségével szépen egyenletesen csökkentse le a faj egyedszámát a szükségesre. Az, hogy a kormányzat mégis a másik módszert választotta, megint csak arra utal, hogy a titkolt valódi cél — mintegy összekapcsolva a kellemeset a haszonnal — a vezetők hatalmának végleges megszilárdítása volt.

A Társaság tehát végső következtetésként arra a véleményre jutott, hogy a világot kormányzó erők az ökoszisztéma-elveket kialakítva és felhasználva, annak köntösébe bújva a hatalom örökös birtoklására törekedve irtották ki hárommilliárdnyi embertársunkat. A sosem látott pusztítás mérete pedig arra utal, hogy vezetőink bármire képesek a hatalom kézben tartása érdekében. Ebből egyenesen következik, hogy egyetlen átlagos vagy a középréteghez tartozó, azaz könnyen pótolható polgár sem érezheti biztonságban magát. Amennyiben a társadalom egyede nem alkalmazkodik a jelenleg érvényes szabályokhoz, vagy azok ellen hibát vét, már nincs lehetősége a rendszeren változtatni, mint a miénket megelőző korokban; hanem menthetetlenül elpusztul: a Hatalom egyszerűen likvidálja, méghozzá a közösség érdekében védőszárnya alatt. Így a közösségnek sincs joga beleszólni a hatalom eszközeibe, hiszen az ő érdekében történik minden.

Ügyesen felépített ördögi körbe zártuk magunkat. Az emberi faj elérte a társadalmak fejlettségének azon fokát, ahonnan nincs többé továbbvivő út. A természet törvényei azonban világosan rámutatnak arra, hogy ha egy faj nem képes tovább a fejlődésre, akkor az halálra ítéli saját magát. Paradox módon, ahogy létrehoztuk ezt a tökéletes társadalmat, ezzel egyúttal meg is pecsételtük a saját sorsunkat. Az álom tehát, hogy örökre fennmaradjunk, épp a visszajára fordult. Az embernek el kell tűnnie a Föld színéről.

LEHETŐSÉGEK

Az emberi faj fennmaradásának egyetlen zálogát a Társaság szakértői a világűrben történő terjeszkedésben látják. A kormány véleménye ebben a kérdésben, noha még sehol, semmiféle fórumon nem mondták ki, világos. Azonkívül, hogy a Föld ökoérdekeit szem előtt tartva jókora kolóniákat hoztak létre különféle úrállomásokon, valamint a Jupiteren és a Marson, a hivatalos űrprogram ezzel ki is merítette kitűzött tennivalóit. A külső űrbe nem indulnak szondák lakható bolygókat keresni, a meglévő kolóniák népességi indexét ugyanolyan szigorú korlátok között tartják, akárcsak a Földön. A fejlődés lehetősége tehát ebből a szempontból hivatalosan tiltott, azaz halott.

Ha a kormány felismerné az ebben rejlő veszélyt, akkor talán hajlandó lenne tenni valamit az ügyben. A kormány azonban, úgy tűnik, roppant elégedett az utóbbi évtizedekben elért eredményeivel; s mintha csak pihenne babérjain, semmiféle további lépéseket nem hajlandó tenni fajunk fennmaradása érdekében. Az intézkedések továbbra is kimerülnek a meglévő törvények betartatásában. Az emberi faj patthelyzetbe került. Kiút egyelőre nincs.

Az űrben, a lakható világok kínálta kihívások — biológiai, szervezési, tudományos szinten — lehetőséget adnának fajunknak arra, hogy a változatos körülmények között újra fejlődésnek lendüljünk. Ám a kormány valószínűleg ebben nem a fejlődés, hanem a tökéletesen irányítása alá vont csoportok feletti uralom elvesztésének lehetőségét látja. Minél messzebbre kerül a központi vezetéstől egy kolónia, legyen az bármilyen kicsi, máris kiesik a totális ellenőrzés és irányítás igája alól, s fellép a lázadás, vagy az elszakadás másoknak is példát mutató lehetősége. A hatalom elvesztésének félelme miatt az emberi faj így esik el a fejlődés lehetőségétől.

El kellene gondolkodnunk azon: kormányaink, ha hibásan is, de rendet teremtettek őshazánk, a Föld felszínén. Ám önös érdekeiket szem előtt tartva meggátolnak minket a túlélésben, melyre az egyedüli lehetőség a terjeszkedés. Vajon nem lenne-e itt az ideje, hogy összefogjunk, és megdöntsük ezt a kényelem mocsarába süppedő terrorrendszert? Nem kellene-e végre véget vetnünk ennek a faji elsatnyulásnak?

Ahogy elődeink megállapították: nem a miénk a Föld, hanem az unokáinktól kaptuk kölcsön; vajon nem ezt a szemléletet kellene-e nekünk is vallanunk, csak most a Föld helyett a "faj" szót használni? Hiszen tartozunk azzal gyermekeinknek, hogy ha már helyet csináltunk nekik, akkor ne láncoljuk örökre ehhez az egyetlen bolygóhoz őket? Hogy megadjuk nekik azt a lehetőséget, amelyet mi mindig is az ökoszisztémától kaptunk meg: a fejlődés esélyét?

Új veszély fenyeget minket: elkerülve a kipusztulás egyik lehetséges módozatát, beleestünk a másik potenciális pusztulási folyamatba. Kényelmet teremtettünk, s ezzel sivárabbá vált az életünk.

Jót cselekedtünk-e tehát, vagy rosszat?

KÉTELYEK

*"És mondván: Uram, könyörülj az én fiamon,
mert holdkóros és kegyetlenül szenved; mivelhogy
gyakorta esik a tűzbe, és gyakorta a vízbe.*

Máté evangélioma, 17:15

Amikor végeztem a levéllel, első tennivalóm volt, hogy töltsék magamnak egy adag italt. Amíg kortyolgattam, a fejemben mindenféle gondolat vívott élethalálharcot az agyam birtoklásáért. Píllantásom minduntalan a monitorra siklott, amelyen a levél utolsó mondata volt látható, mintegy összegzéseként a titokzatos Társaság tanainak. Az eretnesség illata belengte a kicsiny kabin minden zugát.

Mit tegyek?

Éreztem, hogy valakitől tanácsot kell kérnem; pontosabban nem is igazán tanácsot, inkább arra volt szükségem, hogy halljam valaki más véleményét is.

De ki legyen az?

Azzal, hogy elolvastam ezt az írományt, még nem követtem el főbenjáró bűncselekményt. Ha késlekedés nélkül jelentem a feljebbvalóimnak, átadom nekik az egészet és megindítom az ügyben a nyomozást, a lehető legkorrektebbül járok el és semmi bajom sem eshet.

De ezek az eszmék megzavarták eddig tökéletesen működő világképemet. Volt bennük valami, ami humanitásunk azon részét ébresztette fel, amit a szükséges változtatások kényszere elfeledtetett velünk, s amely az eddig vallott "gyilkolj, hogy a többi élhessen" mondatot erre a kérdésre változtatta: "ki vagyok én, hogy gyilkolok?"

Éreztem, hogy bajban vagyok.

Első gondolatom Móni volt. Vajon mi lenne az asszony véleménye a dologról? S vajon kiben másban bízhatnék meg, mint a feleségemben?

De vajon kitehetem-e őt is az engem ért veszélynek?

Ekkor fordult meg először a fejemben az eretnekké válás gondolata.

Ki vagyok én, hogy gyilkolok?

Móni azonban messze volt.

Kezem a telefonomra csúszott, azután megtorpant. Vajon felhívhatom-e ezzel az egész mesével Andreát? Nem, nem attól félttem, hogy esetleg elárulna a feletteseinknek; annál sokkal jobban megbíztunk egymásban. Olyan titkokat tudtunk egymásról, amelyeket senki más; s úgy ismertük egymást, mint saját magunkat.

Arra gondoltam: felelősséggel tartozom Andrea iránt. Nem hozhatok olyan veszélyt a fejére, amelynek során eretnekséggel vádolhatják meg s esetleg likvidálják. És ugyanezen okok miatt nem mutathattam meg a dokumentumot Móninak sem.

Egy idegen kellett, akinek kikérhetem a véleményét, s akinek adok a szavára.

S akit megölhetek, ha az árulás jeleit fedezem fel a szavaiban.

De ki legyen az?

Fogalmam sem volt, mit tegyek. Azután, némi töprengés és egy újabb pohár ital elfogyasztásából erőt merítve felhívtam filozófus barátomat, akivel a párizsi konferencia szünetében találkoztam.

Ő megfelelően idegen volt a számomra, és mégis olyan gondolkodó ember, akivel megbeszélhettem ezt a kérdést. Régóta ismertem már, még a régi világból. Akkor hozzánk tartozott: úgy értem, ő is azok között volt, akik tudták, hogy a világ hamarosan meg fog változni.

A harmadik csengetésre vette fel a telefont.

— Szerbusz, én vagyok az — mondtam neki. — Ne haragudj a késői zavarásért, de egy ropant fontos ügyről van szó.

— Mi lenne az? — kérdezte álmos hangon.

— Nem telefontéma — jelentettem ki határozottan. — A segítségedre lenne szükségem, és találkozunk kellene, méghozzá azonnal. Ott vagy még Párizsban?

— Nem, nem, már hetekkel ezelőtt hazarepültem. Te hol vagy most?

— Otthon, a Gaián.

— Én meg Londonban. Ez nem lesz egyszerű. Nagyon nagy titok, hogy miről is lenne szó?

— Az. Csak személyesen mondhatom el. — Gondolatban végigfutottam a következő néhány nap betervezett eseményein. — Ma csütörtök van. Ráérsz szombaton?

Kis csend következett. — Rá — mondta azután.

— Akkor találkozunk Londonban. Szombat délelőtt tízre a reptéren leszek, majd onnan felhívlak.

— Rendben.

— Akkor: jó éjszakát. Ja, és még valami — tettem hozzá, — köszönöm.

— Nincs mit — felelte. — Tudod, nem árt néha a népnevelők kedvében járni. Jó éjt.

Letettem a kagylót. Szinte azonnal megbántam persze, hogy felhívtam, de ugyanakkor azt is tudtam, hogy most már nincs visszaút.

Valakivel meg kellett beszélnem ezt a dolgot.

A reptérré menet, mit tesz Isten, közvetlen feljebbvalómmal, Amin ezredessel futottam össze a Gaia egyik folyosóján.

A reptér az alsó szinten helyezkedett el, az úrállomás Földhöz legközelebb eső részén. Mintegy nyolcvan kisebb-nagyobb úrhajó befogadására volt képes, és általában félig tele is voltak a dokkok.

Mintha csak sejtett volna valamit, Amin ezredes és kísérete a Huszonhetes Dokk felé vezető folyosó bejáratánál ácsorogtak. Ahogy észrevettem őket, egy pillanatra megfordult a fejemben, hogy esetleg a testület provokációjával állok szemben, és most lebuktam.

Amin hazatérésem óta amúgy is mintha került volna. Az volt az érzésem, hogy ő szégyelli magát helyettem a Hamashwili-ügy kudarca miatt. Nem volt ellenséges velem szemben, de olyan atyai sem, mint a jupiteri utazást megelőzően; s most, ahogy váratlanul felbukkant az utamban, melyet kétes indokok vezéreltek, egy pillanatra valóban elhittem, hogy végem van, mert Amin mindent tud.

Ám eszembe jutott, hogy akkor sokkal hamarabb értem jöttek volna, és valószínűleg a Jupiterre sem engem küldtek volna. Megnyugtattam hát magam, hogy az ezredes felbukkanása csakis a véletlen műve lehet.

— Nocsak, nocsak, őrmester! — kiáltotta vidáman Amin ezredes. — Utazunk, utazunk?

Az ezredes régi ismerősöm volt. Jellemző volt rá ez a szóisméltéses kommunikáció.

— Uram — tisztelegtem felé illedelmesen.

Amin ezredes a dokkra pillantott.

— Merrefelé tart? Á, már látom is: a Földre. Hivatalos ügyek?

— Egy barátommal találkozom Londonban — feleltem őszintén. Ha azt akarod, hogy ne keltessen gyanút a mondandód, a végsőkéig ragaszkodni kell az igazság részleteihez.

— Hmm... — morogta az ezredes. — Apropos, ha hazatér, keressen fel azonnal. Egy fontos megbízatásom lenne a maga számára.

Lebuktam, gondoltam. Az arcom azonban közömbös maradt.

— Ahogy óhajtja, ezredes úr. — Továbbindultam, de azonnal meg is torpantam. — Megtudhatnék valamit erről a megbízatásról?

Az ezredes gyors pillantást vetett két kísérőjére, akik azonnal és diszkréten eltávolodtak tőlünk.

— Nos — mondta Amin ezredes, — a Testületnek van egy olyan információja, miszerint nincs minden rendben a marsi kolónia gazdasági ügyeivel.

— Ebben az esetben a feleségem, Németh százados lenne a kompetens — feleltem könnyebbülten. — Ő a Testület gazdasági szakreferense. És jelen pillanatban éppen a Marson tartózkodik.

— Tudom, tudom. Pontosan erről lenne szó — mondta az ezredes. — Szeretnénk őt hosszabb időre a Marsra vezényelni. Ám, hogy ezzel ne sértsük meg az Ön házassági érdekeit — kacsintott rám cinkosan, — Van egy olyan lehetőség, hogy Önt is odaküldjük.

Elgondolkodtam. Egy ilyen megbízatás előléptetéssel jár. Ugyanakkor volt benne valami félreállítás-ízű is.

Bólintottam. — Uram, néhány nap múlva hazatérek. Akkor megbeszélhetjük a dolgot. — Tisztelegtem. — És most, ha megengedi... Mindjárt indul a gépem.

— Jó utat, őrmester! — tisztelgett vissza vidáman az ezredes. — Jó utat! És tiszteltetem a feleségét!

Szombaton tizenegy órakor kezét ráztunk egy apró londoni csehóban, ahol kicsiny faboxokban lehetett elbújni a többi ember kíváncsi tekintete elől.

Civilben érkeztem, a hivatalos verzió szerint vásárolgatni és baráti látogatásokra az egykori angol fővárosba. A legközelebbi esedékes szolgálatom csak a következő hét keddjén kezdődött majd, így rengeteg időm volt megoldani ezt a problémát.

Bevezetés helyett egyszerűen a barátom orra alá nyomtam a laptopomat, amelynek memóriájában ott volt a teljes levél. Megnyitottam a fájlt, és utasítottam, hogy olvassa el.

Alig egy óra alatt végzett vele. Olvasás közben megpróbáltam leolvasni az érzelmeit az arcáról; de vagy ő volt nagyon ügyes, vagy én nagyon ügyetlen, mert semmit nem tudtam meg. Így nem maradt más, mint kivárni, amíg végigolvassa az egészet, s azután véleményt nyilvánít.

Ahogy végzett, becsukta a laptop fedelét, hátradőlt a székben, és éles pillantást vetett rám.

— Ez komoly? — kérdezte.

— Mire gondolsz? — kérdeztem vissza.

Elfintorodott.

— A Népnevelő Testület őrmestere vagy — mondta keserűen. — Csak remélni tudom, hogy nem akarsz akasztófára juttatni valami ócska provokációval.

— Eszemben sincs. — Belekortyoltam a whiskybe. — Egyszerűen tanácsra van szükségem. Fogalmam sincs, mit tegyek. És te voltál az egyetlen, aki az eszembe jutott; te és a duálelméleted. Íme a bizonyíték az igazadra.

Elgondolkodva pillantott a laptopra.

— Igen, ebben igazam volt — jelentette ki. — Ám ez még nem jelenti azt, hogy tanácsot tudok neked adni ebben a kérdésben. És őszintén szólva nem is nagyon akarok. Végző soron te a kormány embere vagy. — Előredőlt, és a szemembe nézett. — Remélem, nem hiszed azt, hogy bármi közöm van ehhez az irományhoz?

— Erre sem gondoltam.

Némileg megnyugodva dőlt hátra. — Akkor miért pont én? — kérdezte.

Elgondolkodtam.

— Emlékszel azokra az időkre — kezdtem, — úgy húszéves korunkban, amikor először beszélgettünk arról, hogy valamiféle veszély fenyegeti a Földet? Hogy nemsokára valamiféle változás fog bekövetkezni a világban?

— Emlékszem — felelte. — És igazunk is lett.

— Lehet — bólintottam. — De a minap az jutott az eszembe: valóban ez az a változás?

— Ezt hogy érted?

— Megcsináltunk valamit — mondtam. — Megváltoztattuk a világ felépítését. És mit tettünk ezzel? Mit jelent ez valójában?

— Nem tudom. Mit?

Belekortyoltam az italomba. — Megelőztük az ökoszisztémát. És nem vagyok biztos benne, hogy ez jó.

Elgondolkodva bámulta a poharát.

— Fel tudod fogni ennek a jelentőségét? — kérdeztem. — Azért fogott bele az emberiség ebbe az egészbe, hogy túlélést biztosítson a maga számára. De az az érzésem, hogy elkéstünk vele, noha azt tettük, amit kellett. De csak akkor kaptuk volna meg az esélyt, ha egy századdal korábban tesszük meg.

— Ez így túl zavaros — jelentette ki. — Azt mondod, helyesen cselekedtünk. Akkor hol itt a hiba?

— Valóban, megtettük, amit kellett. De úgy vélem, mégsem értettük meg az ökoszisztéma működését.

— Miért?

— Mert akkor láttunk neki ennek a globális rendrakásnak, ha szabad így neveznem, amikor azt már az ökoszisztéma is elkezdte. Amikor már elindult egy tőlünk független folyamat, amely a kipusztításunkra irányult.

— Azt hiszem, kezdem érteni.

— Emlékszel, mennyi ökológiai katasztrófa történt akkoriban? A hírek tele voltak földrengésekről, árvizekről, vulkánkitörésekről, tájfunokról szóló tudósításokról. Akkoriban, a kilencvenes években hatvan százalékkal több ember pusztult el katasztrófák következtében, mint az egész történelmünk folyamán. Ez az ökoszisztéma műve volt.

— De ezek a katasztrófák megszűntek, miután kiirtottatok hárommilliárd embert.

Nem kerülte el a figyelmemet, hogy úgy mondta: "kiirtottatok". De nem tettem szótá.

— Igen, a katasztrófák megszűntek. Éppúgy csend van, mint tavasszal szokott lenni, vihar előtt.

Nem felelt semmit.

— Attól félek, hogy nem változtattunk meg semmit a társadalmunkon kívül. — Kinéztem az ablakon. — Hogy végleg elkéstünk a rendrakással.

— Remélem, tévedsz — morogta maga elé.

— Én is remélem. — Kimutattam a nagyvilágra. — Nézd! Odakint csend van. Udvarias emberek mászkálnak a tiszta levegőt belélegezve, a megtisztult vizeket és erdőket bámulva. Együtt élnek a természettel. A gazdaság stabilabb, mint valaha. A tudománynak nincs igazán feladata. Olvastad a levelet: megállt a fejlődés. Nincs miért küzdenünk itt a földön. — Hatásszünetet tartottam. — És ez fogja ismét felgyorsítani az ökoszisztéma működését. Azt hittük, kicseleztük. Hogy elvégeztük helyette a munkát.

— De... — kezdte. Elakadt. — Kell, hogy legyen még valami. Ez az egész sántít valahogy, bár nem tudnám megmondani, hol. Abból, amit mondasz, csak azt tudom leszűrni, hogy valahol már útban felénk egy hatalmas meteor, amely majd végez velünk. Gondolkodnom kell rajta. — A laptopra nézett. — És mi a szándékom ezzel?

Én is odapillantottam. A fekete borítású számítógép közönyösen hevert az asztalon; mégis, ahogy ránéztem, nyomasztóbbnak tűnt a létezése, mint bármi más ezen a Földön.

— Nem tudom — feleltem.

— Ebből még bajod lehet.

— Tudok vigyázni magamra — jelentettem ki, és fürkésztem a tekintetét. Az árulás lehetőségének jelenlétét kutattam.

— Semmisítsd meg, akkor nem lehet bizonyítani — tanácsolta. — És nehogy azt hidd, hogy ezt most azért mondom, mert miattad aggódom.

— Tudom — bólintottam. — Hiszen te is elolvastad.

— Sejtelmed sincs, ki írhatta? — kérdezte.

— Nincs — feleltem. — Az aláírás nyilván félrevezető. M, ennyi áll csak ott. Az m betűvel kezdődő nevű ismerőseimet már kizártam magamban a gyanúsítottak listájáról. Egyszerűen egyikük sem lehet az. Elképzelhetetlen a dolog.

Még egy napot maradtam a Földön.

Ez a nap javarészt azzal telt el, hogy azon töprengtem: megöljem-e filozófus barátomat, vagy sem.

Elképesztő dilemma volt.

Minden attól függött, hogy mik az én további szándékaim. Ha feladom magam, akkor teljesen mindegy, hogy barátom tovább él vagy meghal. A vallomásom során természetesen nem említtem meg a nevét, így szóba sem kerülhet a bűnössége.

Ha csak a levelet mutatom meg a Testületnek, akkor ő is veszélybe kerülhet. Akkor alaposabb vizsgálat következik, melynek során kiderülhet, hogy mikor kaptam meg; s akkor el kell számolnom erről az utazásról s hogy mivel töltöttem ezt a pár napot.

Ha csendben maradok, akkor a filozófus barátomnak meg kell halnia.

Este már ott ültem a kocsimban a filozófus lakása előtt a sötétben, és a hazatértét lestem. Ölemben ott hevert a .44-es szolgálati fegyver, csőre töltve.

Még mindig szenvedtem a tanácsstalanságtól. Mit tegyek?

Egyfelől elszántam magam a gyilkosságra. Némiképp gyanút kelthet ugyan, hogy — mennyi ideje is? — úgy hat-hét évi csend után megint végrehajtok egy likvidálást; de hát ebbe, mégha furcsállják is majd, nem nagyon tudnak belekötni. Eszembe jutott a szó, amit ezekre az esetekre alkalmazott a testület: Kovács-szindróma. Így hívjuk, ha egy népnevelő megtéved és önös érdekeit szolgálva öl.

Erre készültem most.

Másfelől a lelkem egyik részében dúló viharos közöny (nem tudok jobb szót erre az érzésre) azt mondta: hagyjam a fenébe ezt az egészet, s várjam ki, mit hoz a sors.

Filozófus barátom nem is sejtette, min múlik az élete, amikor befordult a sarkon.

Sötét volt a kocsimban, nem vehetett észre. Megmarkoltam a fegyvert, és mély levegőt véve céloztam: a férfi megállt a bejárati ajtó előtt, és a kulccsal szöszmötölt.

Ahogy kinyílt az ajtó, s felgyulladt odabent egy villany, egy apró, négy-öt év körüli kislány repült az apja nyakába. A férfi még mindig remek célpontot nyújtott, hiszen háttal állt nekem és tartotta a kislányt. Átfutott az agyamon a gondolat, hogy a pisztolyban ólommagvas lőszer van, amely nem hatol át a testen; tehát a kislánynak semmiképp sem történhet baja.

Mégsem lőttem.

Egy végtelennek tűnő pillanat után barátom belépett az ajtón. A nehéz tölgyfa becsukódott, a villanyt lekapcsolták. A pillanat elmúlt.

Eltettem a fegyvert, és hazaindultam.

Életemben először fordult elő velem, hogy a célzást nem követte lövés. Furcsa érzés volt. Épp-úgy nem találtam magyarázatot rá, mint ahogy az eltelt napok többi kérdésére sem.

GAIA PAPJA

*"Ismét csak egyetlen menedéke maradt az egyszerű,
tiszta lelkű, szabad gondolkodású embernek:
az Egyház kebele, amely öröktől fogva
végső búvóhelye az üldözötteknek."*

Hol tévedtünk?

Hazaérkezésem után lezuhanyoztam, és felhívtam Mónit. Hangom közömbös volt. Nem akartam egyenlőre belerángatni ebbe az ügybe. Így csak megérdeklődtem, hogy van, mit csinál, és mikor jön haza.

Fáradt volt a hangja: elmondta, hogy sokat dolgozott az elmúlt napokban, és nincs egy szabad perce. A Marson gazdasági átrendeződés folyik, annak a folyamatát kell felügyelnie.

— Valami baj van otthon? — kérdezte végül. — Olyan furcsa a hangod. A gyerekek?

Megijedtem. Móninak mindig is remekül működtek a megérzései.

— Semmi baj, csak náthás vagyok egy kicsit — hazudtam. — Most jöttem vissza a Földről egy megbeszélésről, és álmos is vagyok; no meg nekem sem volt túl könnyű napom. Kialszom magam, és rendbe jövök. A gyerekek jól vannak. Adriannel tegnap beszéltem. Jól van. Loona nem hívott már vagy három napja, úgyhogy sejtésem szerint neki sincs semmi baja. A vizsgáira készül, tudod.

— Ha hazamegyek, ideje volna kikapcsolódnunk egy kicsit — mondta. — El kellene utaznunk valahová egy pár napra. Ki tudsz venni pár szabadnapot?

— Utánanézek — feleltem. — Csak gyere haza, és kitalálunk valamit.

Később lekódoltam a levelet tartalmazó fájlt, majd magát a laptopot is. Két kód elegendő ahhoz, hogy ha ne adj' Isten valaki bele akar kontárkodni a gépbe, annak ne sikerüljön; így biztonságban éreztem magam. Azután két órán keresztül ücsörögtem a karosszékből az ablak előtt, cigarettáztam, ittam és a Földet bámultam. Egyre inkább kezdtem belátni, hogy ennek a titokzatos Társaságnak, amely a levelet eljuttatta hozzám, igaza van.

S elhatároztam, hogy beszélek még valakivel.

A pap éppen imádkozott, amikor beléptem a templomba.

Megtorpantam, és igyekeztem csendben maradni. Nem akartam az atyát megzavarni imájában. Nem is tudom, miért nem. A hatalmam megvolt hozzá. Az egyenruhám szinte bármire feljogosított, amit csak kitaláltam. Senkitől és semmitől nem volt félnivalóm.

Egyedül Istentől. Istentől és a földi képviselőitől.

A pap végre abbahagyta az imádkozást. Gyorsan keresztet vetett, majd felegyenesedett és megfordult. Észrevette, ahogy tanácstalanul topogok a bejáratnál, és kedvesen rám mosolygott.

Idős ember volt, talán jó húsz évvel öregebb nálam. Tartása mégis erőtől sugárzott, ahogy elindult felém. Fürgén megtette a közöttünk lévő távolságot, és megállt előttem.

— Isten hozott, gyermekem — mondta, és nekem kissé szokatlanul hatott ez a megszólítás. Megszoktam már, hogy én mindenütt "uram" vagyok.

— Dicsértessék, atyám — feleltem illedelmesen. A pap türelmesen várt.

— Én — kezdtem kiszáradt torokkal, — én... Én győnni szeretnék, atyám. És tanácsot kérni.

Az öreg pap bólintott. Ezúttal nem mosolygott. Azt hiszem, egyből megértette, hogy valami nagyon szokatlan dolog készül ebben a kis templomban.

A népnevelők ugyanis hivataluknál fogva örökös ateisták voltak, vagy ha volt is valami hitük, azt nem árulták el és nem is nagyon ápolgatták.

Hiszen akárki akármit mond: a mindennapi gyilkolás nem fér össze Isten létezésének gondolatával.

A gyóntatószék pont olyan volt, mint amilyenek a filmekben láttam. Rácsos paraván választott el az öreg paptól, s míg az ő rekeszében sötét honolt, az enyémben egy szál mécses világított egy falikarban. Így az öreg papnak csak a körvonalait láttam a sűrű farácson keresztül.

— Milyen bünt követtél el, gyermekem? — kérdezte a pap.

— Gyilkoltam, atyám — feleltem egyszerűen.

Csend.

— Atyám? — kérdeztem.

A pap megköszörülte a torkát. — Miért gyilkoltál, fiam?

— A hitemért öltem, atyám — feleltem. — Azért a hitért, amely lehetővé teszi, hogy most itt legyünk.

— De vajon miben hisz, aki a hitért öl? — tudakolta filozofikusan a pap. — Hiszel talán abban, hogy helyesen cselekedtél?

— Eddig hittem benne, atyám — válaszoltam az igazságnak megfelelően. — De most azt hiszem, hogy félrevezettek. Vagy hogy tévedés történt.

A pap megint csak hallgatott.

— Eretnek gondolataim vannak, atyám.

A pap nem felelt.

— Valami baj van, atyám?

A túloldalon megreccsent a szék: az öreg nyilván fészkelődött a helyén.

— Nem is tudom, fiam — felelte azután. — Olyan gondolatokat osztasz meg velem, amelyekért halál a büntetés. Féltre ne érts! Nem félek a haláltól. De nem tudom mire vélni a megjelenésed és a szavaid. Nem hiszem, hogy provokálni akarnál: annál tisztább a szemed. Ám pont azokat a bűnöket sorolod fel magad ellen, amelyek létezéséért neked kellene másokat büntetned. Miért jöttél ide?

— Mert beszélni akarok ezekről a dolgokról. Ez így van, atyám. De nem tehetek mást. Ez az igazság.

— A bűn önmagában hordozza a büntetést, mondják — mondta a pap. — Fiam, miből gondolod, hogy félrevezettek?

— Már nem hiszem, hogy csakugyan ez volt az egyetlen útja annak, hogy rendbe hozzuk, amit elrontottunk — feleltem. — Már nem hiszem, hogy ez a sok gyilkosság a köz javát szolgálta. És nem hiszek abban sem, hogy hibátlan világot teremtettünk.

A pap hallgatott.

— Alaposan elgondolkodtam a dolgok felett — folytattam, — és arra a következtetésre jutottam, hogy mindnyájan tévedünk. A köz javát néztük, és megfélemedtünk az egyénről. Márpedig mi nem hangyák vagy méhek vagy darazsak vagyunk: a mi fajtánknál az egyeden múlik minden. Ha megmentesz egy embert, az egész emberiséget mented meg.

— Helyesen látod, fiam, bár azok is Isten teremtményei.

— És azt hiszem, ezzel, hogy a másik úton indultunk el, végleg elrontottuk az utolsó lehetőséget is. Ennek a világnak vége lesz. Még nem tudom, hogyan, azt sem, hogy mikor; de azt hiszem, vagy szellemi elsatnyulás fog végezni velünk, vagy valamiféle lázadás és háború irtja majd ki azt a keveset, aki megmaradt. A Föld történelme ebből áll: az egyik faj a többi fölé emelkedik, majd hosszú-hosszú ideig uralkodva felettük a dicsőség végül a fejébe száll, és valamilyen úton-módon elintézi önmagát. Eltűnik; csend lesz, és azután máris jön a következő faj, a bolygó leendő új urai.

— Nem tudom, igazad van-e vagy sem.

— Én sem vagyok biztos benne, atyám. De nem látok más lehetőséget. Az ökoszisztéma-elv igaz; de sokkal nagyobb léptékben működik, mint ahogy azt most hisszük. Ez az ökoszisztéma igazi lényege: hogy több fajnak is lehetőséget ad, ugyanolyan lehetőséget, mint amelyet mi is kaptunk.

— És mi van, ha azt mondom neked: mégiscsak igazad van. — A pap hangja távolinak tűnt.

— De nem az ökoszisztéma csinálja ezt velünk, hanem Isten.

— Isten miért tenne ilyet? — kérdeztem csodálkozva.

— Mert ő az, aki igazán igazságos — felelte a pap. — Mert ő az, aki minden élőlénynek ad egy lehetőséget. Fiam! — emelte fel a hangját. — Amit elmondtál, igaz. Hitem szerint ez így van. És ki tudja, az ember hányadik a fajok sorában? És hogy hogyan értek véget az előtte lévők? Azt hiszem, sokkal könnyebb lenne, ha ismernénk a történetüket, hiszen sokat tanulhatnánk belőlük.

— Atyám?

— Ez így van — folytatta a pap határozottan. — És ne hibáztasd magadat. — Fény villant a másik oldalon egy pillanatra; azután groteszk módon szivar füstje ütötte meg az orromat. A pap rágyújtott.

Megdöbbsentem.

És egy régis-régi beszélgetés jutott az eszembe.

— *Az én Istenem egy szenilis vénember — mondtam Móninak. — A szája sarkában folyton bagó lóg, a szeme huncutul nevet, a szakála borzas. Ha kitalál valami jó kis mókát a szórakoztatásunkra, gyakran lemarad a poénról, mert a végére elfelejti, hogy mit is csinált az elején.*

— Ha nem gyilkoltál volna, sohasem jutsz el hozzám — mondta a pap, és elégedetten pőfékelt. — Ez persze nem azt jelenti, hogy nem kell megbánnod a dolgokat. A megbánás az, ami hozzám vezetett.

— Aty... Uram... — habogtam döbbsenten.

— Persze, valóban tévedtetek. — Úgy tűnt, meg sem hallotta a dadogásom. De az is lehet, hogy nem törődött velem. — Most pedig, azt hiszem, tudni szeretnéd, hogy akkor mire ez az egész hajcihő itt a Földön. Ugye? Ne is tagadd. Ez minden élőlény vágya. Hogy választ kapjon erre az egyetlen, mindent felölelő kérdésre.

— És mi az? — tettem fel a kérdést, összeszedve minden erőmet.

A pap kuncogott.

— Mi az igazság? — kérdeztem újra.

A pap belepőfékelt a levegőbe. — Ez az a kérdés, ami nem hagy nyugtot a fajtádnak — jelentette ki derűsen. Úgy véltem, élvezi, hogy az oldalamat majd' kifúrja a kíváncsiság. — Ezt kérdezte Nostradamus a jövőtől. Ezt a kérdést tette fel Pontius Pilátus Jézusnak. És ugyanezt kérdezte tőlem az az angyal, akit később száműztem a társaságból. Miért akarjátok tudni az igazat?

— Mert a létünk az igazság tudása nélkül értelmetlen — feleltem, mire felém fordult. Legalábbis a széke vadul recsegett.

— Nem! — kiáltotta. — Mindannyian tévedtek. Ha tudnátok, mi a valódi cél, a valódi ok, akkor lenne csak igazán értelmetlen az életetek. Hiszen akkor minden meghalna. Érted-e, amit mondok?

— Nem nagyon.

— Nos — magyarázta, — a történelem folyamán minden gondolkodó életét végigkísérte ez a kérdés. Minden ember másképp és másképp tette fel magának, és más-más utakon kereste a választ. És gyakran előfordult, hogy rájött valamire; vagy legalábbis azt hitte, hogy megtalálta a választ. Éppen emiatt a rengeteg válasz miatt lett ilyen színes és fordulatos ez a világ. S ha most elárulnám neked mindennek az értelmét, az igazságot, ahogy te nevezed, akkor mindez értelmetlenné tette minden további keresést és küzdelmet. S akkor el kellene pusztítsalak a fajtáddal együtt.

— Akkor mire jó ez az egész? — kérdeztem. — S azt akarod mondani ezzel, Uram, hogy van jövőnk?

— Amíg kerestek, addig van — felelte a pap. — Addig minden rendben.

— Egerek — mondtam cinikusan. — Egerek vagyunk a ketrecben, s Te tanulmányozol minket.

— *Ti tanulmányoztok engem* — mondta. — S én vagyok a kísérleti egér. De megvígasztal a tudat — folytatta vidáman, — hogy végső soron mind-mind felém igyekeztek, s végig azon vagytok, hogy megfeleljetek az elvárásaimnak.

Hallgattam.

— S ahogy elnézegetem ezt a világot — mondta halkán, — azt hiszem, a végéhez közeledik.

— Tehát hamarosan rálelünk a válaszra — mondtam. — És akkor te... Lepakcsolod a vilányt, vagy valami ilyesmi?

— Hívd csak Apokalipszisnek, mint a többiek.

— Fájdalmas lesz?

A pap felsóhajtott. — Az attól függ. Lesz olyan, akinek az lesz; de akad majd olyan is jócskán, akinek tetszeni fog. Látványos lesz és mégsem: mert nem abban a világegyetemben játszódik majd le, amelyet érzékeltek. Bennetek, a szívetekben fog végbemenni. — A pap eloltotta a szivart. — Mindannyiótok szívében, gyermekem. És pontosan ugyanúgy, ahogy a tiédben már elkezdődött.

— De hol van ennek a folyamatnak a vége? — kérdeztem.
— Soha nem lesz vége, fiam — felelte a pap. — Soha nem volt eleje, így nem lehet vége sem.
— Akkor mi az az Apokalipszis?
A pap sóhajtott.
— Fogd már föl: az Apokalipszis csak az egyén számára létezik. — Ez zavarosnak tűnt. Most végül is fajokról beszélünk, vagy egyedekről? — Akkor van csak gond, ha a lelkekben egy időben merül fel a vég gondolata. Én csak akkor fogok közbelépni.
— Az Utolsó Ítélet — suttogtam magam elé.
— Igen, az Utolsó Ítélet. — A pap kuncogott. — De az, szerencsére, még igen-igen sokára fog bekövetkezni. Változatos faj vagytok, s még csak nemrégiben kezdtétek el járni ezt az utat.
— Néha nagyon kuszának tűnik, amit mondasz — mondtam.
— Mert, annak ellenére, hogy ilyen remekül elbeszélgetünk, még mindig két malomban örülünk — jelentette ki. — Én is mondom a magamét, te is. Néhány ponton találkoznak a mondataink; de ahhoz, hogy tökéletes legyen az egyetértés — a megvilágosodás, a szatori, a beavatás, ahogy ezt ti mondjátok —, nos, ahhoz az kellene, hogy felülemelkedj ezen az anyagi világon, és láss mindent, egyszerre, átfogóan, ahogyan még sohasem ebben az életben.
Hallgattam.
— De ehhez, azt hiszem, az kell, hogy meghalj.

— Kész vagyok meghalni, akár most, ha ezt akarod — mondtam halkán és meggyőződéssel.

— Még nincs itt az ideje — felelte a pap. — És különben sem az én akaratomtól függ. Be kell fejezned ezt a mesét, és *neked* kell akarnod, hogy vége legyen. S akkor valóban eljön az Apokalipszis.

A SZAKADÁS

A hatalom célja a hatalom maga — mondta O'Brian.

Orwell: 1984

Ahogy arra ígéretet tettem, a pappal való beszélgetést követő napon kora délelőtt felkerestem Amin ezredest az irodájában.

— Á. üdvözlöm — kelt fel az íróasztala mögül a mokány kis emberke, amint beléptem a szűkös helyiségbe. — Üdvözlöm — és a formáságok mellőzésével barátságosan kezet nyújtott.

— Foglaljon helyet, őrmester — mondta azután, s én engedelmesen leültem. — Italt?

— Ha kérhetek — bólintottam. Ezek szerint ez nem hivatalos megbeszélés.

Amin ezredes italt töltött. — Egészségünkre!

Ittunk.

— Nos, őrmester — kezdett végre bele a mondanivalójába, — ön eszes ember. Gondolom, az eltelt néhány nap alatt alaposan végigrágta azt a pár mondatot, amelyet a reptéren váltottunk. Ne siessen! — figyelmeztetett hirtelen. — Ez nem a hivatalos megbeszélés. Ezt csak mint a jóakarója eszközöltem ki. Azért hívtam ma ide, hogy megkérdezzem a véleményét. Nem akarom sem önt, sem magamat kényelmetlen helyzetbe hozni azáltal, hogy olyasmire adok parancsot, ami a jövőben esetleg kudarcba fulladhat.

— Mi lenne ott a feladatomban? — kérdeztem.

— Ugyanaz, mint a Földön. A marsi kolónia — beleértve mind a hat várost — koordinációja, ellenőrzése. Semmi különös, ahogy mondani szokás. Rutinmunka.

— És mennyi időt venne mindez igénybe?

Amin ezredes elgondolkodva bámult a poharába. — Nos, ha elfogadja a megbízást, akkor valószínűleg örökre ott kellene maradnia a Marson. Természetesen a feleségével együtt. — Biztató pillantást vetett rám. — És természetesen korlátlan parancsnokként. Ezredesi rangban, az ezzel járó fizetéssel és egyéb kedvezményekkel együtt.

Amin ezredes szavai, bár nem mutattam ki felé semmit, mélységesen megdöbbenetek.

A Testület mindezigaddig roppant egyszerűen működött. A vezető posztokon ülő emberek a körülményeket tanulmányozva döntéseket hoztak, melyeket kerek-perec közöltek a beosztottjaikkal. A beosztottakat eleve meghatározott rendszer szerint válogatták össze. Ez abból állt, hogy a jelöltet megfigyelték, elemezték a viselkedését, majd levizsgáztatták és beosztották a nekik legmegfelelőbb helyre. Amennyiben tévedtek — és ez ritkán fordult elő —, az illetőt visszavonták a posztról vagy likvidálták.

A Testület működésére ez idáig a céltudatosság és a kíméletlen végrehajtás volt a jellemző. Az ember egyszerűen megkapta a parancsot, amelyet végre kellett hajtania, s nem volt apellátá. Ha nem tette meg, kiostálták.

Amin ezredes azonban most arról beszélt, hogy *tőlem* függ, teljesíteni akarom-e azt a feladatot, amelyet végül is akár egyszerűen parancsba is adhatna.

Vajon mennyire terjedt már el ez az újféle elintézési mód? Mert ha nem csak az én esetemben működik így, akkor a Testület valóban bajban van. Elérkezett az a pont, amikor a szervezet már nem döntőképes, s ezáltal bizonytalanra válik. A céltudatosság, amely eddig jellemezte, lassan majd eltűnik, s akkor a Testület halálra van ítélve.

Éreztem, hogy baj van. Ez a megbeszélés, és ami mögötte rejtett, tökéletesen beleillett a leírásban leírtakba.

A Testület, akár csak az általa irányított emberiség, megállt a fejlődésben.

— Uram — kezdtem, s letettem a poharamat az íróasztalra. — Én a Földön születtem. — Amin szeme kifejezéstelen volt, de tudtam, hogy figyel. — Ott is nőttem fel, javarészt még az előző

rendszerben. Tanúja voltam annak a változásnak, amely lehetővé tette, hogy fajunk fennmaradjon. Sőt, magam is részt vettem ebben a változtatásban. Ön nagyon jól tudja, hiszen pályám minden lépésével tökéletesen tisztában van. Éppen ezért remélem, hogy meg fogja érteni, ha nem akarom elhagyni ezt a bolygót. — Amin beleegyezően bólintott. — Persze, ha a Testület érdekei azt kívánják, hogy utazzam a Marsra, és ott dolgozzam tovább, akkor feltétel nélkül engedelmességek fogok a parancsra. — Nyeltem egyet. — De ha lehet választanom, akkor inkább a mostani munkámat folytatnám.

Amin ezredes elkomolyodva bólogatott.

— Tökéletesen értem, őrmester. — Közelebb jött, és valamit leírt egy papírra az íróasztalán. — Önnek nem kell félnie annak a parancsra a megérkezéséről. Mint mondtam, ez egy baráti beszélgetés. — Felegyenesedett, megfordult, és az ablakon át a Földre nézett. — Én is úgy vagyok vele, mint ön. Én sem hagynám ott soha ezt a bolygót.

Megfordult, és biztatóan rám mosolygott. Mosolyában azonban ismét csak azt láttam, hogy valami nincs rendben.

A Testület ebben a pillanatban halt meg. Amin mosolya a Változás mosolya volt.

Az iroda ajtaja becsukódott mögöttem. Ott álltam a Gaia szolgálati folyosóján, s arra gondoltam, hogy most már ha akarnám sem tudnám kétségbe vonni a levél írójának állításait. A tökéletes társadalom, amelyet létrehoztunk, már a születése pillanatában magában hordozta végétét.

S ekkor megcsörrent a telefonom.

— Igen? — kérdeztem.

— Én vagyok az — hallottam a feleségem hangját. — Hazaérkeztem.

— Befejezem — mondtam Móninak.

A feleségemmel egy presszóféleségben ültünk, a Gaia állomás harmadik szintjén. Ablak melletti asztalt foglaltunk el, hogy a Föld képe ott lebegjen a beszélgetésünk felett.

Kevesen voltak a presszóban. Körülöttünk üres székek álldogáltak; nem kellett attól félnem, hogy kihallgatják a beszélgetésünket.

Móni át sem öltözött; sőt, még otthon sem voltunk. A dokkból, ahová a szolgálati úrhajó érkezett, egyenesen ide jöttünk, annyira vágyott egy italra. Én meg, magam sem tudom, miféle gondolattól vezérelve, azonnal belevágtam a közepébe.

— Miről beszélsz? — kérdezte értetlenül. — Mit fejeztél be?

Móni mindig sokat adott a szavamra. Annak idején én vezettem be a hitem világába, majd a népnevelők tevékenységébe; — most itt ült előttem ez az egykori vidám kislány, mint egy komoly, felnőtt asszony, a Testület szürke egyenruhájában, s én arra készültem, hogy leromboljam azt a világot, amelyben eddig élt, s amit én magam teremtettem a számára.

Elmeséltem neki mindent, kezdve a levéltől a filozófussal történt beszélgetésen át a papig és az Aminnel való találkozásig. Egyetlen szó nélkül hallgatott végig, s még sokáig csendben maradt, amikor jó egy óra elteltével befejeztem a mondandómat. Én pedig csodálkozva figyeltem meg magamon, hogy voltaképpen nem is tudom, miért meséltem el neki ezt az egészet; hiszen tegnap még úgy véltem, nem kell tudnia semmit, a saját biztonsága érdekében.

Kiégtem volna?

A levél tükrében látva fajunk jelenlegi állapotát, úgy éreztem magam, mint akinek most nyílt csak ki a szeme. Az az érzés, hogy valahol megrekedtünk útközben, elhatalmasodott minden porcikámon.

— És most mit akarsz csinálni? — kérdezte. — Feladod magad, mint eretneket? Vagy kilépsz csendesen, és elbújsz valami zugban, a világvégét várva?

Meglepett hangjának ellenségessége.

— Az attól függ, hogyan ér véget ez a beszélgetés — feleltem.

— Ne hárdítsd át rám a felelősséget — mondta. — Nem nekem kell helyetted eldöntennem, hogy mit akarsz.

Felsóhajtottam.

— Az a baj — mondtam, — hogy fogalmam sincs, mit akarok. Két elmélet küzd bennem az igazság tudásáért: az egyik az, amelyet eddig is vallottam, s amelynek a vége homályba vész. A másik, az új viszont azt mondja: mindegy mit csinálók, hamarosan lehúzzák itt a rolót.

— De vajon melyik az igazi?

— Nem tudom. Nem tudhatom. De ez az új eszme nagyon erős. És én hajlok rá, hogy higgyek neki.

— Akkor bajban vagyunk — jelentette ki.

— Igen — bólintottam. — Bajban vagyunk.

S ahogy ott ültem vele szemben, és az asszonyomat néztem, eszembe jutott egy rakás régi emlék.

Amikor fiatalok voltunk, sokat jártunk ki az erdőbe. Nem volt még Népművelő Testület, sem megváltozott világ; semmi olyan, amiben most élünk. Vajon boldogabbak voltunk akkor, mint most?

Csak mentünk, mentünk, bele a vakvilágba, messze az akkori társadalom minden nyújtól, és szerettük egymást. Az erdő pedig jótékonyan őrizte titkainkat. Mi lett volna akkor, ha mégsem történik semmi, ha nem következik be ez a hatalmas változás?

Vajon tényleg jobb lett ez a világ?

Vajon nem lenne-e jobb számunkra, ha ugyanott tartanánk, ahol akkoriban? Ha a világ továbbra is a végzete felé rohanna, — hiszen így is, úgy is afelé tart —, de mi ugyanúgy kivonulhatnánk néha belőle az erdőbe?

Néztem az asszonyt, és rádöbbentem, mennyire szeretem még most is: ugyanúgy, mint fiatalon, amikor még minden más volt és minden mást jelentett. Részt vettem a régi világ megszűntetésében, és az új felépítésében: most úgy véltem, hogy nem is igazán az emberiség sorsa érdekelt, hanem mindig is Móninak akartam megmutatni, hogy én is a történelmet formáló erők egyike vagyok.

S most kételkedni kezdtem abban is, hogy valóban helyesen cselekedtem-e.

Mintha csak egy hazug álomból ébredtem volna fel.

Tizenvalahány év lélektelen gyilkosságainak minden bűntudata egyszerre zuhant rám. Úgy éreztem, helyes, amit a bizottság csinált; de azt is éreztem, hogy jobban jártam volna, ha valahogy kimaradok az egészből. Ha mondjuk nem akkor, abban a korban születek, amikor a folyamat megkezdődött, hanem most, ebben az újban látom meg a napvilágot; akkor semmi bajom nem lenne és gondolkodás nélkül elvetném a Társaság tanait.

De még ebben sem voltam biztos. A levél mondataiban erő rejlett és bizonyosság. Annak idején sok pszichológiát tanultam, s tudtam, hogy a remekül megszerkesztett mondatoknak akár hipnotikus hatásuk is lehet az adott egyedre. Akárcsak a Biblia sokat idézett, vastagon szedett kijelentései a tömegekre, rám is úgy hatottak a levél egyes mondatai.

Igazat adtam nekik.

Ott tévedtünk valamennyien, hogy a Nagy Változás, amelynek eljövetele volt minden reményünk, el lett kapkodva a végtől való félelem nyomása alatt. Azt hittük, hogy a változás kívülről jön majd, s létrehívásának joga egyes-egyedül az ökoszisztémáé. Pedig az ökoszisztéma nélkülünk is végrehajtotta volna, s egyáltalán nem azon a drámai módon, ahogy azt elképzeltük. A gondolatot továbbvezetve arra is rádöbbentem, hogy azzal, ahogy a dolgok irányítását a kezünkbe vettük, ismét abba a hibába estünk, hogy úgy véltük, szabad akaratunkból cselekszünk, és kivonjuk magunkat a természet törvényei alól. S mindeközben a Kódex legfőbb parancsa, hogy minden egyes ember köteles alávetni magát ezeknek a törvényeknek.

Milyen naivak voltunk! Azt hittük, hogy a bajt megelőzve kicselezzük az ökoszisztémát. Úgy tekintettünk rá, mint valami láthatatlan, éppen távolabb bujkáló mumusra, akinek a kedvére tehetünk. S valóban ezt műveltük.

Ahogy Hitlert, Sztálint, és a többi népirót az ökoszisztéma irányította a háttérből, a bizottságot és engem is. Mindössze annyiban különböztünk a hajdani diktátoroktól, hogy mi már nem öltöztettük a kölcsönkapott hatalmunkat mindenféle hamis, mesterségesen legyártott elmélet álár-

cába. Mi kimondtuk, hogy az ökoszisztémának dolgozunk, — mégha magunk sem láttuk tisztán, hogy mennyire igazunk volt. A Társaság egyetlen egy pontban tévedett: a politikai vezetőknek tényleg nem volt hátsó szándéka. Nem a hatalom globalizálásáért és örökkévalóságáért tették, amit tettek. Hátsó szándéka, pontosabban, módszere itt megint csak az ökoszisztémának volt.

A történelem, mint mondják, ismétli önmagát. Ugyanaz történt, mint a világháborúban: valakit hatalmába kerített a mindenütt jelenlévő, mindenhová bejutó őserő, és arra kényszerítette, hogy olyan dolgokat cselekedjen, amelyeket normális körülményes között sohasem. Ez a valaki lett az ökoszisztéma szája, keze, lába: ő mondta ki a gondolatait és irányította az eseményeket, mint valami marionettbábu.

Mi pedig, mégha valamelyest hasznunkra is vált a dolog, bedőltünk neki.

Az ökoszisztéma ezáltal egy csapásra hatalmasabbá vált a szememben minden egyébnél. Létezésének sokkal nagyobb lett a jelentősége, mint ahogy azt valaha is elképzeltem. Ez a tudat pedig a sárba alázta annak a kornak minden nagyszerűségét és eddig előnyösnek vélt jellemzőit, amelyben éltem. Egyszerre ott állt előttem az ökoszisztéma terve tökéletesen csupaszon, s most láttam csak meg, mennyire egyszerű volt is az, és hogyan érte el ismét csak a célját. A legrövidebb az egyenes út: ez történt meg most a fajtámmal.

A változás, amit annyira vártunk, bennünk játszódott le. És mi közben vakon és süketen járva-elve a világban, még mindig az eljöveteletől rettegtünk.

Inni támadt kedvem.

S ahogy lelkem mélyén igyekeztem megszabadulni a jelen problémáitól, agyam hátsó zugaiból úgy rajzoltak elő a múlt emlékképei.

Mára csak a rend fenntartása maradt; ez töltötte ki az életünket. Meg kellett csak őriznünk azt a rendszert, amelyet felépítettünk. A történelmet egy adott ponton befagyasztottuk: ezt jelentette az ökoszisztéma-elv. Kényelmes, nyugodt, egyetlen pillanatban vegetáló életet éltünk. A fejlődés — bár ez nem volt teljesen nyilvánvaló — valóban megállt. A kilencvenes évek rohamos, már-már hisztérikusnak mondható újjátásával szemben ez a kor halottnak tűnt. Mintha valaki egy minden kényelemmel és biztonsággal ellátott kriptába zárta volna az emberiséget. Nem volt már mitől félnünk, S nem voltak már céljaink.

Az átlagember mentalitása teljesen megváltozott. Tulajdonságai közül kiemelkedett az udvariasság és a lojalitás, hiszen ezek kellettek az egyedfenntartáshoz. A társadalom így mozdulatlanul örködött saját maga felett. Az átlagpolgár azt is megszokta már, hogy csak két gyermeket nemzhet; így a népesség is saját magát zárta meghatározott korlátok közé. A más bolygókra való kitelepítések elvesztették eredeti értelmüket. Hirtelen megvilágosodott előttem a jövő: ami most van, az lesz továbbra is: ahányan a Marson vagy a Jupiteren élnek, azok annyian is lesznek mindig, akár csak a Földön. Semmi sem fog változni. Nem lesz több terjeszkedés, nem lesznek új területek, új tudományos eredmények. Semmi nem lesz.

Felépítettünk egy piramist, amely látszólag örökkévaló, — de ismét nem vettük figyelembe az ökoszisztéma működését.

— Ha nem értesz egyet velem, nem kell velem tartanod — mondtam neki halkán. Ez volt a mai beszélgetés legfájóbb mondata, mégis ki kellett mondanom.

Elgondolkodott.

— Szeretlek — jelentette ki azután. — De ha mindketten lelépünk, az gyanússá tehet a Tesztület szemében. — Hosszan ivott a poharából. — Ha te nem akarod tovább csinálni, akkor nekem kell még néhány évig játszanom.

— Tehát hiszel nekem.

— Nem — mondta hűvösen. — Még nem. Még meg kell emésztennem ezt a mai beszélgetést. Meg kell vizsgálnom minden lehetőséget. — S a hangja megint ellágyult. — De nagyon szeretlek, szerelmem, és veled fogok tartani, bármerre mész is tovább.

Megszorítottam a kezét. Szerettem a feleségem.

— Köszönöm — mondtam, és határtalan nyugalom öntött el. — Te vagy a legcsodálatosabb
asszony az egész világegyetemben.
Mosolygott.

KRISZTUS MEGJELÉNÉSE

*"Könyörge azért az Úrhoz, és mondá:
Kérlek, Uram! Avagy nem ez vala-é
az én mondásom, mikor még az én
hazámban valék?"*

Jónás könyve, 4:2

Így maradt meg az emlékezetemben örökre: ahogy ott ül velem szemben az asztalnál, és mosolyog. Szürke-kék egyenruhája egy régóta elveszett világot szimbolizált; egy olyan világét, amely a reményt hozta el a számunkra egy ideig, s amely végül elvette őt tőlem.

Három hét múlva szántam rá magam, hogy leszereljek a Testülettől. Okokat kerestem a leszerelésre, amellyel minden gyanút kizárva megmagyarázhatom a hirtelen változást. Móni csodálatosan viselkedett. Ugyanolyan lendületesen végezte a munkáját, mint azelőtt, nehogy bárki is gyanút fogjon. De a beszélgetéseink során kiderült, hogy ő is egyre jobban hisz a Társaság elméletében. Mégis, haláláig kitartott a munka mellett: semmi jelét nem mutatta felfogásának páfordulása iránt.

2023. január 21.-én kora reggel telefonált rám Andrea. Még ki sem töröltem az álmat a szememből, amikor fakó hangon közölte velem, hogy az a járat, amelynek a fedélzetén Móni éppen a Földre utazott valami testületi ügyben, nem sokkal a légkörbe lépés után az Atlanti-óceánba zuhant. A roncsokat még azokban a percekben is keresték; de annyit már tudtak, hogy az úrhajót egyetlen mentőegység sem hagyta el. A gép lezuhanását műszaki hiba okozta. Annak az esélye, hogy bárki is túlélte volna a balesetet, egyenlő volt a nullával.

Egy hónap szabadságot adtak. Azokat a napokat, már amennyire emlékszem rájuk, a Földön töltöttem el, azokon a helyeken, ahol a régi világban gyakran kirándultunk Mónival. Rengeteget ittam azalatt az egy hónap alatt.

Végül, dacára mindennek, a Testületnél maradtam még kilenc évig. Két évem volt még a nyugdíjkorhatárig; de egy szót sem szóltak a leszerelési kérelmem ellen. A Testület régi, megbecsült tagja voltam, és a puszta kíváncsiság tartott a szolgálati helyemen.

Kíváncsi voltam, mi jöhet még. A Testületnek pedig még mindig az volt az előnye, hogy itt az ember általában első kézből értesülhetett a dolgokról.

Andrea is kilépett a Testületből '32 nyarán, szinte egy időben velem, s egy nepáli hegyi falucska lett az otthona. Néha jött tőle egy-egy levél, azután lassan megszakadt a kapcsolat kettőnk között. Állítólag tanított: iskolát nyitott és a helyi gyerekeknek oktatta, milyen is a világ. Elvesztése néha fájdalmas emlékeket szabadított fel bennem, hiszen majdnem annyira szerettem, mint a feleségemet. A régi barátok közül Andrea volt az egyetlen, aki végig kitartott, s ott volt velem mindig, mindenütt.

Egy napsütéses reggelen, három héttel a temetés után találkoztam a gyerekekkel. Adrian huszonhárom éves volt már, kezdő sebész; Loona huszonegy éves. Ő egy általános iskolában tanított történelmet és irodalmat. Mindketten kialakították már a saját életüket. Önállóak voltak. Felnőttek.

Adrian nőtlen volt, Loona sem ment még férjhez, bár volt egy tartósnak tűnő kapcsolata. A fiú, akivel együtt élt, az egyik mammutcég területi vezetőjeként dolgozott. Kedves fiú volt, akire nyugodtan bíztam rá a lányomat.

Adrian kapcsolatairól egy ideje semmit sem tudtam.

Egy kávéházban találkoztunk, csak mi hárman, és sokat beszélgettünk a családról, Móniról, a múltról. Adrian valahogy feszültnek tűnt, idegesnek és kapkodónak. Nem kérdeztem rá, mi baja; ha akarja, úgymondja magától.

Loona ment el előbb. A lányomból gyönyörű nő lett, aki feltűnően hasonlított az anyjára. Azzal az ígérettel távozott, hogy a jövő hét elején felhív; majd megbeszélünk egy találkozót, és akkor többet és nyugodtabb légkörben beszélgetünk.

Magunkra maradtunk Adriannel.

Nem kertelt sokat.

— Apa — mondta. — Nemrégiben egy napon, amikor hazaérkeztem, találtál egy levelet, amely az Interneten keresztül érkezett.

Azt hiszem, elég döbbenet pillantást vettem rá. Várt egy pillanatot, a tekintetemet fürkészte, s azután folytatta.

— Csak az az egy dolog érdekel — mondta nyugodtan, — hogy elolvastad-e, és ha igen, mi a véleményed a dologról.

— Te küldted — jelentettem ki, mintegy magamnak. S egyszerre megvilágosodott minden. Hiszen csak az ő és az én hangmintám azonos az ajtó zárszerkezetének memóriájában: így juthatott be az ismeretlen elkövető gond nélkül a lakásba. Hogy ez előbb nem jutott az eszembe! Persze, álomban sem gyanakodtam volna a saját fiamra. — Te voltál az! — ismételt meg.

Adrian körbepillantott. A kávéház szerencsére majdnem teljesen üres volt.

— Én, persze, hogy én — mondta. — Elolvastad?

Szóttlanul bólintottam.

— És?

Előhúztam egy cigarettát, meggyújtottam. Kettőt vagy hármat is beleszívtam, mire nagyjából helyreözöklent a lelki egyensúlyom, és felelni tudtam neki.

— A Népnevelő Testület tisztje vagyok — mondtam határozottan. — Tisztában vagy vele, mit jelent ez?

Adrian nem látszott igazán rémültnek.

— Én most nem egy népnevelő tiszttel, hanem az apámmal beszélek — felelte. — Te tudod, mit jelent ez?

— Tudom, fiam.

— Akkor a kérdésem továbbra is az: mit szólna ehhez a dologhoz?

Elgondolkodtam.

Az persze nem volt kétséges, hogy mint ember, egyetértek a Társasággal. De mint apa, vajon hagyhatom-e, hogy a fiam ilyen veszélyekbe sodorja magát?

— Nagyon kockázatos dolgokat művelsz — feleltem végül. — Ezek a nézetek akár a halálot is jelenthetik.

— Kivéve, ha sikerül meggyőznünk a vezetőinket — bólintott Adrian. — Mint ahogy ők is meggyőzték az egész emberiséget az igazukról.

— Az igazukról, amely nem is annyira igaz — tűnődtem.

— A Társaság — mondta Adrian, — nem csak levelek szerteküldözgetésével foglalkozik. — Kíváncsi pillantást vetett rám, mint amikor valaki nem tudja, beszélhet-e nyíltan vagy sem. Azután, úgy látszik, kedvezőnek ítélte meg a tekintetemet, mert folytatta. — A Jupiteren, amely bizonyos módon kiesik a kormányzat totális ellenőrzése alól, már nyolc éve folyik egy titkos projekt, amely az emberiség megmentésére irányul.

— Mi van ott? — kérdeztem.

— Egy hajógyár — jelentette ki a fiam. — Ott épül a valaha létezett legnagyobb és legmodernebb csillaghajó. "Noé Bárkája" a neve.

Elgondolkodtam. Egy csillaghajó építése nem kis esemény. De...

— Hogyan tudjátok titokban tartani?

Adrian elvigyorodott.

— Népnevelő tisztok segítségével. És a Kereskedők némelyikének anyagi támogatásával

Elakadt a lélegzetem. Ez azt jelenti, hogy a társadalmi rend nagyobb veszélyben van, mint hittem.

— A Társaság sokkal régebbi keletű, és sokkal nagyobb kiterjedésű, mint hitted. — Adrian ivott egy kortyot. — És sokkal elszántabb, mint gondolnád. Aki szembeszáll velünk, vagy veszélyeztetni az érdekeinket, azt elpusztítjuk. A tagok között több jelenleg a kormánynak dolgozó hiva-

talnok, mint a polgár. Apám — nézett a szemembe, — ideje, hogy felébredj! Nem azok a látszat-csoportocskák jelentik a veszélyt a te társadalmad számára, akiket a Társaság ültet a Testület orra elé; hanem maga az a hatalmas összefogás, amely a háttérből mozgat mindent, és...

— Hamashwili! — mondtam döbbenet. — Ti öltétek meg Hamashwilit!

Adrian bólintott. — Ez így igaz. Ő ugyanis birtokába jutott néhány olyan információnak, amely veszélybe sodorta volna a Noé-tervet.

— Miért mondd el nekem mindezt? — kérdeztem hirtelen.

Adrian dacosan vállat vont.

— Mert nem akarom, hogy elpusztulj. Mert azt szeretném, ha velünk tartanál.

— A "Noé Bárkája" — folytatta, — az első többgenerációs csillaghajó. Ötszázezer embert képes befogadni az első lépcsőben, és ki tudja juttatni őket ebből a naprendszerből. Azt hiszem, nem kell elmagyaráznom, hogy mi szükség van erre. Abban a levélben szerepeltek az okok.

A "Noé Bárkája" hamarosan felszáll, és elmenekül ebből a rendszerből. Ötszázezer ember lesz rajta, akik új bolygót szeretnének találni a végtelen űrben. Remélhetőleg — a statisztikai esély megvan rá — még az ő generációjuk talál egy lakható bolygót valahol a rendszeren kívül. Akkor pedig letelepednek ott, új, szabad civilizációt hoznak létre, és tudatják a Földdel létezésüket és tanaikat.

— És ha elpusztulnak útközben? — kérdeztem.

Adrian nem jött zavarba.

— A Társaság tervei szerint — felelte, — amint a "Noé Bárkája" felszáll, egy újabb hajót építenek. Annak az elkészüléséhez is kell hat-nyolc év. Míg az első hajó legénysége kutat, az itthon maradtak továbbra is a jelenlegi rendszer megdöntésén és a folytatás kiépítésén fognak fáradozni. Két legyet egy csapásra, szoktuk mondani erre.

S ha generációkat kell várni a betelepítéssel, — a "Noé Bárkája" erre is alkalmas. Fedélzetét egy olyan mesterséges rendszer szerint tervezték, amely tökéletesen egyezik az ökoszisztéma-elv alapjaival. A hajó alkalmas arra, hogy az új generáció gond nélkül, folytatólagosan felváltsa a régit. Ennek köszönhetően a "Noé" akkor is működni fog, sőt, tökéletesen fog működni, ha évszázadokat kell várni egy lakható világ felfedezésére. — Felsőhajtott. — Semmit sem bízunk a véletlenre.

Valami szöveget ütött a fejembe.

— Túl sokat tudsz te erről a projektről — dőltem előre. — Aki pedig ennyit tud egy titkos tervről, annak jelentős szerepe kell legyen benne. Igazam van?

Adrian bólintott.

— Igazad van, apám. — Kitékintett a kávéház ablakán. Odakint hétágra sütött a nap.

— Hiányozni fog ez a bolygó — mondta halkán, és rámnézett. — Én is ott leszek a hajón. És valószínűleg Loona is, bár még nem adott határozott választ.

— És hogyan akarjátok titokban tartani ötszázezer regisztrált polgár eltűnését? — kérdeztem. — Főleg, hogy hivatalos személyek is lesznek köztük. A hajó indulása felkelti majd a kormányzat figyelmét.

Adrian nemet intett.

— A hajó indulásával egy időben — magyarázta, — egy hatalmas természeti katasztrófa fog lejátszódni a Jupiteren. Egy csodálatos véletlen során csak azok az emberek fognak eltűnni ebben a katasztrófában, akik a hajó fedélzetén lesznek az adott pillanatban. És — mosolyodott el — ez a katasztrófa enyhe figyelmeztetés lesz a kormányzat számára, hogy valami hiba van a számításaikban, és az ökoszisztéma jelenleg is működik.

Elsápadtam.

— Azt akarod mondani... — kezdtem, de nem tudtam kimondani. Adrian fejezte be helyettem.

— Jupili városát egy meteor fogja elpusztítani — jelentette ki. És a kormánynak majd észre kell vennie: valami nem tiszta. Hiszen ott se túlnépesedésről, se egyéb öko-okokról nem beszélhetünk. Kénytelenek lesznek elgondolkodni a csapás miéértje felett.

— Gyilkolni fogtok — bólintottam. — Méghozzá ártatlan emberek millióit.

— Nem lesz akkora az a meteor — mondta Adrian. — Meg aztán: egy gyilkos nem vádolhat másokat azzal, amit ő is elkövetett!

Hallgattam.

Igaza volt.

2032-ben, ötvennyolc évesen leszereltem a Testületből. A havonta folyósított nyugdíjam lehetővé tette, hogy a hajdani skandináv államok egyikében, egy tengerszem partján vegyek lakást magamnak. Nem kellett többé dolgoznom: feleslegessé váltam.

Nem mentem velük. Nem voltam ott a "Noé" fedélzetén.

Mert akármerre is tartson ez a bolygó, akkor is ez az én világom. Büntudat kísért volna, ha elhagyom vész idején, mint a patkányok a süllyedő hajót. És jogom sem lett volna hozzá, hiszen öreg voltam és kiégett; nem volt helyem azok között a fiatalok között, akik elmentek innen. Ők új csillagot mentek el keresni maguknak; — de az én távozásom menekülés lett volna.

A kicsiny, kristálytisza vízű tótól alig pár méterre álldogált az apró faház. Igen, hideg volt arrafelé az éghajlat, de én mindig is jobban szerettem a hideget, mint a meleget. Egyedül laktam a házban; körülöttem fenyőerdő és sziklák, s a legközelebbi település jó két kilométerre kezdődött. A magány tökéletes volt és zavartalan. Ritkán bukkantak fel emberek a közelemben, s én elégedetten szemléltem meg minden reggel birodalmam határait.

Előttem, a tóban tükröződő kék égen túl magas, hóborította csúcsú hegyek emelkedtek. A hóhatár aljáig örökzöld fenyvesek kúsztak fel a hegyek oldalában; az erdőkben mindenféle kanyargós ösvény kapaszkodott. Sokat, nagyon sokat bejártam közülük, magányosan, de elégedetten, pusztán gondolataim társaságában.

Akárhányszor csak lenéztem a tájra, a rengeteg zöld között megbúvó mélykék tóra, úgy éreztem, hogy megérkeztem végre valahová. Ez a vidék lett az otthonom; mondhatom, sokkal jobban tetszett, mint az a másik a Gaián, odafent az űrben. Vajon láthatnám ezt a tavat abból a magasságból is?

Írni kezdtem, noha folyamatosan az a sejtés gyötört, hogy soha nem fogom tudni befejezni a könyvet. Móni elvesztésével mintha az életkedvem is eltávozott volna; s egyetlen vágyam maradt csupán, a földöntúli béke vágya, a megnyugvásé, amit csak a halál nyújthat ezen a világon. Otthonom légköre is mintha ezt sugallta volna, ezt a végtelenbe nyúló várakozást, és az ígéretet, miszerint hamarosan mindennek vége lesz.

Csöndesen vártam hát, hogy sorsom beteljesedjen.

S gyakran üldögéltem magamban a ház verandáján, s gondolkodtam a világ dolgai felett. Vajon csakugyan jól csináltuk? Vajon tényleg ez volt az egyetlen mód arra, hogy megmentjük ezt a bolygót fajunk számára? Mi van, ha a Társaság módszereit vesszük figyelembe, s aszerint teremtünk rendet ezen a planétán?

Azután meg ott volt a másik kérdés: a faj elsatnyulásának kérdése. Mennyi igazság lehet benne? S mi volna számunkra a valóban jó megoldás?

S arra gondoltam: ehhez tudnom kellene, hogy mi a valódi cél?

Hittem a társaságban, az elveikben, az általuk felvetett veszély létében. De ugyanakkor paradox módon hittem a Testületben is; pontosabban abban, hogy senki más nem tudott akkoriban jobb megoldást kínálni, mint mi. A meggyőződés és a kétely pillanatonként váltogatták egymást lelkemben; és lassacskán kezdtem beletörődni, hogy ebben az életben már nem fogok rájönni, kinek van *valóban* igaza.

Eretnek kérdések voltak ezek, de hát ebben a kies kietlenségben senki nem lehetett tanúja egyiknek sem. Egész életemet a Testületnek áldoztam, s egész életemben hittem abban, amit csinállok. Most, a végéhez közeledve azonban valamiféle torokszorító érzés fogott el, ha azokra gondoltam, akiket személyesen én likvidáltam annak idején. Hibáztam volna?

Másfelől azonban ott volt a gondolat, hogy csakis ezeknek a likvidálásoknak köszönhetem, hogy most itt ülhetek ennek a tónak a partján, és a jól megérdemelt békét senki és semmi sem fenyegeti. Elképzelhetetlen, hogy egy reggelen teherautók jelenjenek meg a vízparton, és hulladékterhüket a fenékre süllyesszék; hogy orvvadászok lövöldözése verje fel az éjszakát vagy magnó bőmbőlése zavarja meg a természet csendjét. Ezek a dolgok a múlt rendszer többi átkával együtt a homályba vesznek: azok a gyermekek, akik most vannak felnövekvőben, még csak nem is hallottak ezekről a problémákról.

Ha ebből a szemszögből vizsgáltam, akkor az életem nem volt értelmetlen. Nem erre számítottam persze, ilyen végre, de hát mindig is azt szerettem benne, hogy kiszámíthatatlan; hogy bármikor előrukkolhat egy olyan fordulattal, amelyre senki sem számít.

Alapjában véve egy kis idő múlva megbékéltem a világgal.

Hat év telt el azóta, hogy Jupilim egymilliós városát elpusztította egy meteor. Loona és Adrian — minő csapása a sorsnak! — pont azokban a napokban utaztak oda, hogy éves szabadságukat töltsék el a városban. Sosem került elő a holttestük.

A "Noé Báránya" úton volt egy idegen rendszer felé.

A hajó indulását nem érzékelhette egyetlen műszer sem. A meteor becsapódását majdnem egy hétig tartó kommunikációs káosz követte abban a térségben. Egyetlen műhold sem tudott megfelelő képet közvetíteni a bolygó felszínéről: a radarokat pedig a lökéshullámmal járó elektromágneses impulzus zavarta össze.

A titok egyenlőre titok maradt.

A baleset évében cinikus mosollyal a bajszom alatt tanulmányoztam át a Testület veszteségi listáját. Azoknak a tisztéknek és népnevelőknek a nevei szerepeltek a listán, akiket eltűntnek nyilvánítottak. Én persze tudtam, mi az igazság. Ám, ahogy azt Adriannek is megfogadtam, soha nem adtam tovább senkinek.

S esténként gyakran bámultam felfelé, a csillagok közé, ahol valahol ott repül a hajó, fedélzetén az emberi faj utolsó reménységét továbbvivő fiatalokkal.

Magamban sok szerencsét kívántam nekik.

S azután egy reggelen, amely ugyanúgy indult, mint a többi, megjelent előttem Jézus.

— Békesség neked — mondta halkán, hogy szinte alig hallottam.

Azonnal tudtam, ki ő. Annyira hihetetlen volt, ahogy ott állt a ház előtt, a maga ragyogó tisztaságával, szelídségével, és a tudat, amely most bizonyosságot nyert, letaglózott.

Még a táj is megváltozott a jelenlététől. Tévedtem, amikor azt hittem, hogy ez az egész Föld legbékésebb látképe; mert most, ahogy Ő ott állt, igen, csak most lett az. Minden ugyanolyan volt és mégis valahogy más; s mindezt Neki köszönhettem.

— Üdvözöllek, Uram — feleltem, mert nem tudtam, mit is mondhatnék neki. — Jöjj be hozzám, és... és... — elakadtam, mert nem tudtam folytatni.

Jézus bólintott, mintha azt mondaná: jól van. Lassan feljött a keskeny falépcsőn, s leült az egyik fonott karosszékre; ott aztán elégedetten körbenézett, mintha most járna először ezen a tájon.

— Érted jöttem — mondta végül, de nem nézett rám.

Most én bólintottam, mintegy magamnak, és arra gondoltam, hogy csakugyan nem tudtam befejezni a könyvet.

— Nincs már mit tanulnod ezen a földön — folytatta. — Ideje megpihenned.

— Szóval így történik — mondtam halkán. — Így mennek el az emberek. Egyszer csak megjelen sz előttük — bár ők valami kaszát lóbáló csontvázat várnak —, s magaddal viszed őket.

Jézus rápillantott.

— A halál — mondta, — sokféle formában jöhet el. — Keze végigsimította az előttünk elterülő tájat. — Ahhoz, akinek ez van a szívében, én jövök el.

— Ezek szerint a Mennyországba kerülök — tűnődtem.

— Ezek szerint bízol abban, hogy nem hibáztál el semmit — felelte.

Elgondolkodtam.

— Ez az egy nyugtalanít csak — mondtam. — Hogy valóban megtettünk-e mindent, amit lehetett; s valóban oly módon tettük-e azt, ahogy kellett.

— Hogy mit s hogyan tesz az ember — felelte Jézus, — az nem a végeredménytől függ, hanem attól, hogy miért teszi. Isten elpusztította Szodomát és Gomorrát — de nem azt kellett-e tennie, hogy gátat szabjon a romlottságnak? Te embereket öltél, hogy rendet teremts; s én sem cselekedhettem volna másképp.

— És a keserű pohár? — kérdeztem. — Nem az lett volna a neked tetsző, ha mártíromságot választok a hatalom helyett?

Jézus nemet intett a fejével. — Abban a korban, amelyben engem megfeszítettek — magyarázta, — egy másik emberiség élt ezen a Földön. Akkor még azoknak a dolgoknak volt jelentősége, melyek mára teljesen elvesztek a számotokra. Ha te ma megfeszítetted magad, legfeljebb

vállat vonnak, és két nap múlva megfeledkeznek rólad. A cél, mégha oly nemes is, elveszti realitását és maga is a porba hull.

— Tehát igazunk volt — jelentettem ki.

— Inkább mondd úgy: igazad volt.

— Ezt nem értem — csodálkoztam. — Hiszen nem én találtam ki a... — Jézus felemelte a kezét, s elmosolyodott. Elhallgattam.

— Itt minden, amit látsz — mondta halkán, — te vagy. Te teremtetted magad köré ezt a világot, s te formáltad olyanná, amilyennek most láthatjuk. Még én magam is a te teremtményed vagyok, sőt, pontosabban szólva: én is te vagyok.

Ezt már végképp nem értettem.

Jézus felállt, és felém nyújtotta a kezét.

— Gyere — mondta egyszerűen. — Megmutatom.

Kézenfogva léptünk ki ebből a világból.

Valahol a sötétben lebegtünk. Éreztem a jelenlétét, mint ahogy a magamét is, de látni nem láttam semmit. Nem volt súlyom, nem volt irányom, sem célom: és hirtelen megértettem, hogy a tökéletes Semmiben vagyok, a kezdetek kezdetén, a világ teremtése előtt.

— De honnan jönnek ezek a fogalmak? — kérdezte akkor Jézus. — Honnan tudod, hogy hol vagyunk? Ki mondta el neked?

— Te — böktém ki.

— Nem, ember, én meg sem szólaltam.

— Isten? — kérdeztem bizonytalanul.

— Ő most nincs itt köztünk: itt csak mi ketten vagyunk.

— Akkor nem tudom — jelentettem ki. Jézus felsóhajtott.

— A válasz — mondta, — mindig is ott volt benned. Minden lélek magában hordozza a múltat, a jelent és a jövőt, egyetlen végtelen pillanatba sűrítve. Az, hogy odalent a Földön — ami szintén nem létezik sehol, csak a lelkekben — milyen világot építesz magad köré, pusztán attól függ, hogy mennyit látsz, mennyit értesz meg ebből a végtelen pillanattól.

A világ nem létezik a valóságban. Az egész életed, — és nem csak ez, amely most ért véget, hanem a többi is, amelyeket korábban éltél —, csak benned történt meg: de számodra ez volt a Valóság. Ember voltál, hiszen az akartál lenni; gyilkos voltál, mert az akartál lenni, s végül mégis felismerted a hibáidat, s eljutottál ide. Kiszabadultál abból a körből, amelyet te magad építettél magad köré.

— Ez a Válasz, ugye? — kérdeztem. — Ezért van az egész játék, hogy a lelkek felismerjék a Hatalmat, és megbékéljenek vele.

— Igazat szóltál — jelentette ki Jézus. — Minden lélek Istentől származik; így mindegyikben ott lakozik a Teremtő Erő. S mindegyikük úgy használja fel, ahogy akarja. De ha nem tanul elég, akkor végtelen sok életem keresztül kering odalent a maga teremtette világban, a kiutat keresve: mert a vágyat, hogy visszatérjen az Egyhez, a lelkek alkotta isteni közösséghez, egyikük sem feledheti el. S pontosan ezért történik minden.

— Mintha álmodnánk — mondtam. — Olyan ez az egész, mintha csak elaludnánk és álmodnánk egy másik világról, amely nem is létezik, ugye? Amelynek mi magunk vagyunk az istenei, s elpusztítói is. Az Apokalipszis bennünk játszódik le, a szívünkben, ahogy azt atyád mondta.

— Így van — felelte Jézus.

Hallgattam. A végtelen feketeség elringatott.

— Akkor ez az egész... — mondtam egy kis idő múlva, — meg sem történt, igaz? Jézus elmosolyodott.

— Megtörtént — felelte. — És mindig is meg fog történni. Amit megalkot a lélek, annak nyoma marad bennünk. Mindennek megvan a maga értelme, a maga feladata. Neked tanulnod kellett: s ehhez felépítettél egy roppant sokszínű és mégis egyszerű világot. Ebben a világban pedig úgy alakultak a dolgok, ahogy te akartad. Így vált az életed tanulássá.

Elgondolkodtam a mondottak felett, s úgy véltem, meg is értettem azokat.

Így hát már csak egyetlen kérdés maradt.

— S most mi lesz? — kérdeztem.

— Hazamegyünk — mondta. — Ideje pihenni egy kicsit.

Akkor láttam meg a fényt. A fény pedig a Harmónia volt.

A MEGÉRKEZÉS

Az ember nem avatkozhat bele a gyarmatosított terület ökológiájába.

Az Egyezmény Első Törvénye

2035-ben, majdnem pontosan egy évvel Mászógép halála után a "Noé Bárkája" elérte az Orion csillagképet.

Az Orion Övének második csillaga körül megvizsgáltak egy bolygót, amely az előzetes színekép-
elemzések során reményt keltett a kozmológusokban.

A légkörben az oxigén és a nitrogén mellett metánt találtak, melynek jelenléte arra utalt, hogy odalent, a bolygó felszínén szénalapú életformák léteznek. A vizuális szondák azután megerősítették a "Noé" lakóinak gyanúját: a videokamerák dús vegetációról szóló jelentéseket továbbítottak a hajóra.

Nem egészen nyolc évvel a hajó fellövése után tehát a "Noé" lakható világot talált, amelynek a légköre, ökológiája, keringési ideje szinte teljesen azonos volt a Földével. Négyszáztizenegy standard nap alatt kerülte meg a csillagát, és barátságosan fogadta látogatóit. Fialalabb volt, mind a jövevények anyabolygója, s még egyetlen őslakos faja sem emelkedett a többi fölé.

Ideális világ volt az újrakezdéshez. Sorornak, azaz Nővérnek nevezték el.

A "Noé" a biztató jelek ellenére még hat évig nem szállt le a Soror felszínére. A kutatócsoportok feltérképezték, kielemezték, megvizsgálták minden apró porcikáját. Tisztába kellett jönniük a bolygó ökoszisztémájával, az őshonos állat- és növényfajok típusaival, viselkedésével. Ismeretlen vírusokat kerestek a bolygó légkörében, mérgeket a vízben, veszélyes ragadozókat az erdőkben.

A Soror tiszta világ volt. Hat év alatt a "Noé" kutatói úgy vélték, eleget tudnak már róla ahhoz, hogy megtelepedjenek a felszínén.

Az emberiség 2041. standard évében a "Noé" úrhajósai leszálltak a Sororra, és megkezdték egy város építését; egy olyan városét, amelyben mindannyian megférnek és amelyet a majdan benépesülő bolygó fővárosának szántak. Newport lett a neve, arra utalva, hogy ezt a bolygónak a birtokbavételét csak a kezdetnek szánták.

Adrian negyvenegy éves volt ekkor, Loona harminckilenc.

A kezdetek kezdetén, amikor Newport elkészült, a város — és egyben a bolygó — vezetősége megalkotott egy Egyezményt, amely a legfontosabb szabályokat tartalmazta a gyarmatosított bolygókon való étellel kapcsolatban.

Ez az Egyezmény sokban hasonlított a hajdani VVK-hoz, azzal a különbséggel, hogy a közös cél és az ökoszisztéma-elv helyes értelmezése következtében létrejött mentális megváltozás miatt már nem kellett diktatúrát működtetni a rend fenntartása érdekében. Azok az emberek, akik idejöttek, pontosan tudták, hogy mit akarnak; s ennek megfelelő volt a hozzáállásuk is. Senkit nem kellett figyelmeztetni semmire, még az olyan elemi dolgokra sem, hogy a hulladékot a megsemmisítőbe dobja, ne a földre; hiszen ez volt az alapja annak a tiszta és biztonságos életnek, amit a Soror kínált nekik.

Annyiból volt csak könnyebb dolguk, hogy szemük előtt mindig ott lebegett a Föld kétezer éves történelmének valamennyi elkövetett hibája. Az öt főtudomány — pszichológia, filozófia, ökoló-

gia, szociológia, planetológia — tudósai alkották azt a vezetőséget, amely a bolygó sorsát érintő kérdésekben döntött. Döntéseiket mindig úgy hozták meg, hogy megvizsgálták az adott kérdés valamennyi lehetséges következményét, és a legkedvezőbbet választották ki a lehetőségek közül. Választásukban minden esetben a földi példák is szóba kerültek; s a kedvezőség eldöntésénél nemcsak a saját, hanem a bolygó ökológiájának érdekeit is szem előtt tartották.

Azok a tudományok pedig, amelyek a Földön már-már hanyatlásnak indultak, most új erőre kapva néztek szembe a rájuk váró feladatokkal. Céljaik egyeztek. Minél többet meg akartak tudni az új bolygók biológiájáról, geológiájáról, — mindenről, amelyből tanulságot lehet leszűrni és fel lehet azt használni a továbbiak során. Az emberi faj végre az lett, ami régen, még a középkorban: kutató, kísérletező fajta.

S azután elérkezett annak is az ideje, hogy létezésüket nyilvánosságra hozzák.

2052-re indulásra készen állt a második hajó is a Jupiteren. Az eltelt idő alatt a Soror tudósai kíváncsian lesték egykori otthonukat: azt figyelték, mennyi időt ad még az otthonmaradottaknak a Föld, s hogy mikor csap le rájuk. S felismerték, hogy az ökoszisztéma megint valami újat képes eléjük tárni. A várt hirtelen esemény sohasem következett be: a Föld, miután az új társadalom már nem jelentett veszélyt rá, egyszerűen várakozó álláspontra helyezkedett. Nem volt szüksége arra, hogy ő lépjen közbe: hagyta, hogy a faj szépen-lassan önmagát pusztítsa el, ökológiai csapások nélkül, pusztán az elsatnyulás útján.

Ez a folyamat pedig, a sorori tudósok szerint, akár évszázadokig is eltarthat.

Az új csillaghajó, amely sokkal modernebb és sokkal nagyobb befogadóképességű volt, mint a "Noé Bárkája", a "Reménység" nevet kapta. Az üzenetben, amelyet a Soror küldött a Földnek, semmiféle utalás nem volt, amely arra vonatkozott volna, hogy a hajók a Jupiteren épülnek. Így a Testületnek fogalma sem volt róla, merre keresgéljen. Kénytelenek voltak az üzenet lényegével, és nem a részletkérdésekkel foglalkozni; annál is inkább, mert egyre több ember vélte úgy, hogy valami nincs rendben.

A Soror üzenete vallási változásokat indított útjának. Sok polgár — és nemcsak polgárok, hanem az államapparátusban dolgozók is — a Föld lanyha kényelme után valamiféle új, mozgalmas, tevékeny Mennyországgal azonosították a Soror küldetését; s nem tellett bele fél év, a vallási megmozdulások a kormányzat ellen fordultak. Új kérdések merültek fel az új eszmék nyomán. Vajon mi lenne a Földdel, ha a lakosai nekiindulnának, s elvándorolnának az űrbe?

A Soror kutatói érdeklődve figyelték az eseményeket. Nem is számítottak arra, hogy az üzenetük ekkora s efféle visszhangot kelt a Földön.

2052 őszén az ENSZ, arra hivatkozva, hogy az eredeti célok elérése óta nincs már rá szükség, visszavonta a Népművelési Testület intézkedési jogkörét. Decemberre a világörök szervezetét hivatalosan feloszlatták. *A világban rend van*, mondta az ENSZ főtitkára beszédében, *most új feladatok várnak ránk, melyek új vezetési szemléletet és új vezetőket igényelnek.*

A megszüntetett szervezetek tevékenységét, jóval kevesebb terror gyakorlásával, amely később teljesen elenyészett, egy új kormányzati szerv vette át. Koordinációs Központ volt a neve.

2053 márciusában, immár hivatalos küldetéssel és támogatással a "Reménység" elindult a csillagok felé, fedélzetén hétszáz ezer emberrel. A Soror lakosai ujjongtak. Olyan győzelmet arattak ezzel a hajóval, amilyent még kevesen.

A Föld 2079 végére teljesen bekapcsolódott abba láncba, amelyet a gyarmatosított bolygók tudományos kutatói alkottak meg. Az emberiség létszáma ezekre az időkre meghaladta a kilencmilliárdot: a lakott világok száma szerteszét az űrben egyre nőtt. Ha éltek volna, az egykori bizottság tagjainak el kellett volna ismerniük, hogy tévedtek. Egy fajt nem kordában tartva kell megmenteni, hanem a terjeszkedéssel és az azzal járó új kihívások elé állítással; csak így őrizhető meg a bolygók ökoszisztémáinak zavartalan működése és a faj folyamatos fejlődése. Az egyedszámcsökkentés helyett a kitelepítés lett volna mindig is a helyes út; s most, hogy ennek

az irányvonalnak a jelentősége a technika fejlődésével megnőtt, semmi sem állhatott az emberiség útjába.

A Föld lett az a központ, ahová az új világok tudományos eredményeit, az adatok végtelen halmazát továbbították. Üdülőközpontként is funkcionált, s meglepően sokan jöttek el ide meghalni, ha a végüket érezték közeledni; még olyanok is, akik már nem is itt születtek, hanem valamelyik távoli bolygón. A hárommilliárdos lakosság lassan egymilliárdra csökkent le; s a létszám ettől kezdve e körül az érték körül stagnált. A Föld sosem látott módon virágzott ki; s az itt élők kimondhatatlanul szerették bolygójukat.

Amikor Adrian nyolcvankilenc éves korában meghalt, Loona, aki szintén öreg és gyenge volt már, még egyszer, utoljára hazalátogatott a Földre.

Nyolcvanhét éves volt, hajlott hátú öregasszony, aki nehézkesen szállt ki a hajóból, a stewardessek segítőkészsége ellenére is. Szemét egy pillanatra elvakította a nap — a Sororon a sűrűbb légkör jobban megszurta a fényt —, de azután, néhány pillanat múlva meghatottan nézett körül.

Egy alacsony termetű, fiatal férfi kísérte: arca egy rég halott, egykori népnevelő vonásait idézte. Paulnak hívták, és Loona egyik unokája volt.

— Nézd csak, fiam — mutatott a repülőteret övező dzsungelre az öregasszony, — csak három generáció kellett hozzá, s az erdők újra meghódították a Földet.

— Igen, nagymama — felelte udvariasan Paul, és hagyta, hogy az öregasszony belékaroljon. Loona mélyen beszívta a levegőt.

— Hmm... — nyögte, — tiszta, mint a Sororon, és mégis, mennyire más! Ez a levegő a történelemtől nehéz; a történelemtől, amely ilyené tette. Mennyi minden történt kétezer év alatt ezen a bolygón!

Paul bólintott. Történésznek készült, vagy ahogy mostanában divatos volt nevezni, krónikásnak.

— Tudom, nagymama.

Loona ránézett. — Tudod, hogy azon a helyen állsz, ahol egykor a hitleri Németország fővárosa volt? Berlin volt a központja annak az örültnek, aki, legalábbis ahogy ma hisszük, az ökoszisztéma egyik első eszköze volt fajunk ellen.

— Tudom — felelte Paul. — Ő volt az első, de nem az utolsó, aki milliókat irtott ki.

— Manapság persze már tudjuk, miért — folytatta Loona. — Az ókorban azért háborúztak az emberek, hogy jobb, dúsabb feltételekkel rendelkező életteret szerezzenek a törzsük számára. Azután eljött a középkor, amikor felismerték, hogy a háborúk nem oldanak meg minden problémát. Kutatni kezdtek, ismeretlen földrészeket találtak, és népesítettek be. Később már elegendő volt ahhoz, hogy lerakják az úgynevezett jóléti társadalmak alapjait: s törvényben tiltották be az egészséges kiválasztódás lehetőségeit. És így lettünk egyre többen, egészen addig, amíg a bolygó ellenünk nem fordult.

— De azután felismertük ennek a jeleit, s változtattunk rajta — mondta Paul. — És rájöttünk arra is, hogy a kezdeti próbálkozásokat megint elrontottuk. — Az erdőkre mutatott. — Vagy együtt élünk velük, vagy elpusztulunk — jelentette ki meggyőződéssel. — Mert ellenük tehetetlenek vagyunk. Valaki akkor uralhat valamit, ha képes elpusztítani. De a pusztítás kétélű fegyver. Hiszen ha kipusztítottuk volna az erdőket, velük együtt hullottunk volna el.

Loona mosolyogva nézte az unokáját.

— Bár ilyen lett volna minden ember száz évvel ezelőtt — sóhajtott halkán. — Sok gyászt elkerülhettünk volna.

Paul bólintott.

Később felkeresték Loona apjának és anyjának sírját Skandináviában, egy kis tó partján.

— Valamikor itt ház állt — mutatta Loona Paulnak. — Itt élt öregkorában a dédapád, miután ott hagyta a Testületet.

— Szép hely — jegyezte meg Paul, és a tavat bámulta. Loona letépett néhány vadvirágot, és a két repedezett kőví sírra helyezte. — Ők még azok között voltak, akik elkezdték átformálni a fajtánkat. Kár, hogy nem érhatték meg ezt a napot.

— Jobb ez a világ, mint az volt? — kérdezte hirtelen Paul. — Jobban élünk most?

Loona elgondolkodva nézte a fiút. Eszébe jutottak azok a percek, amikor utoljára találkozott az apjával és a bátyjával. Az apja akkor ugyanezt kérdezte magától, és Loona akkor még nem értette a kérdést.

— Azt hiszem — felelte, — nem a világ lett jobb. — Paul kíváncsian leste a szavait. — A világ mindig olyan, fiam, amilyennek látni akarjuk. Megváltozott, persze: sokkal több zöld szín van benne, mint az én vagy a dédapád idején. De az igazi változás, amelyet egykor annyian vártak, igazából bennünk, a lelkünkben ment végbe. — Felsőhajtott. — Elhinnéd, hogy régen olyan emberek éltek a Földön, akik tudták, hogy az utódaik ellen cselekednek azzal, hogy nukleáris szemetet hajigálnak ehhez hasonló tavak mélyére; s mégsem érdekelte őket semmi, csak az anyagi haszon? Ma már nem találnál ilyen embert.

— De azóta a technika is megváltozott — mondta Paul. — Ma már meg tudjuk semmisíteni az atomhulladékot.

— Annak a kornak a színvonala is lehetővé tette volna azt, amit mi tudunk — felelte Loona. — De többre került volna, és a pénznek mindig máshol találtak helyet. Értsd meg: a gondolkodásunk változott meg, s annak a következménye minden más. Száz évvel ezelőtt is meg lehetett volna csinálni azt, amit most teszünk; de az emberiség akkor még nem ezekkel a problémákkal törődött. Inkább a pillanatnyi érdekeit vette előtérbe.

Paul nem mondott semmit. Felszedett egy kavicsot, s messzire bedobta a vízbe. A csobbanás tisztán hallatszott a néma csöndben. Loona fáradtan leereszkedett az egyik sír mellé egy fatönkre. Botját maga mellé tette, s lehunyta a szemét.

Igen, gondolta, Adriennek igaza volt. Az apám, és a hozzá hasonlók tették meg az első lépést a változás irányában. A fiaik pedig befejezték a művüket, visszaterelve azt a helyes pályára. De abban már nekik is igazuk volt, hogy ha valaki, valahol egyszer a múltban nem kezd el, akkor már rég eltűntünk volna a mindenség nagy színpadáról. És az emberi faj, a kétezer éve halmozódó tudásunk túl értékes ahhoz, hogy egyszerűen veszni hagyjuk.

S most, hogy megtaláltuk a megoldást, végre biztonságban érezhetjük magunkat. Végre látjuk az utat, amely a boldogsághoz vezet.

— Ideje visszaindulnunk, nagymama — mondta Paul, de Loona nem válaszolt és nem nyitotta ki a szemét. — Nagymama!

S ahogy Paul hozzálépett, és gyengéden megrázta a vállát, Loona szép lassan, mint egy haladkló, ősi emlékkép a régi világból, lecsúszott a fatönk mellé a földre.

Paul soha nem tért vissza végleg a Sororra. A Föld lett a lakhelye, az a bolygó, ahol a fajtája több mint kétezer éve fejlődésnek indult, és létrehozta az Univerzum legnagyobb csodáját: az életben maradás és az életben hagyás egyetemes törvényeit.

S idővel ezek a törvények vallássá terebélyesedtek.

Ezek a vallások az évek, évtizedek során minden emberlakta bolygón elterjedtek. Lassacskán magukba olvasztották a régi vallások — katolicizmus, buddhizmus — tanait, s valami sohasem látott-hallott újdonsággal álltak elő; ám ezek az új tételek valamiért mindenütt azt az érzést keltezték az emberekben, hogy ősbibek, eredetibbek, mint elődeik. Senki sem tudta megmagyarázni, miért van ez így; de mindenki elégedett volt és nem igazán firtatták ezt a kérdést. Az új vallás papjai egyszerűek voltak és tiszták; s nem akarták megváltani a világot. A vallásuk megtette helyettük.

Sororitánizmusnak nevezték, és alapvetően nem sokban különbözött az ősi "élni és élni hagyni" elvétől. Tanításaiban a "felebarátod" kiejezést azonban már nem csak az emberre értették, hanem minden élő és élettelen dologra. Talán ezért is lett a valaha is létezett legbékésebb vallás, amit csak megismerhetett az emberi faj; mert nem engedte meg híveinek az értelem és cél nélküli pusztítás önkényét. "Csak akkor pusztíts, ha ezzel teremtesz is valamit", mondta a tanítás. És az emberek belátták, hogy ennél igazabb dologt még soha nem hallottak.

Az emberiség végre elérte azt, amelyet még soha egyetlen földi faj sem. Megtanult együtt élni az univerzummal; s ez a tudás legyőzhetetlenné tette. Képesé vált arra, hogy egyedeit az űrbe juttassa, s ebben a végtelen dimenzióban terjeszkedjen, anélkül, hogy valaha is kihívja maga ellen

az ökológia haragját. Ez volt az a megoldás, amely békét hozott. Az ember belesimult a mindenség terveibe, együtt lüktetett vele, érte és általa létezett.

Az úr pedig, a maga végtelen végeérhetetlenségével egész tárháza volt a kihívásoknak. Ahogy az űrhajók egyre messzebb és messzebb merészkedtek a sötétség mélyébe, úgy adtak mindig új reményt a fennmaradásra. Ahogy egykoron az a filozófus mondta azon a bizonyos konferencián: az emberiség felért a hegycsúcsra, — de ott volt előtte az egész égbolt.

Igaza volt.

Odafent pedig, mennyei lakhelyükön Isten, Jézus és Mászógép mosolyogva figyelték, mi következik.

Budapest, 1999-2000.

VÉGE

UTÓSZÓ

Bár nem állt szándékomban, jócskán előreszaladtam az időben a könyv írása közben. Ám nem szabad azt hinnünk, hogy találgatásokba, jóslatokba szerettem volna öltöztetni ezt a történetet; ez eszembe sem jutott. Az igazság az, hogy az első mondat leírásakor még azt sem tudtam, hogy egyáltalán miről fog szólni a *Gép szerint a világ*; csak azt éreztem, amit már sok más esetben is: hogy írnom kell, különben megőrülök.

A könyvet még 1999 novemberében kezdtem el papírra vetni, nem sokkal a 2000. év beköszönte előtt. Ennek a ténynek, valamint a baráti körömben egy ideje kialakult azonos nézeteknek köszönhető, hogy a történet úgy alakult, ahogy. Az évezred vége — noha a pontos dátuma az évezredfordulónak 2001 első napja lesz —, és a XX. század végén oly divatos világvége-hangulat elterjedése terelte a Föld történetét ebbe az irányba.

Azoknak a bizonyos azonos nézeteknek az alapja pedig — nyilvánvaló —, nem is lehet más, mint a könyv központi témája, az ökoszisztéma-elv és a lélek teremtő erejébe vetett hit párharc. Ebből a párharcból a könyv végére valamiféle harmónia bontakozik ki, hiszen az egyik szemlélet nem üti a másikat; sőt, ha jobban megnézzük, kölcsönösen kiegészítik egymást. Ez a világ, hitem szerint, pontosan olyan, amilyennek látni akarjuk; ezáltal már csak egy hajszál választ el attól a felfogástól, mi, vagyis a lakói alakítjuk ki végleges formáját, és nem csak anyagi síkon érve ezt a teremtő folyamatot.

Ami lent van, ugyanaz, ami fent van, mondja a Tabula Smaragdina; — s ez a világ egyik legigazabb mondata. Azok az erők és történések, amelyek a világegyetem sorsát irányítják, éppúgy megvannak az egyénben is; éppolyan harcok dúlnak tavasszal a vihar közepében, mint bármelyik embertársunk lelkében. És arról se feledkezzünk meg, hogy a közhelyek kialakulásának is megvolt a maga célja.

Ez a történet egy látomás. Az elején tett célzások, amelyek szerint a kilencvenes évek végén voltak olyan fiatalok, akik hittek benne, hogy az emberi faj története lassan a végéhez közeledik, és valamiféle változásban reménykedtek, igaz. Jónéhány társammal együtt várjuk, hogy történjen valami, mert a mi szemünkben ez a társadalom, s ezzel együtt ez a világ a végzete felé tart. Valami, valahol, valamikor nagyon elromlott. S a jelenlegi rendszer életképtelenné kezd válni. Nem lesz folytatás, ha nem változtatunk a dolgokon.

Itt, utólagosan szeretnék köszönetet mondani azoknak, akik között a fent leírt téma a bizonytalanból lassan átcsapott az örök érvényűbe; akik mindig is hittek és mindig is hinni fognak az ökoszisztéma és a változás szükségességének létezésében.

Adam Mac Tauroth

TARTALOM

ELŐZETESEN 4

AZ EGYFORMA EMBEREK 8

A NÉPNEVELŐ TESTÜLET 21

A NEMZETKÖZI TERMÉSZETVÉDELMI GÁRDA 26

A KONFERENCIA 31

A LEVÉL 40

ERETNEKSÉGEK 53

KÉTELYEK 60

GAIA PAPJA 65

A SZAKADÁS 69

KRISZTUS MEGJELENÉSE 74

A MEGÉRKEZÉS 81

UTÓSZÓ 86